

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta výtvarných umění
Kabinet audiovizuálních technologií

UVAŽOVÁNÍ O LIDSKÉM TĚLE, KTERÉ JE TAK
TĚŽKÉ ZÍSKAT
HYBRIDNÍ [UMĚLÁ] AUTOFIKCE

→ Disertační práce ←

Autor práce MgA. Aleš Čermák
Školitel doc. MgA. Filip Cenek

Brno 2024

Brno University of Technology
Faculty of Fine Arts
Department of Audiovisual Technology

THINKING ABOUT A HUMAN BODY WHICH
IS DIFFICULT TO ACQUIRE
HYBRID [ARTIFICIAL] AUTOFICTION

→ Doctoral Thesis ←

Author MgA. Aleš Čermák
Supervisor doc. MgA. Filip Cenek

Brno 2024

Anotace

V jeskyni není nikdo, kdo by mohl zemřít. Ještě jinak. Nikdo se nikdy nenarodil a nikdo nikdy nezemřel. Z tohoto tvrzení vyplývá otázka, zdali nám toto čistě teoretické tvrzení může pomoci v situaci, ve které se právě teď nacházíme. Jestli tu byl anebo je nějaký svět bez nás, na to si musíme odpovědět na základě přímé ztělesněné zkušenosti. Vycházím z předpokladu, že rozpoznat sebe jakožto člověka může být jeden z nejpodivnějších počinů vůbec. Být pozorný a plně přítomný v prostoru daného média není volba, ale nutnost a také pozitivní důsledek prostředí, do kterého jsme ponořeni. To znamená myšlení do těla jiného světa. V tomto umělecko-výzkumném projektu se primárně zaměřuji na výzkum ztělesněných zkušeností a analýzu více-než-lidských sil a činů v oblasti Atlantického oceánu. Prostřednictvím přímého ztělesnění (ztělesněné a situované praxe) tato práce zkoumá na různých úrovních propustné – prosakující hranice mezi člověkem a přírodou. Popisuji, jak jsou jednotlivé aktivity prožívány smyslovým způsobem a jak jsou tyto přímo ztělesněné znalosti využívány v samotné výzkumné (ztělesněné, performativní, výzkumné a pedagogické) praxi. Rád bych skrze tuto umělecko-výzkumnou práci experimentoval nad rámec analytického a gramatického popisu a rozšířil svůj výzkum směrem k poetickým, estetickým a tvůrčím gestům, která vyjadřují sílu a složitost prvků.

Klíčová slova

hybridní praxe, prostředí, místo, povětrnostní světy, oceán, oceánská gramotnost, performativita, ztělesněná praxe, multi-smyslové metody poznávání, mezidruhovému naslouchání, situované vědění, venkovní pedagogika, epistemologie mořské krajiny, ekologie praxe, umělecký výzkum, alternativní akademická praxe

Abstract

There is no one in the cave who can die. Let me put that differently. No one has ever been born and no one has ever died. From this statement, the question arises whether this purely theoretical statement can help us in the situation we are in right now. We have to answer the question of whether there is or has been a world without us on the basis of direct embodied experience. I start from the assumption that recognizing oneself as a person can be one of the strangest acts ever. Being attentive and fully present in the space of a given medium is not a choice but a necessity, as well as a positive consequence of the environment in which we are immersed. This means thinking into the body of another world. In this art-research project, I primarily focus on the research of embodied experience and analysis of more-than-human forces and actions in the Atlantic Ocean. Through direct embodiment (embodied and situated practice), this work explores at various levels the permeable – seeping boundaries between man and nature. I describe how individual activities are experienced in a sensory way and how this directly embodied knowledge is used in the research (embodied, performative, research and pedagogical) practice itself. Through this art-research work, I would like to experiment beyond analytical and grammatical description and expand my research towards poetic, aesthetic and creative gestures that express the power and complexity of the elements.

Keywords

hybrid practice, environment, place, atmospheric worlds, ocean, ocean literacy, performativity, embodied practice, multisensory methods of cognition, interspecies listening, situated knowledge, outdoor pedagogy, seascape epistemology, ecology of practice, artistic research, alternative academic practices

Prohlašuji, že jsem disertační práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

MgA. Aleš Čermák
Feteira, Ilha do Pico, Azorské ostrovy
10. 4. 2024

Na tomto místě bych rád poděkoval za podporu svému školiteli doc. MgA. Filipu Cenkovi a Fakultě výtvarných umění VUT za možnost realizovat tento umělecko-výzkumný disertační projekt. Veškerá obrazová dokumentace obsažená v této práci pochází z archivu vzdělávacího a výzkumného environmentu Sea-Water Amplification (SWA), MgA. Aleš Čermák. Viz pozn. 74 na str. 60.

Aleš Čermák, Thinking about a Human Body which Is Difficult to Ecquire. Hybrid [Artificial] Autofiction, Uvažování o lidském těle, které je tak těžké získat. Hybridní [umělá] autofikce, Brno, 2024. 160 s. Disertační práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta výtvarných umění. Vedoucí práce doc. MgA. Filip Cenek

Úvod: Generovat smysl ze vztahu	13
Uvažování o lidském těle, které je tak těžké získat	17
Elementární haptika	19
Haptická setkání	19
Zvláštní ekvivalent mlhy	20
Pochopení sebe sama ve vztahu k více-než-lidské povaze	21
Dávat smysl počasí	22
Počasí jako senzoričtý a ekologický proces	22
Místa s počasím se od sebe liší	23
Somatická práce	24
My jsme naše počasí	24
Pocity jsou dovednosti	25
Získat chuť	26
Počasí uvnitř	26
Pohyb s počasím	27
Vzdušný oceán hustě zavěšených vodních kapek	29
Mlha	29
Haptická vizualita	30
Meteorologické čtení	30
Neurčité entity	33
Místní povětrnostní znalosti	34
Pohyb v souladu	34
Reciproční souhra	37
Geopolitika vzduchu	37
Studium počasí	37
Výzkum jako druh mobility	38
Vžívání se do povětrnostního světa jako praxe	39
Přemýšlení s časoprostorovou dimenzí místa	40
Pozemský pohyb z jiných dob a míst	41
Země v pohybu: představa všeho, co se pohybuje a stárne	42
S lidským pohybem zakotveným v síti	42
Mlhavé krajiny	42
Nepředvídatelnost mlhy	43
Pach přicházející bouře	43
S přibývajícím mlhou se něco přibližuje	44
Ztráta horizontu v husté mlze	45
Propojení pohybu mimozemských světů	47
Vlhkost, nestabilita, nelinearita	49
Zkušenost smyslového odcizení	50

Koncepční posun v poznání	50
Efekt kognitivního odcizení pod vodou	50
Ztělesněné vědění.	50
Pozemské předsudky.	51
Kontakt mezi vzduchem a vodou	52
Vnoření/nasycení	53
Dýchání pod vodou	53
Polohocit.	53
Povrchové a hloubkové čtení	55
Smysly připoutané k Zemi	55
Sloučení	55
Zkoumání (o procesu) více-než-objevování (o produktu)	56
Být nechtěný prostředím	56
Kontakt s oceánem	57
Setkání bez očekávání	57
Technologie vnímání.	57
Jak věnovat pozornost vodě?	58
Planetární hydrologie	58
Porozumění podmínkám	59
Co je obyvatelné?	59
Gramatika vody	59
Prostory intimního učení	60
Studium změny stavu	60
Trojrozměrnost oceánských světů	61
Formy pozemské předpojatosti	61
Prodloužený oceán.	62
Vodní rytmy.	62
Existence oceánu v našich tělech	64
O dynamickém moři úhlů.	64
Smyslová autoetnografie	64
Experimentování s cykly: pozornost věnovaná smyslům	65
Smyslová epistemologie	67
Vidět břeh z perspektivy moře	68
Ztělesněné rejstříky	69
Propletenec elementárních a ztělesněných sil.	69
Vliv oceánu na náš každodenní život.	70
Ztělesněná praxe s vodou	70
Tekutá metafyzika	71
Vodní písmo.	71
Jiné druhy svědectví.	72
Oceán v představách	72
Cítící a vnímající těla	73
Afektivní praxe: ohlédnutí se na pevninu	74
Více-než-lidské-nálady oceánu	74

Oceán uvnitř	74
Empatická rezonance	75
Empatické formy porozumění	76
Ztělesněné zkušenosti oceánského světa	76
O dynamickém moři úhlů (a více-než-horizontálním světě).....	77
Ztělesněné vyprávění	77
Kinestetická empatie.....	77
Oceán je v nás.....	78
Myšlení do těla jiného světa.....	79
Sloučení s médiem	79
Vodní myšlení.....	80
Faktor pocitu po ponoření	81
Efekty přelévání	81
Intimní senzory.....	82
Pravidelné ponoření mění naše vnímání času.....	82
Porozumění v praxi	84
Získat mořské nohy	84
Intenzivní ztělesnění.....	85
Najít shodu s hmotou: ponoření	85
Ponoření jako nácvik tvorby	87
Stávání se vodními těly	88
Mapování modré stopy	88
Vztahové geografie.....	89
Posunuté smyslové vnímání	90
Utěšující euforie	90
Zaměření na posunuté smyslové vnímání	91
Ztělesněná představivost	92
Emocionální geografie	92
Haptická geografie	93
Voda přenáší na place své regenerační schopnosti.....	96
Kreativní setkání	97
Oceánské znalosti.....	98
Přesun do hlubší vody zvyšuje vlnění oceánu	100
Složitost interakcí s vodními místy	101
Stávání se vodním tělem.....	102
Vazby, které spojují oceán s dalšími vodními plochami	103
Práce z oceánu jako výchozího bodu	104
Epistemologický potenciál bezmeznosti vodního světa	104
Živelnost.....	105
Pozornost k mnohosti oceánských materialit	107
Sdílená atmosféra.....	108
Proměnlivá definice společenství.....	108
Děravé tělo	108

Kůže jako rozhraní	109
Dýchání je příznakem pórovitého těla.....	110
Afektivní atmosféra.....	111
Celý život lapáme po dechu	111
Vlhká etnografie	114
Posunuté sensorium	115
Zkušenosti s prouděním a pobytem v zóně	116
Snažím se naznačit, co je to pohybovat se spolu s oceánem ...	117
Setkání v oceánském prostoru	117
Tělo se učí být na světě.....	117
Stávání se: dynamická ekologie	118
Empatie a oceán	119
Být unášen oceánem	121
Proudy.....	122
Sensorium	124
Senzorické znalosti	125
Být zaměněn za oceán jako způsob praxe	125
Myšlení s bezpočtem oceánských druhů, které se rozpouští v mysli	126
Generovat smysl ze vztahu.....	127
Řeka končí jako oceán	128
Co kdybychom to udělali správně?.....	129
Počasí pod vodou	129
Hlubiny mimo naše chápání	130
Potápění k vraku.....	131
Pohyb k více-než-lidskému-člověku.....	132
Jak můžeme napsat konce světa, když neexistuje linearita času?	133
Naučit se dýchat jinak	133
Jsme součástí hostiny.....	134
Představme si jiné způsoby života na Zemi	136
V našem oceánu	137
Závěr: Splynout se světem	139
Sea-Water Amplification (SWA): myšlení s oceánem a skrze něj jako forma situovaného vědění	139
Kartografie napříč staletími.....	141
Difraktivní plavání.....	142
Oceán se stává zrcadlem	143
Být tam, kde nás lidé neplánovali	143
Literatura	147
Seznam vlastních prací vztahujících se k tématu disertační práce	158

ÚVOD: GENEROVAT SMYSL
ZE VZTAHU

*“He wa’a he moku; he moku he wa’a”
when you are on your canoe you think island,
and when you are on your island you think canoe.¹
Papa Mau Piailung²*

*We don’t have land,
we are the land
We don’t have ocean,
we are the ocean
We don’t have relationship,
we are relationship
Rooted, connected
Fixed yet fluid
Vaai³*

Disertační projekt nabízí souhrn příběhů, záznamů, meditací, zamyšlení, jež vycházejí z mé vlastní (ztělesněné) výzkumné praxe, skrze kterou se snažím nalézat způsoby, jak překonat rozpor mezi teorií a praxí v uměleckém výzkumu. Skrze vlastní umělecko-výzkumnou praxi předkládám a zdůrazňuji význam ztělesněných postupů. Primárně se zaměřuji na výzkum ztělesněných zkušeností a analýzu více-než-lidských sil a činů. Prostřednictvím přímého ztělesnění (ztělesněnou praxí) tato práce ohledává na různých úrovních propustné – prosakující hranice mezi člověkem a přírodou. Popisuji, jak jsou jednotlivé aktivity prožívány smyslovým způsobem a jak jsou tyto přímé ztělesněné znalosti využívány v samotné výzkumné (ztělesněné, performativní, edukační) praxi. Aktivity, skrze něž je umožněno přemýšlet o věcech ve světě jako o neustálém pohybu. Neustálý pohyb také představuje stav – stávání se. Mezi mé důležité spojení, kteří jsou do tohoto procesu přizváni, patří více-než-lidské síly, jako jsou vítr, vzduch, mlha, země, oceán a především místo, ve kterém žiji. Záměrně se nezaměřuji pouze na lidské entity, ale také na zapojení předků, příběhů, oceánů, řek, proudů, údolí, větrů a hvězd, které představují a tvoří neodmyslitelnou součást života

1 Volný překlad: *Náš úspěch, naše selhání, je na nás. Na souši by to nemělo být jiné.*

2 Mau Piailung. Dostupné z: <http://starrigging.blogspot.com/p/mau-piailug.html>

3 Volný překlad: *Nemáme zemi, / my jsme země / Nemáme oceán, / my jsme oceán / Nemáme vztah, / my jsme vztah / Zakořeněný, spojený / Pevný a přesto tekutý; Vaai, Upolu Lumā and Aisake Casimira. 2017. *Relational hermeneutics: Decolonising the mindset and the Pacific itulagi*. Suva: University of the South Pacific and Pacific Theological College.*

a tvoří z mého pohledu určitou komplexitu, kterou nazývám epistemologie mořské krajiny.⁴

Tématem, které se prací prolíná, je tvrzení, že samotné místo⁵ působí jako pedagogická kontaktní zóna a v každém novém kontaktu je vždy přítomná starost o situované znalosti, důraz kladený na vzájemnou závislost a spojení s minulostí, přítomností a budoucností. To tvoří základ rámce společných světů. Umělecká praxe, výzkum a vzdělání se mohou zaměřit na způsoby, jakými jsou naše minulé, současné a budoucí životy propojeny s jinými, neživými entitami, technologiemi, prvky, silami, formami zemského povrchu a tak dále.

Každá nepatrná část této práce znamená ztratit se nebo lépe řečeno nechat se unášet setkáními, která se ne vždy váží na naši (zažitou) pozemskou zkušenost. Pozemské kontexty jsou jen jedním prostředím pro poznávání. Každá nepatrná část této práce je také afektivním ponořením se a snaží se o to, aby se čtenář ocitl hluboko uvnitř úvah a vyprávění, s nimiž se může setkat jen ve velmi malých mikroomkamžicích, a skrze tato mikrosetkání mohl přemýšlet o vodních plochách nebo útvarech jiným způsobem.⁶ Každá nepatrná část této práce je tvůrčí, experimentální, performativní, intimní a poetický proces. Každá stopa, dozvuk, postrašení, každé zamrazení přetrvává a zanechává v tělech pozvání k tomu, aby zůstal spolu s problémy po delší čas a věnoval jim zvýšenou pozornost.

Tento umělecko-výzkumný projekt také zkoumá, jak dochází k tomu, že se člověk (v tomto případě já) stává součástí procesu přeměny na vodní útvar. Neustále dokola, z různých pozic a úhlů pohledu se vracím k uvažování o lidském těle, které je tak těžké získat. Kladu si opakovaně otázku, co se muselo stát, aby se vnitrozemský člověk středního věku tak důvěrně věnoval oceánu. Jaké společenské a ztělesněné procesy jsou v tomto přechodu uzákoněny? A jak to všechno přispívá k tomu, abych pochopil, kdo jsem?⁷

Byl bych velice rád, kdyby živé příklady této umělecko-výzkumné práce vytvořily potenciál pro to, oprostít se od

4 Epistemologie mořské krajiny není v této souvislosti chápána jako kritika a porozumění oceánům nebo jiným mořsko-vodním prostředím, ale také zahrnuje množství událostí a myšlenek, které jsou uspořádány a formovány podle toho, jak se pohybují a vzájemně ovlivňují. Zdůrazňují uznání naší vlastní perspektivy, způsobů vnímání a umístění v dynamickém, neustále se pohybujícím rozhraní. Mnohonásobné oceánské transformace jsou vnímány a zkoumány na mnoha úrovních a mnoha různými způsoby (oceánská gramotnost, divoké plavání, oceánské pádlování, freediving, výzkumný rezidenční program probíhající na plachetnici, workshopy, psaní a další), z nichž každý mobilizuje specifické znalosti a odkazuje na různé koncepční rámce, různé představy, nástroje a prostředky. Epistemologie mořské krajiny zkoumá, jak rozmanité jsou reprezentační postupy, které tvoří svět, a snaží se je neustále prohlubovat. Domnívám se, že tento koncept je cenný i mimo doslovné místo, tzn. oceánské prostředí (dostupné z: <https://swa.abhpp.org/about-us/>).

5 V mém případě se jedná o ostrov Pico (Ilha do Pico), nacházející se v autonomním souostroví Azory. Toto místo se stalo mým výzkumným prostředím a také domovem.

6 Myšlení v oceánském nebo jiném mořsko-vodním prostředí by se mohlo vyvíjet úplně jinak. Text je více rozveden v části práce pojmenované *Pozemské předsudky*.

7 Text je více rozveden v části práce pojmenované *Vlhká etnografie*.

známých a normativních způsobů vytváření znalostí. Každá část této práce nabízí čtenáři způsoby a prostředky, jak se vypořádat skrze vlastní ztělesněnou praxi s uměleckým výzkumem a odlišnými druhy vyprávění, a co to může znamenat pro jejich vlastní praxi. Každá nepatrná část této práce je o živé praxi – živých činech a také o tom, co tyto živé činy dělají nebo mohou dělat.

Neexistuje žádný nebo nový čas (teorie, metoda, okolnosti, kontext), který by nebyl vždy již zapleten s minulým dědictvím a budoucími možnostmi. Dokonce i naše úmyslné odchýlení se od konkrétních způsobů myšlení a dělání (praktikování) uměleckého výzkumu zůstává spojeno s tím, čemu se snažíme vzdorovat, a neustále se ocitáme v potenciálně nerovnoměrném dialogu s původními (indigenními) a neevropskými ontologiemi, které byly umlčeny týmiž dominantními výzkumnými paradigmaty. Ve své praxi, ale také v této práci se snažím velice jemně a co možná nejdynamičtěji a přirozeně přemýšlet o ontologickém přehodnocení časoprostoru⁸ a pokusit se myslet spolu s původními kosmologiemi.⁹

Převážná část této umělecko-výzkumné práce je výsledkem mé ztělesněné praxe (přímé zkušenosti), která se spíše snaží teoretického uvažování a konceptualizování pracovních postupů postupně zbavovat, nežli je znovu produkovat. Cílem práce je podnítit čtenářův zájem zkoumat své vlastní schopnosti ve své vlastní umělecko-výzkumné anebo jiné praxi a dál je rozvíjet.¹⁰ Cítím potřebu dbát a neustále zdůrazňovat pochopení světa prostřednictvím vzájemně provázaných vztahů, včetně neoddělitelnosti bytí, myšlení a etiky, které Karen Barad předkládá jako onto-eticko-epistemologické (onto-ethico-epistemology). Tato subtilní linie, toto vlákno se stává přirozenou a neodmyslitelnou

8 Za pomoci Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning* (Durham, NC: Duke University Press, 2007); Claire Colebrook, „Stratigraphic Time, Women’s Time“ (*Australian Feminist Studies* 24, no. 59 [2009]: 11–16); Elizabeth Grosz, *The Nick of Time: Politics, Evolution, and the Untimely* (Durham, NC: Duke University Press, 2004); E. Grosz, *Time: Feminism, Nature, Power* (Durham, NC: Duke University Press, 2005); E. Grosz, „The Untimeliness of Feminist Theory“ (*Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 18, no. 1 [2010]: 48–51); Donna Haraway, *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene* (Durham, NC: Duke University Press, 2016); María Puig de la Bellacasa, *Matters of Care in Technoscience: Speculative Ethics in More Than Human Worlds* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2017).

9 Tento výčet není v žádném případě vyčerpávající, ale pro příklad uvedu seznam domorodých učenců, kteří popisují prostřednictvím svých příběhů domorodé chápání času. Heather Davis and Zoe Todd, „On the Importance of a Date, Or, Decolonizing the Anthropocene“ (*ACME: An International Journal for Critical Geographies* 16, no. 4 [2017]: 761–780); Robin Wall Kimmerer, *Braiding Sweetgrass: Indigenous Wisdom, Scientific Knowledge, and the Teaching of Plants* (Minneapolis, MN: Milkweed Editions, 2013); R. Wall Kimmerer, *Gathering Moss: A Natural and Cultural History of Mosses* (Corvallis, OR: OSU Press, 2003); Leanne Betasamosake Simpson, *Dancing on Our Turtle’s Back: Stories of Nishnaabeg Re-creation, Resurgence, and a New Emergence* (Winnipeg, MB: Arbeiter Ring, 2011); L. Betasamosake Simpson, „Land as Pedagogy: Nishnaabeg Intelligence and Rebellious Transformation“ (*Decolonization: Indigeneity, Education, and Society* 3, no. 3 [2014]: 1–25); Vanessa Watts, „Indigenous Place-thought and Agency Amongst Humans and Non-humans (First Woman and Sky Woman Go on a World Tour!)“ (*Decolonization: Indigeneity, Education, and Society* 2, no. 1 [2013]: 20–34); viz také Jessica Gerrard, Sophie Rudolph, and Arathi Sriprakash, „The Politics of Post-qualitative Inquiry: History and Power“ (*Qualitative Inquiry* 23, no. 5 [2017]: 384–394).

10 Podstatou je nejen „to“, ale také „jak“. Jak to udělat nebo vědět, jak to udělat, abychom se mohli alespoň částečně orientovat v proměnlivém terénu. Pozn. autora.

součástí tohoto ztělesněného vyprávění, stejně tak, jako je pochopení faktu, že ono „nové“ hledisko je pro původní (indigenní) vědění stěžejní již po tisíciletí.¹¹

Způsob umělecko-výzkumné a pedagogické práce záměrně umísťuji do živých společných světů, kde svou pozici výzkumníka chápu spíše jako někoho, kdo se učí naslouchat tak, že je přímo zapuštěn – vnořen do propletené pavučiny živých světů, které naslouchám takovým způsobem, abych se s nimi mohl učit. Podobně jako počasí, které neustále dělá a předělává místa. Reaguje na trvalejší rysy místa a vyznačuje nejen prostorové rysy, ale i časové rozměry lidského prožitku (konkrétního místa). Stejně jako všechny vjemy jsou i vjemy počasí performativní a reflexivní v tom smyslu, že jsou vytvářeny, uzákoněny a vzájemně propojeny v kombinaci s emocemi, s myšlením a pamětí.

Jedná se o metody, které jsou koncipované tak, aby sahaly nad rámec tradičních výzkumných nástrojů,¹² jejich cílem je nalézt lidskou zkušenost prostřednictvím toho, co je (znovu)řeceno a (znovu)viděno. Výsledkem tohoto přístupu je experimentování s metodami, které jsou vnímavé – pozorné ke smyslovým, afektivním, historickým přítomnostem. Pohybují se na mlhavých hranicích, kde se metody výzkumu proplétají a vzájemně prostupují a kde teorie není přinášena a rigidně aplikována do výzkumu, ale žije v něm v příbuzenském vztahu, jako fluidní proces.

Důraz na umělecký výzkum založený na praxi také neznamená, že upřednostňujeme praktické znalosti před teoretickými. Spíše uzákoňuje neoddělitelné propletení teorie a praxe, poznání a jednání, myšlení a konání. Myšlení se uskutečňuje skrze jednání, je performativní, ztělesněné, je intimní a poetické a je vyprávěno prostřednictvím (osobních) příběhů.

„Záleží na tom, které příběhy vyprávíme. Jsem velkou zastánkyní lyrické teorie,“ pronesla při nedávné přednášce „Towards a common heritage for allkind“ odbornice na oceánské právo a kulturní teoretička Susan Reid.¹³ Domnívám se, že je přímo nutné do umělecko-výzkumné praxe zapojit také slova a další setkání a praktiky, které nám umožňují vynalézat kreativnější způsoby pro to, abychom mohli pracovat, zacházet, zpracovávat a spojovat se s komplexními tématy. Lyrická teorie je nápaditá. Rozvolňuje a zneklidňuje způsoby, jakými se běžně vědomosti produkují.

11 Feministická pedagožka Kim TallBear, pocházející z kmene Sisseton-Wahpeton Oyate z Jižní Dakoty, poznamenává: „Nyní, když se teoretici v řadě oborů snaží tyto [humanistické] hierarchie rozebrat, měli bychom mít na paměti, že ne každý potřebuje vyvolat nový analytický rámec nebo potřebuje obnovit závazek k ‚platnosti [tak zvaných] věcí.‘“

12 Viz poznámku č. 4. Epistemologie mořské krajiny.

13 „Session 1. Prologue: Towards a common heritage for allkind.“ *TBA21-Academy*. Dostupné z: https://youtu.be/I8I8IRJYMjM?si=6aK4vdIoWmeU_Xvr & t=4773

Uvažování o lidském těle, které je tak těžké
získat: Hybridní [umělá] autofikce

*Uvnitř nás je
tekutá pavučina,
tvorící naše vztahy.*

*Stejně jako voda,
která není nikdy čistá,
je vždy směsí
– a mění se každou novou interakcí.¹⁴*

Jak respektovat hranice toho, co je čitelné a co ne? Domnívám se, že vydat se hledat odpověď na tuto otázku by mohlo být užitečné. Každé tělo ovlivňuje atmosféru kolem sebe. Možná ve skutečnosti způsob, jakým hledáme odpovědi na naše otázky, nemusí fungovat pro naše specifická těla nebo nervový systém anebo specifické příběhy, které si v sobě neseme. Snažím se říci, že ne všichni posloucháme z určitého místa, a to, jak mluvíme o místě a našich vztazích k němu, závisí také na tom, kdo jsme a jaké odkazy si s sebou neseme. Proto, když se snažíme mobilizovat nějaké místo, zemi, vodu, atmosféry a další více-než-lidské bytosti a příběhy v našich dějinách, musíme mít na paměti všechny vztahy a vzájemné povinnosti, na které se odvoláváme.¹⁵ Bereme-li vážně vztahovost světa a sebe sama, jak bychom mohli postupovat? Souběžnost smyslů je klíčem k této interpretaci.

Oceán je učení pohybem směrem k dříve neznámým způsobům myšlení a bytí ve světě. Je náročným procesem, který zahrnuje zbavení se a vypuštění části svého já.¹⁶ Pohyblivé, tekuté, fluidní, plynulé, přechodné, vznikající, smyslové praxe v něm působí uvolněněji a zdá se, že lépe reflektují proces učení nežli pevnější pojmy místa a identity (vtělené do podstatných jmen). Kromě toho, že se do zorného pole dostává habitus jako směr ztělesněného, instinktivního a nepromyšleného a dosud neprobádaného.^{17 18}

14 Sea-Water Amplification (SWA): Wild-Wet-Workshop

15 Analýza toho, jak v domorodých kosmologiích v Severní Americe promyšleně zapojit lidskou zodpovědnost k více-než-lidským bytostem, viz V. Watts, „Indigenous Place-Thought“, 27–28; Reo „Inawendiwin and Relational Accountability“, 70–72.

16 Oceán nás nutí každým ponořením neustále uvažovat o lidském těle, které je tak těžké získat. O lidském těle, které je v neustálém a nepřetržitém procesu stávání se.

17 Text je více rozveden v části práce pojmenované *S setkání v oceánském prostoru*.

18 Praktické výstupy se volně prolínají celou strukturou disertační práce. Jejich výčet je uveden v závěrečné kapitole disertační práce s názvem *Seznam vlastních prací vztahujících se k tématu disertační práce*.

§1 Jak se naše tělesné pocity proměňují, jsme-li unášeni různými proudy a vlastnostmi počasí? Jak se různí naše zkušenosti, které jsou vyvolány povětrnostními podmínkami? Každodenní adaptace (a ztělesněné improvizace) na očekávané i neočekávané výkyvy počasí zůstávají v rámci různých profesí relativně neprobádané. Snažím se pochopit, jak a proč lidé přicházejí k pocitu libosti/zalíbení prostřednictvím konkrétních setkání s místem. V tomto umělecko-výzkumném projektu se věnuji rozmanitým aspektům života v a s počasím.

Interakce mezi těly. Co pro nás znamená příroda? Jak se mění naše zkušenosti s přírodou v průběhu roku? (deníkový záznam)

Interakce s živly. (ztělesněné praktiky 1)¹⁹

§2 Interakce s živly znamená také ponoření se do sdílených toků, sil a tlakových gradientů médií, včetně vzduchu a vody. O senzoric- kých radostech a afektivních proměnách, které zažíváme například při plavání v oceánu nebo jiném mořsko-vodním prostředí. Stále víme velice málo o tom, jak různé vjemy z povětrnostního světa utvářejí a formují naše prožitky.

Uklidňující pocity jemného proudění vzduchu po těle. (deníkový záznam)

§3 Jak povětrnostní prvky posilují pocit spojení se světem, ať už přímo pocítěním vánku, deště nebo tepla, nebo nepřímo tím, že zdůrazňují další aspekt více-než-lidské povahy světa, jako je vítr pohrávající si s listím na stromech nebo vlhkost přinášející vůni květin a rostlin? Počasí za sebou zanechává něco jako otisk. Na základě této zkušenosti vtiskávání/otisknutí může pocit ještě zesílit a narůstat, jakmile se ocitneme v teplém, bezpečném prostředí, kde můžeme retrospektivně popsat a zhodnotit konkrétní zážitek.

Haptická setkání

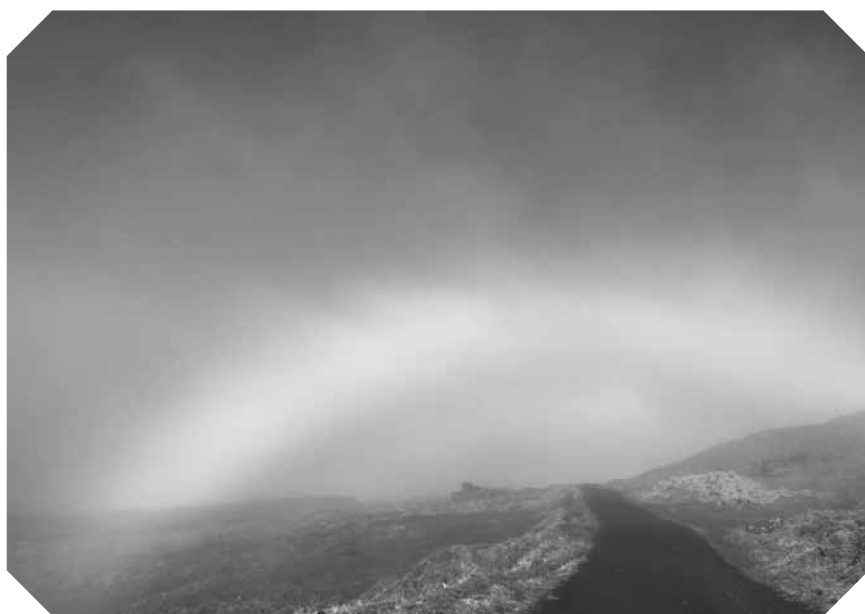
§4 Když je hodně větrno, tak nám může vítr zcela zkomplikovat naši navigaci v prostoru. Dostaneme zcela odlišnou informaci nebo sadu dat, než jsme očekávali. Je to velice proměnlivé.²⁰

¹⁹ Tato práce je protkána množstvím malých příběhů, návodů a praktických instrukcí, které usilují o obnovení našeho vztahu k oceánu anebo jiným mořsko-vodním prostředím. Tyto ztělesněné praktiky slouží k prohlubování naší pozornosti přímým zapojením do aktivního naslouchání a intuitivních ztělesněných způsobů poznávání, a to jak na individuální, tak i kolektivní bázi.

²⁰ V průběhu čtení této umělecko-výzkumné práce bude mít čtenář možnost setkávat se s množstvím odkazů na instagramový účet vzdělávacího a výzkumného environmentu Sea-Water Amplification (SWA). Instagram jsem záměrně zvolil jako ideální dokumentační platformu s možností širších interakcí, které mohou dál komunikovat naši práci a vizi a také mohou vytvořit mnohá nečekaná spojení. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cnr2WWRRowp_/?img_index=1

Zvláštní ekvivalent mlhy

§5 Na úvod této práce považuji za důležité věnovat se bouřlivým, kolísavým a částečně nepředvídatelným médiím, jejichž prostřednictvím se pohyb (performativita) odehrává.²¹ Silný vítr je také možné přirovnat k prožitku mlhy, což je pocit, o němž se dříve říkalo, že zesiluje vlastnosti vzduchu způsoby, které mohou být odzbrojující a mohou mít dezorientační charakter. Silný vítr zastiňuje a rozmazává referenční body a vnímání vzdálenosti. Z podobných důvodů byl například sníh popisován jako zvláštní výzva pro navigaci a prostorovou orientaci.

§6 Schopnost improvizace a neustálé, plynulé reakce na neočekávané změny počasí. Neustálá improvizace představuje určitou formu „somatické výuky počasí“.²² To je dovednost, která se v průběhu procesu poznávání postupně rozvíjí, především v prostředí anebo v povětrnostních podmínkách, ve kterých se můžeme cítit zranitelnější. Vítr, slunce, déšť prožíváme jako pocit světla a zvuku, jsou nezbytné pro naše schopnosti dotýkat se, vidět a slyšet. Tedy žít a cítit. Naučit se předvídat a vyjednávat s proměnlivými vlastnosti povětrnostních prvků však vyžaduje somatickou praxi. Je-li počasí médium, kterým se pohybujeme, pak pocit, že jsme v pasti – neschopni pohybu, je naprosto rozumnou reakcí.

§7 Jak lidé vnímají počasí multisenzoricky, jak jednotlivci a kolektivy definují pocit místa? Zkušenosti s počasím jsou reflexivní

²¹ Procházka mlhou je sama o sobě jakýmsi ponořením do oceánu vzduchu, nebo dokonce vznikem vědomí existence uvnitř všudypřítomného vodního světa.

²² Somatic Weather Learning

a aktivní formou obývání světa. Cyklus ročních období je nedílnou součástí zážitků spojených s počasím, přičemž každé roční období přináší nový soubor povětrnostních prvků, které současně posilují a podkopávají ztělesněné schopnosti fungovat a vzkvétat.

Tření vyvolané přerostlou vegetací.²³ (deníkový záznam)

§8 Zdůrazňováním rozmanitých způsobů, jimiž proměnlivé výkyvy počasí ovlivňují schopnost lidí vnímat a jednat z okamžiku na okamžik, ze dne na den a také sezónně, vybízí k větší pozornosti a vnímání těchto pomíjivých jevů, které hrají výraznou roli při utváření (lidských) zkušeností. Počasí přináší na místo zřetelně smyslový rozměr. Noří nás do světa pocitů, které se podepisují na naší schopnosti dotýkat se, vidět, cítit a naslouchat místu. Tato vztahová schopnost je často přehlížena při snaze porozumět prožitkům každodenního života lidí.²⁴

Pochopení sebe sama ve vztahu k více-než-lidské povaze

§9 Aktivně se zapojit do prostředí. Když Islandané hovoří o mořské nemoci, implicitně uznávají vztah mezi vědomostmi a praxí a jednotu emocí, poznávání těla a mysli. Mořská nemoc připomíná nejen tělesný stav mnohosti, kterou někdy způsobuje nedostatek praktických znalostí. Nečekané houpavé pohyby světa slouží jako metafora pro učení a učení se ve společnosti druhých.²⁵ Ti, kteří se vracejí domů po zkušenosti na rozbouřeném oceánu, prý našli své mořské nohy, protože nevolnost je nahrazena pocitem libosti. Dochází ke kvantovému skoku v učení. Začátečník nezískává dovednosti získáváním pravidel a dalších reprezentací, ale v okamžiku, kdy je schopen se bez nich obejít. Pravidla a znázornění jsou jako mapa neznámého území, kterou lze zahodit, jakmile se naučíte věnovat se rysům krajiny a dokážete se k nim přiřadit. Mapa může být na začátku poznávání (země) nápomocná, ale cílem je poznat zemi, ne mapu.

§10 Lidé dovedně přecházejí svůj život tak, že se pohybují po boku atmosférických vzorů. Kreativně spojují klima uvnitř svých

23 Sea-Water Amplification (SWA): Wild-Wet-Workshop

24 Čím více se díváte, tím víc vidíte. Poznáte, že je tam více než jeden oceán? Jako by v tomto vztahu byl celý svět. Ten, který všechno drží a spojuje. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C2PbEDfo7w/?img_index=1

25 Rozsah senzitivních schopností oceánských organismů by nás měl vést k úvahám o tom, nakolik jsou naše vlastní smyslové procesy zatíženy ve srovnání s jinými částmi světa. Atlantický oceán (či spíše zkušenost s mořsko-vodním prostředím) se stal naprosto zásadním pro rozvoj vzdělávacího a výzkumného environmentu Sea-Water Amplification (SWA). Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CnxLJrvldh1/?img_index=1

obydlí a hledají smysl pro rovnováhu a souznění s místem, které obývají.

§11 Zkušenost a praktikování počasí tedy nelze chápat abstraktně oddělené od vlastního já, které je zde zamýšleno jako agentura a identita zeměpisného subjektu. Afektivní tělo, které spojuje toto já s místem, kde žije v jeho citlivých a vnímatelných rysech. Počasí je aktivní, reflexivní a praktická dispozice k tomu, aby člověk vydržel, vnímal, bojoval, manipuloval, vyzrál, měnil se a rostl v procesech, které v průběhu času zaplétají místo jeho obydlí. Počasí znamená přebývat.

Dávat smysl počasí

§12 Ve městě máme pocit, že žijeme bez ohledu na přírodní cykly. Když jsem se odstěhoval z města, vzdálil jsem se jistému způsobu života s počasím. Vztah mezi počasím, místem, tělem a sebou chápeme jako neoddělitelný. Interaktivní a fenomenologické přístupy k vnímání životního prostředí.

Počasí jako sensorický a ekologický proces

§13 V této umělecko-výzkumné práci se zaměřuji na ztělesněné, multisenzorické vnímání meteorologických míst (na více úrovních), neboť počasí na nás působí mnoha smysly. Způsoby, jakými lidé prožívají a hovoří o počasí. Způsoby, jakými si k němu vytvářejí citové vazby a zábrany, a způsoby, jimiž vnímají a rozumí meteorologickým procesům a získávají z nich význam, jsou nejen zajímavé, ale obzvláště cenné k rozluštění širších společenských procesů.

§14 V povětrnostním světě, v němž je každé bytosti souzeno spojit vítr, déšť a slunce, zemi v pokračování její vlastní existence, protože počasí je stále v pohybu. Je to neustále se měnící entita. Počasí může odkazovat na cokoli, od makroskopických meteorologických jevů, jako je El Niño, po lokálně specifické podmínky, jako jsou větry Santa Ana, od viditelných mraků cumulonimbus po stěží vnímatelný barometrický tlak. Od přímo a smyslově prožívané až po tryskovou páru, kterou lze popsat díky měření a přístrojům. Téměř cokoli je buď součástí počasí, nebo to tak lze učinit. Stromy a jiná vegetace přispívají k atmosférickým podmínkám, které ovlivňují počasí, a silný vítr může povalit stromy, které jsou zase součástí toho, jak se hodnotí škody související

s počasím. A přesto se počasí rodí, žije a prožívá. Počasí se produkuje tak, jak je prožíváno, a procesy vzniku počasí jsou neoddělitelné od toho, jak je prožíváme. Počasí neustále dělá a předělává místa.²⁶ Reaguje na trvalejší rysy místa a vyznačuje nejen prostorové rysy, ale i časové rozměry lidského prožitku (konkrétního místa).

Místa s počasím se od sebe liší

§15 Počasí na nás není závislé, ale spíše nás obklopuje. Vnímání počasí je proměnlivé s vnímáním klimatu.

Musel jsem přizpůsobit svůj životní styl tak, abych přežil téměř neustálý stav deště a větru. A to znamenalo naučit se žít s pocity, záští, frustrací, únavou, pochybnostmi. (deníkový záznam)

Počasí je projevem podnebí současnosti. (deníkový záznam)

§16 Cítíme počasí v přítomném okamžiku, ale naše pocity jsou utvářeny smyslovými schopnostmi, které jsou ovlivněny jak minulými vzpomínkami, tak budoucím očekáváním. Počasí je obtížné artikulovat a jeho smyslový prožitek je stejně tak složitý. Stejně jako všechny vjemy jsou i vjemy počasí performativní a reflexivní v tom smyslu, že jsou vytvářeny, uzákoněny a vzájemně propojeny v kombinaci s emocemi, s myšlením a pamětí. Vycítit materiální vlastnosti počasí v jejich bezprostřednosti vyžaduje velké úsilí. Díky této námaze můžeme dávat počasí smysl a naučit se v něm přebývat.

26 Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/CnVT2jEo16V/>

Somatická práce

§17 Dávat smysl počasí a žít v něm znamená aktivně a reflexivně je interpretovat a manipulovat s ním, čerpat smysl z vlastního světa a aktivně jej utvářet. Vnímání se řídí jistou mírou ztělesněné záměrnosti a inteligence, která přesahuje jazykovou reflexivitu. Škála jazykových a lingvistických reflexivních zážitků a činností, jimiž jednotlivci vytvářejí, udržují, přerušují nebo sdělují vjemy, které jsou v souladu s osobními, mezilidskými představami o morální, estetické nebo logické potřebnosti. Vjemy jsou společenskými vztahy. Počasí samo o sobě není ani pozitivně, ani negativně nabitý proces.

Vnímám, co dělá počasí se mnou, s námi, s ostatními, ale také s povrchy – i hlubinami světa, ve kterém žijeme. Vnímání počasí je způsob bytí. (deníkový záznam)

§18 Počasí není jen hmotným objektem našeho vnímání, ale spíše médiem našeho vnímání. Uvažovat, že počasí je to, co vnímáme, znamená naznačovat, že my jsme naše počasí.

My jsme naše počasí

§19 Počasí je prostředníkem mezi místem a naším ztělesněným bytím. Není to objekt, o kterém uvažujeme z dálky, jako kdyby bylo oddělené od nás nebo od povrchů, kterých se dotýká. Počasí nás zahaluje, rozkládá, a právě tím, že jím procházíme, se dostáváme k jeho bezprostřednímu tělesnému i myšlenkovému poznání.

Pohyb v médiu. Zkušenost s chováním v husté mlze. (ztělesněné praktiky 2)

§20 Pocit klaustrofobie vyvolaný vizuálním uzavřením, které umožňuje zatažená obloha, chladné teploty, deštivé počasí vedoucí k nečinnosti.

§21 Je-li počasí médium, kterým se pohybujeme, pak pocit uvěznění nebo neschopnost pohybu může být naprosto rozumná reakce. Počasí je příležitostí k mnoha aktivitám, poskytuje nám zdroje, usnadňuje určité typy akcí a odrazuje od ostatních a nutí nás učit se vyvíjet určité druhy technik pro každodenní život.

Pocity jsou dovednosti

§22 Počasí přináší na místo zřetelný smyslový rozměr. Ponoří nás do světa pocitů, které podtrhují naši schopnost dotýkat se, ochutnávat, vidět, cítit a naslouchat místu tím, že nám poskytuje možnosti pohybu. Významy počasí vnímáme pěti nejznámějšími smysly našeho těla, ale také pocitem teploty (termocepce), bolesti (nocicepce), hmotných textur (dotek) a prostřednictvím tělesných smyslů pohybu sebe sama v prostoru (kinestetická mysl). Lidské smysly jsou sociální orientace ve světě. Nejsou to orgány pro individuální reakce. Pocity počasí nejsou izolované nebo atomizované, ale sociálně organizované.

§23 Pocity jsou dovednosti. Dovednosti jsou schopnosti akce a vnímání celé organické bytosti nacházející se v bohatě strukturovaném prostředí. Dovednosti se objevují v průběhu interakce se světy a v nich. Lidé se učí porozumět tomu, jak se pohybují v místech, kde panuje počasí, a jak místa přečkat. Dovednosti spojené s počasím vyžadují, aby se člověk naučil, kdy a proč se pohybovat napříč klimatickými oblastmi a jak se adaptovat na jedinečné vlastnosti konkrétních míst. Snažit se dosáhnout ekologické rovnováhy s lidmi a živly.

§24 Časem se dovednosti s počasím zlepšují. Lidé se naučí reflexivně chápat své tělesné vjemy o počasí, učí se pohybovat, rozumět pohybům a vzorům počasí, a tím se jejich dovednosti stávají méně abstraktní. Vjemy v průběhu času budují osobní vzpomínky a prolínají se s kolektivními vzpomínkami a společenskými dovednostmi, čímž utvářejí osobní, sociální a kolektivní identity založené na počasí, které jsou pak samy využívány jako zdroje k tomu, aby dávaly smysl počasí a meteorologickým místům.

§25 Počasí má zvláštní vztah k místu. Na své nejzákladnější úrovni je samo o sobě znakem místa. Počasí je pomíjívá krajina (je

efemérní). Sahá od pomalého cyklického postupu ročních období až po momentální účinky slunce a mraků. Pomíjivé jevy jsou nedílnou součástí místa samotného.

Získat chuť

§26 Místa nelze chápat mimo jejich pomíjivý tok. Místo je pohyb, a tím i nevyhnutelně pomíjivý. Počasí dává místu symbolický význam. Okamžitě vypovídá o identitě, komunitě, lokalitě, rase a národnosti. Je-li počasí médiem, je také médiem pro vyjádření různých vrstev kolektivní identity a pro rámování zkušenosti.

Naučit se předpovídat místa. Postupné získávání chuti daného místa. (ztělesněné praktiky 3)

§27 Získávání chuti je způsob, jak dávat světu smysl, kultivovat podivnost a splétat ji do něčeho více povědomého.

Naučit se snášet déšť - žít s deštěm, mlhou, větrem (převážně v zimním období) - je ukázkou somatické práce. Naučili jsme se žít s deštěm a v dešti. Prší tak často, že před ním nepotřebujeme ochranu. (deníkový záznam)

§28 Jak je mé „já“ poskládáno z toho, co se naučí cítit, co se naučí dělat, jakým způsobem se naučí žít? Pobývat v povětrnostních podmínkách se neliší od jakékoliv jiné formy bytí ve světě. Učit se předpovídat místa tedy znamená ponořit se nejen do určitého světa atmosférických podmínek, ale i do smysluplného a smyslového světa. Stejně jako nemůžeme nikdy přemýšlet o místě bez sebe (nebo naopak), nemůžeme nikdy přemýšlet o místech bez jejich počasí.

Počasí uvnitř²⁷

§29 Naše těla jsou vždy umístěna a tvarována v místech, kde je počasí. Jak lidé vyhledávají anebo zůstávají v místech, kam podle pocitu patří, setkávají se s pocity rovnováhy. Souznění s místem nebo naopak s jeho nedostatky.

Moje tělo je přímo formováno povětrnostními vlivy, které dosud poznalo. Jako by představovalo nějakou formou archivu anebo databáze. (deníkový záznam)

§30 Počasí uvnitř je o interaktivní minulosti místa. Soubor vzpomínek navázaných na zážitky, které se odvíjejí uvnitř místa.

§31 Počasí uvnitř počasí je tedy houževnaté i subjektivní. Houževnaté v tom, že místa často zanechávají na našem těle trvalou

27 Nebo také somatogeografie.

stopu, známku intenzivního prožitku nebo dlouhotrvajících prožitků, které v nás zůstávají neomezeně dlouho a tisíci možnými způsoby. To, co přetrvává, jsou afektivní vjemy, které mohou léta držet uvnitř, ale jakmile je jednou probudí například povětrnostní podmínky, mohou člověka přenést zpět do určitého povětrnostního prostředí a zpět do prožitků té doby.

§32 Počasí uvnitř počasí je také subjektivní, protože počasí je v nás, včleněné do našich identit, obydlí a vjemů. Podřídít se povětrnostnímu místu znamená být tím, kým jsme, jako výraz našeho povětrnostního místa. Tím, že se naše tělo stává časem předmětem povětrnostních vlivů, stává se naším počasím.

Mraky sice odplouvají s větrem, ale zůstávají v nás, jako naše mraky, naše zatažená obloha a linie obzoru. (deníkový záznam)

Pohyb s počasím²⁸

§33 Neboli performativní aspekty počasí. Náš smyslový prožitek nelze pochopit mimo neustálý pohyb počasí a způsoby, jakými se s nimi pohybujeme. Pohyb je symptomem změn, stejně jako příčinou změny. Počasí je smysluplný pohyb sám o sobě, je součástí toho, co poskytuje život. Povětrnostní místa jsou matrice pohybu a způsoby pohybu v povětrnostním prostoru tvoří podmínky pro to, jak ho vnímat.

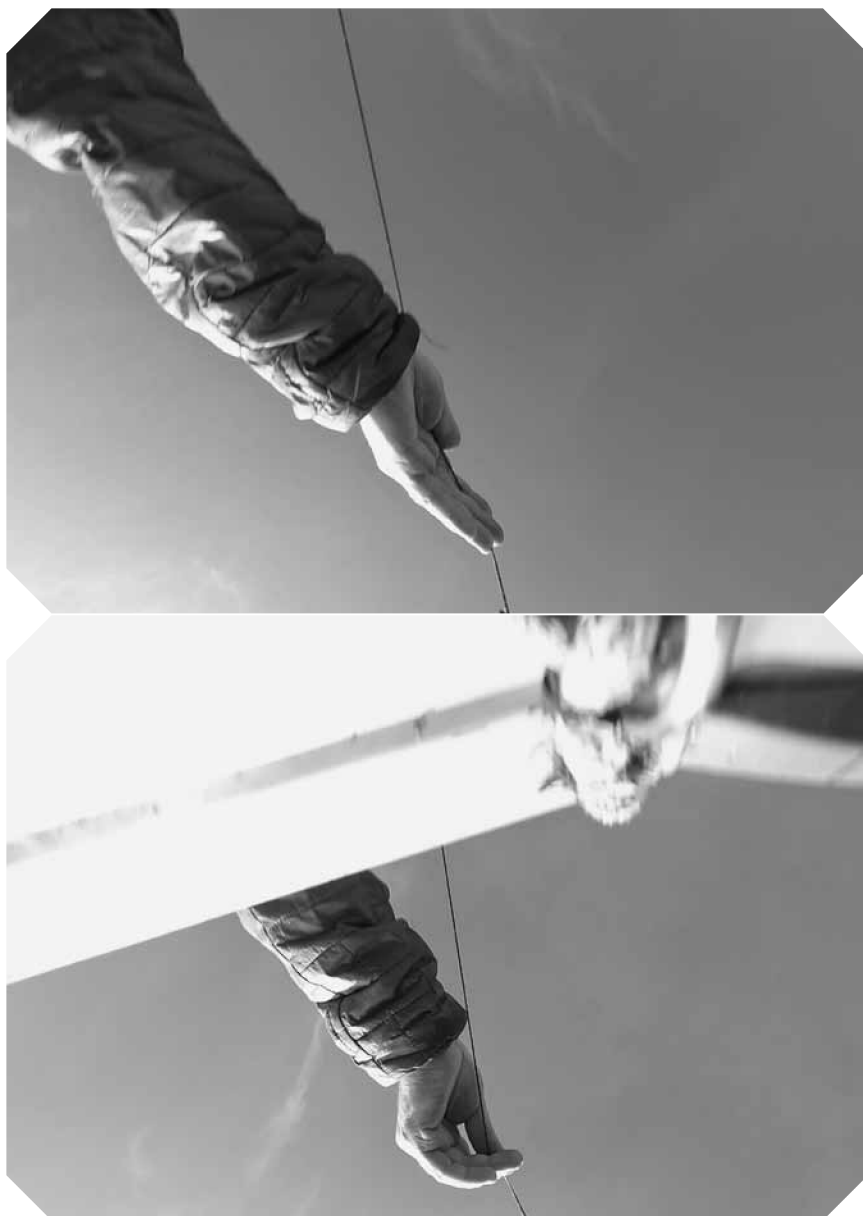
Pohyb – zejména pomalý pohyb umožňuje důslednější vstřebávání. (deníkový záznam)

28 Vítr jen tak nefouká. Vítr také komunikuje a má co říct... Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CnUPPCpoT_i/?hl=cs

§34 Tělesný pohyb, který je vystavený žívlům, umožňuje nechat se pohltnout přímo na místě. Pohybem odkrýváme nová povětrnostní místa a nové vjemy. Tím, že se objevujeme v pohybu a rozšiřujeme svůj kinetický repertoár, vydáváme se na celoživotní cestu poznávání.

§35 Smysly jsou performativní dovednosti, které používáme ke zkoumání, a náš kinestetický smysl je nejjasněji zapojen do těchto procesů.²⁹ Jsme bytosti pohybující se světem. Ať je počáteční způsob motivace jakýkoliv, vyvíjíme se prostřednictvím hmatově-kinestetického těla. Toto tělo je samo o sobě předmětem motivací a záměrů v podobě otáčení hlavou, protahování, napínání a tak dále.

§36 Dáváme se dohromady. Učíme svá těla a děláme to právě pohybem.

²⁹ Dostupné z: https://www.instagram.com/p/COzS5EEI49b/?img_index=1 nebo https://www.instagram.com/p/Cx032_ZIMjf/?img_index=1

Vzdušný oceán hustě zavěšených vodních kapek

§37 Naše zkušenost s počasím je silně osobní v tom smyslu, že je závislá na okolnostech a osobách. Splétání tras – od místa počasí k místu počasí. Počasí je tedy samotným životem. Život člověka je souhrnem jeho stop a otisků, které také obsahují celkový zápis jeho pohybů.

§38 Počasí je primárním médiem lidské existence, protože se jedná o multisenzorický jev.

§39 Nejsme tedy obětí počasí, jak si častokrát myslíme a tvrdíme. Jako reflexivní bytosti se chováme k počasí podobně jako k jiným lidem a k jiným více-než-lidským entitám. Jak se mění počasí, tak se proměňujeme také my.

Mlha

§40 Mlha, spíše než pouhé omezení viditelnosti, působí jako čočka (vhled). Mlha je intenzitou vnímání, relačně (vztahově) zprostředkovaného očima, ústy a kůží. Mlha je schopna dezorientovat rozsáhlé infrastruktury a systémy, od komerčních letů až po petrochemickou logistiku. Vnímání se musí naladit na ohromnou hustotu informací a na provázané pole příčin, které jsou často příliš drobné na to, aby je bylo možné pochopit, natož komunikovat. Spíše než pocit dezorientace může mlha přeorientovat subjekt na jeho vlastní relativní stav, ponořený do jeho prostředí (dokonce i pod vodní hladinu).

§41 Mlha se stává přebytkem viditelného. Než si myslet, že mlha snižuje viditelnost, je možná zajímavější myslet si, že to, co je vidět, je sama mlha – vzdušný oceán hustě zavěšených vodních kapek. Tato změna orientace začíná pochopením toho, že prostor je objemový a lidé jsou ponořeni v atmosféře nasycené různým stupněm vodní páry. Tato změna orientace vyvolává otázky po tom, co znamená ponoření (se)? Například chůze deštěm, mlhou je sama o sobě druhem ponoření do vzdušných vod nebo dokonce vznikem povědomí o existenci uvnitř všudypřítomného vodního světa.

§42 Britský antropolog Tim Ingold (2000) říká, že obloha je objektem vnímání. Není to něco, na co se díváme. Při procházce krajinou jsme díky svitu slunečního světla mohli pozorovat nej-různější vjemy – vize. Obloha však nebyla něčím, co jsme viděli

ve světle, byla to samotná zářivost. Stejně jako pocit větru, tak i světlo oblohy je prožíváno jako mísení vjemu a světla, bez kterého by nebylo vůbec nic k vidění.

§43 Vidět v mlze, kde není světelný přenos, je jako dotknout se toho, co vidíme. Dotknout se toho, co je vidět, znamená současně být uvnitř (nebo vidět v kontaktu s okultní dispozicí).³⁰ Tento pocit fyzického zapojení do tohoto vodního kontinua je silnější, když je viditelnost snížena.³¹

§44 Mlha nám připomíná, že i když je viditelnost vysoká, tak existuje materiální spojení vjemu a vnímání.

Haptická vizualita

§45 Mlha zamotává blízko i daleko. Mlha pomáhá představit si svět jako obojživelný. Vodní hmotné kontinuum. Dotek stejně jako ostatní smysly hrají roli ve vidění. Haptická vizualita je dokonce naladěna na způsoby, jakými jsou meteorologické prvky médiem, stejně tak jako na způsoby, jakými jsou zprostředkovány.

Když se mi na řasách nebo na kůži usadí mlha, vytvoří vodu.³²
(deníkový záznam)

§46 Vytváří se tak reciproční vztah, kde tělo shromažďuje mlhu, stejně jako mlha shromažďuje tělo, to je příkladem přeorientování se v prostoru. Setkání tělesa s mlhou.

Meteorologické čtení

§47 Mlha nerozptyluje, ale naopak umožňuje vzpomenout si na svou předchozí cestu. Mlha je zvláště dezorientující pro cizince, kteří se nemohou uchýlit k předchozí znalosti místního prostředí. Je více než pouhou izolací. Shromažďuje společenství subjektů, které opakují podobné procesy přeorientování a starají se o to, kde je jejich tělo a jak se pohybují v nějakém prostoru.

§48 Mlha je naopak velice produktivní právě jako shromažďující síla v prostoru, ale shromažďuje i témata, která odhalují širší podmínky životního prostředí. Je to velmi hmatatelná složka s velmi reálnými účinky.

30 Ifor Duncan, „The Meteorological Occult: Submergences in the Venetian Fog“. Dostupné z: https://edizionicafofscari.unive.it/media/pdf/article/the-venice-journal-of-environmental-humanities/2021/1/art-10.30687-LGSP--2021-01-005_PqTR5K6.pdf

31 1000–500 m, 500–250 m, 250–100 m, méně než 100 m.

32 [...] To vytváří reciproční vztah, kdy tělo sbírá mlhu, stejně jako mlha sbírá tělo. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CukC4zxoVFJ/?img_index=1

§49 Chůze v mlze je sama o sobě ponořením, vstupem do hydrologické kontinuity. Procházet se mlhou je jistým druhem brodění, ne mělčinami nebo písčnými břehy, ale samotným vzduchem, lagunou pod hladinou.

§50 Mlha je ztělesněná připomínka složitosti atmosféry. Atmosféra obsahuje různé stupně vlhkosti a sama země je tvořena vodami, které se posouvají a prosakují. A to vše v procesech ponoření, které mohou být stejně výživné i toxické, anebo někde mezi. Jak se hmotnost těla a světa prolínají?

§51 Mlha nás staví doprostřed vzdušného prostoru v určitém hmotném smyslu.

Kdykoliv máme možnost setkat se mlhou, využijme ji k tomu, aby nás na okamžik uvěznila, dezorientovala a nechala nás přemýšlet o našich setkáních s blízkými i vzdálenými a dalšími ostatními. (ztělesněné praktiky 4)

§52 Mlha není ve své husté přítomnosti jen dezorientující, ale také shromažďuje prostorové informace, které ilustrují vztahovou houževnatost prostoru.

O to intenzivnější prožívání. Čtení svého těla prostřednictvím ponoření se do totální mlhy, která proniká kůží, nasytí a zapouzdří tělo. Podobně, jak poznamenala v knize *Symbiotická planeta* Lynn Margulis.³³ (deníkový záznam)

§53 Vzdušná geografie, která skrze mlhu zviditelňuje příměsí země, vzduchu a těla.

§54 Co dělá mlha? Mlha zprvu zřejmě rozptyluje normální prostorové vztahy tím, že hovoří o dezorientaci, a nikoliv o jasnosti a transparentnosti. Mlha prohlubuje spojení mezi viděním, vzdáleností a vtěleným ponořením do vzdušného prostoru. Mlha se nachází v mezidobí příchozích a odchozích. Určuje imanentní spojení mezi tělem a světem. Budování mostu. Mlha tak činí prostřednictvím nepřítomnosti. Meteorologický svět je vůči sobě navzájem imanentní, neustále spolu. Je vetkán – vnořen přímo do objektu.

*Vzdušné myšlení –
dynamika jemného dechu.*³⁴

Čas se vstřebává přímo zde. (deníkový záznam)

33 Rostliny se vlastně přesunuly na souš tak, že si znovuvytvořily své původní mořskovodní prostředí a zatavily si ho do sebe. Lynn Margulis, *Symbiotická planeta: Nový pohled na evoluci*. Academia, Praha 2004, s. 115.

34 SWA: Wild-Wet-Workshop

§55 Stejně tak mlha trvá na odlišném pojetí času a prostoru, nikoliv skrze neomezenou horizontálnost krajiny a její rozlehlosti, ale spíše naopak. Mlha pohlcuje zrak i tělo (nachází se v obou). Mlha zpočátku násobí dezorientující prožitek temnoty, ale liší se zvláštním ohledem na kůži. Tma je také optický zážitek, i když to tak zpočátku nemusíme vnímat. Mlha je oproti tmě topologická, zabývá se spojitým nebo nepravidelným prostorem dotyku. Do této míry lze říci, že tělo pohlcuje mlha, která destabilizuje geometrii prožitku. Ta odstraňuje potenciál kůže, vplíží se do každého koutu a postupně zaplňuje každou část prostoru. Pokrývá či se lepí na plochy a vyplňuje trhliny. Mlha podtrhuje své odzbrojující vlastnosti, vyžadující sladění s alternativními registry vztahů mezi tělem a atmosférou. Dezorientace, klid, ponoření a nadbytek. Takové způsoby prožívání se vznášejí na rozhraní přítomnosti a nepřítomnosti, kde se hledání místa projevuje viděním a tělem. Dalo by se říci, že mlha vytváří současný vzduch (aerografie). Mlha indexuje a zesiluje ponorné vlastnosti vzduchu.

Mlha nemá ani dlouhověkost pozemskou, ani houževnatost vzdušnou.
(deníkový záznam)

§56 Jednou z nejlákavějších vlastností vzduchu je jasnost vidění.

Vzduch je průsvitný.

*Bez vzduchu,
bez jasného prostoru –
je oko bezmocné,
tam,
kde je vzduch zkažený –
se zrak kalí.³⁵*

§57 Mlha situaci komplikuje. Pocit ztracení v mlžném prostoru je výsledkem situace, kdy prostor aktivně ohrožuje svého obyvatele.

*Ztratit se,
je vlastně taková kapitulace smyslů.*

*Ztracený ve tvoji náruči,
ztracený ve světě,
zcela ponořený do toho,
co je přítomné,
tak až se okolí ztrácí.*

*Obrací nás v nás samotné –
zahaluje bezprostřední okolí.³⁶*

§58 Produktivní potenciál, který ztráta jasnosti nabízí.

Ztratit se, to vyžaduje úplně jiné vzdělání.

§59 Mlha zamotává blízko i daleko, vnořuje subjekt do středu dění, právě toto je to místo, ve kterém začínáme oceňovat její spojovací schopnosti. Neexistuje žádný zřetelný povrch oddělující zemi a oblohu.

Neurčité entity

§60 Jemné přesouvání průsečíků pozemského a vzdušného. Mlha je formou intenzivního shromažďování, stejně tak tělo.

Když jsem toho dne stál u oceánu, nebyl jsem ani tak zalitý světlem, jako zahalený zvukem. Zvuk vytváří podivně fyzikální vztahový bod.³⁷ (deníkový záznam)

36 SWA: Wild-Wet-Workshop

37 *Lehčí než pírko – / ale dost silný, / aby unesl nejtěžší tělo.* Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/C19uOq6I0Yc/>

§61 Abychom se dostali za myšlenku, že život se odehrává na povrchu světa, měli bychom se věnovat těm proudům média, kterému říkáme počasí. Obývat otevřené prostranství znamená ponořit se do těchto proudů. Naučit se vyjednávat v mlze 21. století (včetně mlhy výpočetních technologií) a najít shodu s hmotou, abychom viděli, co dělá a co nám dává nebo může poskytnout, jakou atmosféru produkujeme my – a jakou ona.

Místní povětrnostní znalosti

§62 Počasí je médium, které přesouvá hmotné formy napříč vesmírem. A stejně tak jsou toky počasí odváděny hmotnými entitami v krajině. V souladu s tím ovlivňuje počasí také způsob našeho pohybu. Lehčí než pírkó, ale dost silný, aby unesl nejtěžší těla.

§63 Tim Ingold (2007) v této souvislosti dodává, že počasí nemá navenek navazovat hmatatelný kontakt s naším okolím, ale mísit se s ním. Počasí se dostává pod kůži našich pórovitých těl.

Pohyby v souladu

§64 Ať už hledáme úkryt před sluncem nebo deštěm, krčíme se v autobusové zastávce, která nás chrání před větrem, spěcháme, když je chladno, nebo se pohybujeme v parném počasí, ať už jezdíme na kole, autem, na lodi nebo letíme. Naše aktivity se zřídka kdy oddělují od choreografie utvářené počasím. Například chůze v dešti vyžaduje pečlivé plánování a myšlení. Pohyb v souladu s počasím, znamená také pohyb kolem něj, pryč od něj, nebo se mu otevřít v rámci smyslového setkání.

§65 Totéž platí i pro mobilitu, kterou spolu utvářejí podoby dopravy. Například silný vítr může odradit cyklisty od výletu, nebo rozbouřený oceán brání lodím dostat se na vodu. Přesto jsou různá těla schopna vyjednávat o počasí různými způsoby podle svých zkušeností, fyzických schopností, kondice, věku, pohlaví a získaných ztělesněných dovedností.

§66 Počasí je nejen vnímatelné, ale především přímo ovlivňuje somatické vjemy (aktérů), jejich vnitřní smysly a to, jak dovedou a jsou schopni udržet určité tempo (spolu s počasím). Počasí je s námi za všech okolností, i když se nás bezprostředně jeho vliv nedotýká.

§67 Při pohybu světem počasí pohybuje s dalšími materiálními prvky. Vítr přenáší prach a písek, který nabral někde jinde. Počasí ovlivňuje skalní útvary, které se mohou zdát nehybné, ale nikdy takové nejsou.³⁸ Skály mění tvar v reakci na teplo a chlad, vlhkost nebo vyprahlost v průběhu epoch.

Při chůzi po skalnaté krajině voda, rostliny, bahnitá a písčaná půda, lišejníky, potoky a ptáci, jako by rostli, vnímali, vířili a pohybovali se spolu s kameny. (deníkový záznam)

§68 Předpovědi počasí nás upozorňují na transkontinentální pohyby meteorologických systémů. Meteorologické systémy se přesouvají přes oceány a pevninské masy, absolutně popírají představu jakéhokoliv pocitu vlastnictví.

38 Kolem 11. 1. 2023 se přes ostrov Pico v azorském souostroví přehnala bouře Hipólito. Tato bouře kompletně přeskládala vše, co jí přišlo do cesty, včetně dna oceánu v nedalekém přístavu ve farnosti Calheta de Nesquim, kde žiji. Zde od roku 1875 do roku 1983 probíhal lov velryb. Bouře nebyla svým rozsahem nijak výjimečná, ale i tak mohutná síla valících se vln přeskupila mořské dno. Několik dní poté se mi při potápění podařilo nalézt zub vorvaně, který ležel desítky let ukrytý pod nahromaděnými vrstvami minulosti. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/C1uDVUwIHpk/>

§69 Počasí se nepohybuje pouze v zemské atmosféře, ale stejně tak víří kolem planet sluneční soustavy.

§70 Právo na půdu, vlastnění pozemku je založeno na předpokladech a postoji národního státu, že země je stabilní platforma, která se nepohybuje. A přesto je hmotnost zemského povrchu neustále v pohybu a povětrnostní jevy, jako jsou zemětřesení, tsunami a proměnlivé oceánské proudy, pohybují zemí tak, že i ty největší kontinentální zemské formy jsou unášeny.

§71 Půda není „rozhraním“ oddělujícím zemi a nebe, ale neurčitě vymezenou zónou příměsí a prolínání.

§72 Počasí neustále vytváří a přetváří hmotné vlastnosti místa. Vítr rozptyluje semena, eroduje povrchový materiál a formuje růst vegetace. Konkrétní hmotné prvky, které převládají v každé krajině, reagují osobitým způsobem na hru místa. Znalost

životního prostředí a zejména povětrnostních změn vyžaduje vztahové chápání materiality přesahující rámec lidského.³⁹ Počasí také ovlivňuje naše nálady a emoce. Mraky jsou často dobrými ukazateli těchto příčin, stejně jako stav mysli nebo naše vlastní těla.

Reciproční souhra

§73 Člověk na nějakém místě vyrostl. Místo, textury a vjemy, jeho vůně a zvuky jsou připomínány tak, jak byly cítit v těle dítěte, dospívajícího, dospělého. Hluboko v čase jsou tak známé povětrnostní světy zasazeny do smyslových a afektivních vzpomínek.

Stále se měnící počasí z modré na šedou, z chladné a svěží na teplou a vlhkou, je stále přítomné, neustále nás obklopuje, prostupuje našimi zdmi a oblečením a ovlivňuje naše nálady a konání. (deníkový záznam)

§74 K afektivnímu prožitku počasí se lze dostat i přesunem do neznámých míst nebo zemí. To znamená rekalibrovat se na neznámé počasí.

Geopolitika vzduchu

§75 Schopnost vzduchu (stejně jako jiných forem počasí) stírat rozdíly mezi tělesy a prostředím, a to jak uvnitř, tak vně, kde je vzduch nabit smyslovou intenzitou, která je rozpoznána jako součást dynamické atmosféry. Má také zvláštní aspekty vlhkosti, tloušťky a pohybu, které jsou fyzicky propojeny s afektivní atmosférou. Počasí, které je hezké, je mnohdy špatné počasí. V mnoha částech světa je to často známka nedostatku dešťových srážek nebo dlouhotrvajícího sucha.

§76 I v hlubokém vesmíru a hlubokém čase lze zkoumat počasí. Při pohledu z vesmíru na to, jak se pohybuje počasí, lze zkoumat nové způsoby, jak porozumět gigantickým měřítkům, v nichž se počasí vynořuje a rozplývá. Ingoldovu představu o provázanosti počasí v otevřeném světě lze rozšířit tak, aby zahrnovala i mimoplanetární otevřenost. Spojování a prolínání země a oblohy⁴⁰ sahá za Zemi, do mimoplanetární říše.

Studium počasí

§77 Vítr, déšť, sníh, mlha, teplo a chlad jsou společné starosti při plánování a provádění všech aktivit v terénu nebo venkovním prostředí. V této umělecko-výzkumné práci se zaměřuji se na typ

39 Což je tvrzení, které je nyní naléhavější než kdy jindy.

40 Spojení a splynutí země a nebe. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C3Kr0wJIQnk/?img_index=1

terénního výzkumu, který je obzvláště ovlivněn a ovlivňován klimatem a počasím. Díky těmto podmínkám jsme obzvláště citliví na četné způsoby, jimiž meteorologické podmínky utvářejí naše pracovní postupy v terénu a také zkušenosti.⁴¹

*Pozorujte,
jak vítr oživuje krajinu –
přítomností duchů.*

Výzkum jako druh mobility

§78 Počasí, místo a bytí jsou neoddělitelné, ale protože jsou tak hluboce spojené, často zapomínáme na jejich provázanost. Počasí jako nevyhnutelné médium pro naši existenci ve světě.

§79 Povětrnostní svět je vesmír složený z mnoha povětrnostních procesů, které utvářejí odlišná povětrnostní místa.

§80 Pobyt ve světě počasí se podobá tomu, co bychom mohli nazvat zvětráváním.⁴² Když místo přecháme, začneme aktivně místo tvořit. Ve skutečnosti možná cítíme počasí v přítomném okamžiku, ale naše pocity jsou ovlivněny smyslovými schopnostmi, které jsou podloženy vzpomínkami a zvyky.

41 Tento způsob uvažování dlouhodobě rozvíjíme ve vzdělávacím projektu Pedagogika pro rozšířené-
-mezidruhové naslouchání, který se zaměřuje výzkum a vývoj venkovní pedagogiky a ekologické gramotnosti
dětí předškolního věku. Dílčí postupy byly zahrnuty do eseje „Pedagogika pro rozšířené-
-mezidruhové
naslouchání“. Dostupné z: <https://www.envigogika.cuni.cz/index.php/Envigogika/article/view/664/911>

42 Aby bylo možné popsat náš vztah ke změně klimatu, vypůjčil jsem si termín *weathering* čili *zvětrávání* od
feministicky a materialisticky orientovaných myslitelů jako Stacy Alaimo, Claire Colebrook a Karen Barad.
Tento termín nám připomíná, že nejsme pány klimatu, ani nejsme prostorově „v“. Jako povětrnostní tělesa
jsme prosyceni klimatickými vnitřními akcemi. Jsme tvůrci klimatického času. Společně přecháváme svět.

Vžívání se do povětrnostního světa jako praxe

§81 To, jak se vyznáme v počasí, lze chápat jako druh somatické práce. Somatická práce je řada reflexivních zážitků a činností, kterými lidé vytvářejí, udržují, přerušují, kultivují anebo sdělují vjemy, které jsou v souladu s osobními, mezilidskými anebo kulturními představami o morální, estetické anebo logické potřebnosti.

Udělejte si cestu na místo, které ve vás pravděpodobně vyvolá nějaké intenzivní tělesné pocity. Poté se vydejte na místo, které může být pocitově neutrální.⁴³ (ztělesněné praktiky 5)

§82 Přežít určité místo je druh somatické práce a znamená to také vystavit se jeho živlům, podrobit se jeho výzvám, snažit se přizpůsobit a dát prostředí smysl tím, že mu porozumíme, učiníme ho známým, citlivým, srozumitelným a nějak relativně předvídatelným. Přečkat povětrnostní svět, do kterého jsme ponořeni, také znamená připravit se, naučit se vydržet, být trpělivý a snažit se vyrovnat s klimatickými podmínkami. V souladu s tím lze značnou část toho, co děláme v terénním výzkumu, abychom se vypořádali s neznámým meteorologickým prostředím, chápat jako úkol.

Naučit se pohybovat a mluvit společně s pohyby větrů, s jejich vlastním štěbetáním. Používat naše smysly jako dovednosti.⁴⁴ (ztělesněné praktiky 6)

§83 Jak místo přečkáme při první návštěvě, je odlišné od toho, jak ho přečkáme při opakovaných příležitostech, jak se naše zkušenosti hromadí. Opakované cesty vytvářejí vztahovost, známost, umožňují nám vytvářet přesnější očekávání a zvyšovat naše dovednosti.

Nastavit rytmus (praxe) tak, aby odpovídal meteorologickému rytmu. (deníkový záznam)

§84 Vžívání se do povětrnostního světa je praxe, která formuje naše místo ve světě.

Sám na sobě pozoruji, co se mnou počasí dělá, ale také jak působí na lidi kolem. Učím se s ním koexistovat, pohybovat se společně s jeho pohyby, poryvy, věnuji této existenci veškerý svůj čas. (deníkový záznam)

43 Je také druhem somatické práce.

44 Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C3Kr0wJIQnk/?img_index=1

*My jsme naše počasí,
jeho pohyby jsou naše rytmy,
jeho směr je náš itinerář,
jeho příchody a odchody
jsou naše rizika a příležitosti.*

§85 Jak nám může pomoci představa zuřící bouře, když kolem nás zrovna žádná bouře není?

§86 Britská geografa a sociální vědkyně Doreen Massey se zamýšlí nad pohyblivostí a neustále se vyvíjejícími topologiemi krajiny. Naznačuje, že zasvěcení do časoprostoru místa může poskytovat prostor pro poznání a představivost, která leží mimo bezprostřednost našeho prožitku nebo naší paměti.

Přemýšlení s časoprostorovou dimenzí místa

§87 Vyžaduje, abychom přehodnotili společné postavení času jako dominantní dimenze, která určuje změnu, a místo toho zaujali širší a provázanější pohled na krajinu (to platí také pro podvodní svět), jak v čase, tak i v prostoru.

§88 Takový pohled nám nabízí vidět krajinu jako více-než-jen-stabilní povrch, na němž dochází v průběhu času ke změnám, a ukazuje nám, že v pohybu skal si lze prostor i krajinu představit jako souběžnosti probíhajících a nedokončených příběhů. To nám pomáhá uvědomit si, že „zde“, tj. kudy právě kráčíme, je to takové, jaké to je, a to díky zvláštnostem spojnice mezi tady a teď. Být zde znamená být spíše s konvergujícími dějinami z jiných dob a míst. To, co je zde opravdu důležité, není formální poznání, ale to, co člověku dovolí rozvíjet jeho představivost.

Hluboká historie může nabídnout alternativní představy pro nelidské síly uvnitř lidstva. (deníkový záznam)

§89 V jakém smyslu by mohli být lidé tvořeni jinými než místními geologickými silami, a to způsoby, jakými přinášejí možnosti, aby entity byly tím, čím jsou? Není nutné, abychom se považovali za hybrid lidských a více-než-lidských prvků, které jsou nějakým způsobem přitahovány k sobě, ale spíše abychom zpochybnili hranice, které vymezují rozlišení život/neživot. Více-než-lidské chápeme jako součást samotného složení člověka. Zatímco biologické síly jsou často uznány jako základ života a změn a při formování předmětu musíme uznat také geologii. Skrze naši lidskou

a více-než-lidskou povahu můžeme také rozpoznat naše já jako součást země a část země.

§90 Když se bouře a vítr přesouvají a tvarují těla (lidská a více-než-lidská), cítíme pohyb člověka jako jaksi v pohybu s množstvím dalších entit. Při absenci bezprostředních lokálních povětrnostních podmínek se lidé stále pohybují s možnostmi, které pramení z geologických dějin.

V jakém smyslu lze náš každodenní pohyb považovat za součást pohyblivé země, s níž se pohybujeme i my? (deníkový záznam)

§91 Nechat pohyblivost země hýbat naší představivostí tím, že budeme reflektovat například bouření anebo jiné větrné události z jiných dob a míst, které se vynořují jako lidské představy v okamžicích tady a teď. Skrze toto uvažování lze demonstrovat některé způsoby každodenního lidského pohybu, které mají nevyhnutelnou spojitost s hlubšími dějinami stále se pohybující země.

Jak se pohybovat počasím mimo bezprostřední intenzitu bouře? (ztělesněné praktiky 7)

Pozemský pohyb z jiných dob a míst⁴⁵

§92 Jak se domluvit na společné přítomnosti s více-než-lidským aktérem, budeme-li odhaleni jako lidští vetřelci?

Pokusme se vyvíjet takové epistemologické nástroje, skrze které budeme moci cestovat daleko před lidskou přítomnost na Zemi. (ztělesněné praktiky 8)

§93 Všímat si vztahů a spojení s více-než-lidskými světy.

Existuje způsob, jak se poznat jinak?⁴⁶ (deníkový záznam)

§94 Jak by se lidé mohli domluvit na společné cestě vpřed například s počasím?

Prostřednictvím živých a různě smyšlených událostí naznačte způsob jednání, který se sice nenachází na určitém místě, ale přesahuje okamžiky tady a teď samotné lidské zkušenosti. (ztělesněné praktiky 9)

45 V rámci umělecko-výzkumných aktivit, které probíhají ve spolupráci s umělecko-výzkumnou platformou Ausdruck Books Hybrid Publishing Platform se snažíme rozvíjet a porozumět vztahům mezi dětmi předškolního věku a počasím. Na konceptu meteorologických světů je také postavena celá koncepce projektu Pedagogika pro rozšířené-mezidruhové naslouchání. Dostupné zde: <https://www.abhpp.org/en/vyzkum/generative-integrated-urbanism-giu-multiliteracy-2021/>

46 Aleš Čermák. „Pedagogika pro rozšířené-mezidruhové naslouchání.“ *Envigogika: Charles University E-journal for Enviromental Education* [online], 2023. Dostupné z: <https://www.envigogika.cuni.cz/index.php/Envigogika/article/view/664/911>

§95 Přemýšlíme-li o lidském pohybu (performativitě) tak, že se odvíjí spolu s pohybujícím se světem, jsme na dobré cestě začít myslet s jinými časy a místy. Je to druh výměny, v níž začínáme hledat společnou cestu.

Země v pohybu: představa všeho, co se pohybuje a stárne

Nedokáží se ani přes zdánlivou pevnost země udržet v klidu.
A přesto bych rád našel nějakou oporu v terénu. (deníkový záznam)

§96 Skály se pohybují tím, jak se o sebe v proudu vody třou. Pozemské pohyby ze vzdálené minulosti přesahují „tady“ a „ted“ a nabízejí představu pohybu v pohybujícím se světě. Pro lidi je vyjednávání s větrem, bouřemi víc než jen o hledání úkrytu, zavírání oken nebo čekání, až bouře poleví.

S lidským pohybem zakotveným v síti

§97 Lidský pohyb, který je zakotvený, situovaný a lokalizovaný v místě, upozorňuje na hlubší časové a geologické aspekty, které leží uvnitř a přesahují okamžiky „tady“ a „ted“. Pohyb v místním prostředí je také podmíněn událostmi, které přesahují tento rámec.

§98 Naše propojenost s tím, co bychom mohli vnímat jako ojedinělou bouřkovou událost, se ve skutečnosti táhne až k okamžikům mimo bouři, které jsou klidné a odhalují pocit hlubších dějin, skrze něž bychom mohli pochopit místo jako ojedinělou probíhající bouřkovou událost. Jak může být povětrnostní jev, jako například déšť – produkt atmosférických posunů, kondenzace vodní páry padající z oblohy, špatný nebo dobrý?

§99 Těla nejsou ohraničena povrchem kůže, nejsou oddělena od elementů. Naopak jsou vytvořena ve vztahu k ztělesněným, emocionálním, afektivním a více-než-lidským interakcím. Deštivé počasí je tedy chápáno jako více-než-přírodní jev, kterému se lidé přizpůsobují.

Mlhavé krajiny

§100 Mlha je fascinující, neustále se pohybující povětrnostní jev. Přichází a odchází, někdy i dost náhle. Oblohu pokrývá mlha a překrývá obraz. Mlha jako by objímala celou krajinu, a tím dočasně znehybnila lidský i více-než-lidský svět a rekonfigurovala tělesné pohyby a způsoby, jakými je krajina vnímána a jak ji lidé

vzájemně komunikují a navazují vztahy mezi sebou i s krajinou.

Pokuste se nalézt různá spojení s mlhou. (ztělesněné praktiky 10)

Mlha jako klimatologická entita, ale také způsob, jakým formuje a přetváří naše vztahy s krajinou. (deníkový záznam)

§101 Mlha je prostředník mezi lidmi a krajinou. Mlha klade zvýšený důraz na lidskou a více-než-lidskou provázanost. Je také chápána jako zvláštní forma neustále se měnícího mraku. Mlha jako více než jen jev počasí, ale jako aktivní a přesto nepředvídatelný vlastní činitel. Proto se ptáme na způsoby, jakými se mlha mění, jako vznikající a rozpouštějící se stav počasí, a jak mění naše představy o tom, jak se pohybujeme mlžným světem.

§102 Mlha narušuje lidské a více-než-lidské hranice a spojuje pocity, které přivádí krajinu do bližšího setkání s těmi, kdo ji zrovna prožívají.

Nepředvídatelnost mlhy

§103 Mlha je pohyblivý objekt. V závislosti na konkrétních podmínkách se objeví anebo zmizí. Navzdory technickému a technologickému pokroku nikdo nikdy neví jistě, kdy to přijde. Jakmile tu jednou je, nikdo neví, jak dlouho tu zůstane. Dojem mlhy jako subjektu s vlastní vůlí – více-než-lidské entity se značným vlivem. Když se navíc zapojí hmatové smysly a člověka obklopuje mlha, změní se jeho vizuální vnímání a je možné cítit se v její pohlcující krajině stejně neoddělitelně propletený, jako by byl její součástí. Tim Ingold (2010) tvrdí, že v otevřeném světě se hraniční čáry kolem konkrétních meteorologických jevů a krajiny rozpustí. V tomto smyslu je mlha pohyblivým subjektem s vlastní agenturou. Valí se, štěpí, objevuje a mizí. Mlha obklopuje krajiny a do jejího objetí jsou vpleteni lidé a více-než-lidé. V tomto pojetí jsou mlha i měnící se krajina formativními a transformativními procesy. Mlha a ti, kteří jsou v ní (nebo do ní) ponořeni, jsou součástí světa, který je obydlen, je utkán z pramenů neustálého nastupování do bytí. Právě díky pocitu a dýchání povětrnostními krajinami se živé bytosti stávají součástí prolínání pevné sféry a oblohy.

Pach přicházející bouře

§104 Na příkladu krajiny v mlze lze vysvětlit, že počasí je to, co vnímáme. Podporuje naše schopnosti vidět, slyšet a dotýkat se.

Jak se mění počasí, tak se mění i tyto schopnosti. Což nás vede k tomu, že nevnímáme různé věci, ale vnímáme stejné věci odlišně. To není výplod naší fantazie, ale samotný temperament bytí.

§105 Pach přicházející bouře, ještě před tím, než byla spatřena. Kombinace kyselin nebo terpentýnu, která se nachází v materiálech a rostlinných esencích ze stromů, jehličnanů nebo drobných mechů uvolněných v atmosféře a smíchaných s vlhkostí, jsou zodpovědné za různé vůně. Různé druhy vůní jsou specifické pro krajinu a povětrnostní podmínky.⁴⁷

§106 Dvojí proces výměny mezi tělem a prostředím působí jako forma obalu nebo pohlcení, kterou lze zvláště jasně vnímat v mlze.

S přibývajícím mlhou se něco
přibližuje

§107 Mlhu můžeme vysvětlit jako formu jakéhosi mostu v meziobdobí příchodů a odchodů. Není to ani tělo, ani místo, ale spíše působí jako shromažďující se síla, která zesiluje neměnné spojení mezi lidmi. S přibývajícím mlhou se něco přibližuje k tělu a tento proces pohybu sám o sobě může vyvolat zvláštní pocity. Mlha proto nepůsobí pouze jako vlastní pohyblivá entita, ale vytváří vztah ke krajině a těm entitám, které jsou do ní momentálně zapojeny. V takových chvílích se mlha sejde v nesourodém prostředí (lidském a více-než-lidském). Světélkující záře, kterou

⁴⁷ Dýchající kameny. Pokud místo považujeme za propletenou a vztahovou výměnu s lidskými a více-než-lidskými druhy, pak si můžeme klást otázky o způsobech, jakými my (lidé) poznáváme a učíme se pomocí světů. Učíme se pomocí světů, do kterých se necháme vtáhnout tím, co je náročné nebo udivující. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/C4nNIAvoJBK/>

mlha vytváří, činí světlo ústředním pro prožívání její krajiny. Toto vizuální vnímání krajiny a její prolínání se světlem zkoumá sociální a kulturní geograf Tim Edensor (2013), který zdůrazňuje, že krajina sama je v neustálém pohybu, nabitá energií a neustále se mění. Světlo a vizuální prožitek spolu s ostatními smysly, jako je dotek nebo čich, vzájemně reagují a jsou zapleteny do prožitků a představitosti krajiny.

§108 Tim Edensor (2013) tvrdí, že krajina kypí četnými rytmy a časoprostory, neboť prvky v nich se ustavičně vynořují, rozkládají, zanikají a přeměňují. Živelnost, vitalita krajiny, může být pocíťována všemi smysly a vítr a také voda jsou toho součástí. Světlu však musí být věnována zvláštní pozornost, neboť světelné efekty, odstíny a úrovně hrají roli v tom, jak krajina emocionálně rezonuje. V závislosti na konkrétních povětrnostních podmínkách a počtu částic ve vzduchu se úroveň světla v mlze mění od jasné luminiscence až po hustou a matnou.

Ztráta horizontu v husté mlze

§109 Zajímavé je, že prázdnota nebo bezbřehá prázdnota, kterou Ingold (2000) identifikuje při pohledu na modrou oblohu, se možná odráží v mlze. Hustota a neprůhlednost mlhy je tak blízká osobě nebo krajině, že oba mohou cítit její objetí, podobně jako oblečení. Ústředním prvkem koncepce mlhy je schopnost shromažďovat a promíchávat lidi v krajině. Zdůraznit agenturu, kterou tento meteorologický jev má, jako druh síly, která svou pohyblivostí zaplétá člověka s více-než-lidskou sférou.

§110 To, jak konverzujeme s krajinou, často přesahuje jedinečný vjem a přivádí nás do říše multisenzorických forem pozornosti.

Přemítám o tvůrčích projevech počasí, které jsou schopny neustále unikat. (deníkový záznam)

§111 Mlha je svým vzhledem nespolehlivá. Je dočasná a pomíjivá. Je nepředvídatelná. Člověk nikdy neví, kdy a zda může na místě zůstat nebo odejít. Ztráta orientace nebo horizontu způsobuje momentální (ale i trvalou) vnější dezorientaci (nebo nehybnost). A přece tatáž dezorientace může usilovat o vnitřní změnu. Člověk je omráčen očekávaným nebezpečím, depresivním, hmatatelným zásahem lehkosti, nebo naopak náhlou jasností šedi. Tímto způsobem mlha spojuje materiál venku a naše lidská těla a smysly. To jsou podle Ingolda (2007) tak zvané formativní procesy.

§112 Mlha je aktivní činitel, který proměňuje krajinu. To znamená, že není pasivní.

§113 Vezmeme-li v úvahu vztahy mezi lidmi a mlhou, pak se mlha může jevit jako nepředvídatelná bytost, která se rozpíná napříč vesmírem nebo krajinami, a tím do sebe aktivně vplétá člověka jako přelétavá, tajemná síla, nebo taková, která je schopná okázale měnit lidskou orientaci.

Mlhavé mraky u země nás nutí vyprávět a pohybovat se krajinou méně nepředvídatelnými způsoby. (deníkový záznam)

§114 Zvuk, jak jsme si všimli, vzniká, když něco, cokoliv, vibruje. Aby byl zvuk, musí být vibrace. To, co můžeme slyšet na každodenní bázi, je výsledkem vibrací – drobných pohybů, které se promítají do čehosi, co lze slyšet při cestování vzduchem.

§115 Když slyšíme vítr, je to pohyb nebo plynulost samotného vzduchu mezi prostorami a místy, kterých se dotýká, prochází a chrastí, což vytváří onen známý větrný hluk, který se pro nás stává rozpoznatelný. Zvuk, který známe jako vítr, se pro nás stává rozpoznatelným prostřednictvím opakovaných pohybů nebo pohybů vzduchu v jeho okolí. Jsme naladěni na svištění a hvízdání větru, takže když jej slyšíme, i když pohodlně sedíme uvnitř, můžeme s důvěrou říci – venku je větrno.

§116 Zaměříme-li se na širší vztahy, které jsou svázány s meteorologickými světy a posouvají naše představy o počasí do hlubokých časů a prostorů, tak můžeme říci, že pojmy jako blízkost, vzdálenost, časoprostor, rychlost a stupnice počasí v jeho pohyblivosti jsou přesaženy.

Propojení pohybu mimozemských světů

§117 Počasí je také možné vnímat jako směs událostí, které se dějí každý den uvnitř zemské atmosféry. Počasí má tedy v zeměpisných, teritoriálních končinách země svou prostorovost.

§118 V Ingoldově (2000) meteorologickém světě jako pozemském světě neexistuje žádný zřetelný povrch oddělující zemi a oblohu.⁴⁸ Život je spíše prožíváním v zóně, v níž se látka a médium spojují v konstituci bytostí, které se svojí činností do světa vplétají. Dalo by se říci, že mezi Zemí a (vnějším) prostorem také není žádný zvláštní povrch. Ačkoli se prostory stejně jako Země a obloha jeví geofyzikálně odlišné – přesto jsou spojeny. Podobně i Země v imaginární ontologii je v otevřenosti vesmíru svázána nebo spletena s širším vesmírem. Takový způsob myšlení nás otevřeně zavede do hlubokého vesmíru, přivede nás do kontaktu s nepředstavitelnými měřítky mimoplanetárních rozměrů, které utvářejí naše zážitky a pletky s počasím.⁴⁹ Vesmírné počasí je závislé na sluneční energii a je poháněno pohyby slunečního záření. Slunce je teplým zdrojem, který je spojen s atmosférou uvnitř naší planety. Slunce ani tak nepřichází, ale stává se s námi součástí otevřenosti, která je spředena ze sítě, která je širší, než si obvykle představujeme. Naše regionální, místní, ztělesněné povětrnostní světy jsou tedy také mimozemské povětrnostní světy. Představa měřítko je zde zcela neúčinná.

48 Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C2PbEDfo7w/?img_index=1

49 *V tomto mozku všechny oceány – moje země je oceán.* Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CpPmWTBoH-_/

§119 Je dobré uvažovat o podmínce otevřenosti a mimoplanetární otevřenosti. Počasí přichází být prostřednictvím pohyblivosti paprsků, které nejsou vnější vůči planetě, ale jako „lepkavá pavučina“ vazeb mezi naší planetou a širší sítí a sestavami hlubokých prostor, míst a energií.

§120 Být otevřenější k otevřenosti našich meteorologických světů je důležité pro pochopení toho, jak přemýšlíme o meteorologických světech, které právě prožíváme. Podmínky života se odehrávají ve více časech a rovinách. Právě otevřenost nás upozorňuje na mnohost. Meteorologická mobilita nás upozorňuje na mnohost. Meteorologická mobilita je mobilita, která existuje v mnohonásobných časoprostorech. Souběžná existence mnoha podmínek, to je dar vesmíru.

*Prostor je sféra,
umožňující koexistenci odlišností.⁵⁰*

50 Včerejší počasí v oceánu se vymykalo všem dostupným představám. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C3vkk1eIq_z/

§121 Vlhkost – nestabilita – nelinearita, to jsou neoddělitelné podmínky pro vytváření reprezentace oceánu. Zatím neexistují žádní biologicky obojživelní lidé, ačkoliv mnoho lidí po celém světě je s oceány v důvěrném vztahu skrze množství činností, jako je například plavání, potápění, plavba na lodi, rybolov, surfing a mnoho dalších činností. Oceán představuje začátek rozvoje širší citlivosti vůči úloze prostředí.

§122 Oceán anebo jiné mořsko-vodní prostředí poznáváme díky mnoha nashromážděným okamžikům a také prostřednictvím svého těla. Měli bychom oceán vidět jako dekódovatelnou strukturu, která určuje myšlení. Protože pak můžeme o tomto prostředí začít přemýšlet jako o dynamickém médiu, jehož vlastnosti se projevují aktivním pohybem v něm.

§123 Mořská bioložka a spisovatelka Rachel Carson napsala v knize *The Sea Around Us* (1951): „Abychom vycítili ten svět pod vodou známý mořským tvorům, tak se musíme zbavit lidského vnímání délky a šířky, místa a času, a to buď nápaditě, nebo s pomocí technologií [...]“

§124 Možná by mohla koncepce médií projít rekalibrací ve vodním prostředí anebo v prostředí oceánu. K popisu oceánského prostředí častokrát používáme takový pojmový slovník, který odvozuje svou citlivost z pozemského a antropocentrického kontextu, a pak tento slovník používáme k popisu, který aplikujeme na oceánské prostředí. To se ukazuje jako ne příliš funkční. Je třeba neustále vyvíjet nové formy empatie a situovaných znalostí k tomu, abychom mohli dostatečným způsobem pochopit dané médium. Na hranici mezi oceánem a vzduchem neexistují univerzální podmínky dokonalé adaptace. Ale pokud použijeme nějakou protézu, v mém případě loď (Outrigger Canoe OC1,⁵¹ surfski⁵²), plavání (ponoření) a nádechové potápění (freediving), tak můžeme alespoň částečně prozkoumat fyzikální a koncepční přístupnost specifických prostředí. Loď (nebo plavidlo) v tomto případě slouží jako epistemologický nástroj.

51 Outrigger Canoe (OC1) je 6,5 m dlouhá a 10 kg vážící kánoe určená pro dlouhé oceánské závody, jež v sobě nese historii bohatou na 5000 let tradic a inovací. Je zajímavé, že o současnou podobu konstrukce této lodi (OC1) se zasloužil československý emigrant Karel Tresnak, který v 80. letech 20. století přijel na havajský ostrov Oahu, aby optimalizoval tréninkový plán místního kanoistického klubu. Poté přizpůsobil design lodi místním podmínkám a od té doby se design lodi nepřestává zlepšovat.

52 Surfski je druh výkonnostně orientovaného kajaku, který je určený pro rychlost na otevřené vodě, nejčastěji oceánu. Tento druh plavidla jsem začal využívat také jako jeden z epistemologických (výzkumných) nástrojů, který je schopen produkovat specifický typ znalosti, zkušenosti a citlivosti vůči prostředí. Plavidlo se tak stává součástí sítě pohybů, vazeb a uzlů, které formují místa, časy a zkušenosti.

Zkušenosti smyslového odcizení

§125 Do jaké míry může prostředí oceánu fungovat jako nezbytné dezorientační prostředí, které pomocí jazyka mění naše normativní zvyky orientovat se na pozemský svět?

Koncepční posun v poznání

§126 Přemýšlení, které vzniká nebo se vyvíjí z kontaktu s oceánským nebo jiným mořsko-vodním prostředím, zahrnuje také otázku: Jak by se změnilы způsoby mluvení o x , kdybychom ho vytlačili nebo přenesli do jiného prostředí? Třeba do prostředí oceánu. Jaké pozemské návyky si s sebou neseme prostřednictvím představování si známých pojmů pod vodou? Důležité je zamyslet se nad nabídkou oceánského prostředí, které si člověk určuje. Oceán je jakýmsi anti-prostředím. Vytváří koncepční dislokace tím, že nás odcizuje od známého zážitku.

Efekt kognitivního odcizení pod vodou

§127 Oceán jako přírodní prostředí odcizující naše představy a pohledy na vesmír, život, normalitu. Oceán jako místo pro situované vědění. Oceánské nebo jiné mořsko-vodní prostředí nabízí epistemologickou kontrolu pro formování lidského vědění. Představuje zcela jiné souvislosti pro vnímání – vjemy a život – nežli pozemské prostředí.

§128 Můžeme také říci, že každodenní život je spíše ponoření do neviditelného vzduchu, nežli do vody. Abychom získali představu o tom, do jaké míry život na zemi orientuje naše myšlení, měli bychom se zamyslet nad všemi běžnými způsoby, jak hovořit o zemi.⁵³ Myšlení se v oceánském nebo jiném mořsko-vodním prostředí vyvíjí nebo se může vyvíjet zcela jinak.

Ztělesněné vědění

§129 Rád bych prostřednictvím tohoto umělecko-výzkumného projektu rozvíjel expanzivnější (rozšiřující se) teorii specifičnosti prostředí, která se zabývá primárně situovanou povahou veškeré

53 Na následujících stránkách této práce se objevuje slovo „země“. Mnoho autorů tento termín píše s velkým „Z“, kdykoliv se objeví. Takové gesto nás vede k představě, že si této divoké planety vážíme a vzdáváme jí patřičnou úctu jednoduše tím, že její název napíšeme s velkým písmenem. V této práci jsem se rozhodl po vzoru ekologa a filozofa Davida Abrama psát tento termín povětšinou s malým „z“, abych nezapomněl, že země není jen obrovská koule jako celek, ale také – a to především – obyčejná půda pod našima nohama, větry vanoucí kolem nás a místní vody, které námi protékají.

produkce znalostí pro konkrétního pozorovatele. Objektivita nespočívá v univerzálním pohledu, ale ve zvláštnostech ztělesněného vědění, v podmínkách, které jsou specifické pro daná prostředí, a skrze ně nás nutí myslet. Myslet skrze oceán. Myslet skrze vodu, oblohu, atmosféru, vysoké hory, potok, louky a tak dále.

§130 Živly nejsou neutrálním prostředím, ale živou silou, která formuje kulturu, politiku a komunikaci. Oceán, nebo lépe řečeno zkušenost s mořsko-vodním prostředím se stala naprosto klíčovou pro rozvoj mého myšlení, ale také mé ztělesněné, situované, výzkumné, umělecké a pedagogické praxe.

Voda = prostředí pro myšlení. (deníkový záznam)

§131 Uvědomovat si zvyky vnímání, které odrážejí skutečnost, že jsme spolu s dalšími environmentálními a kulturními faktory nahromaděni do určitých gravitačních podmínek a nikoliv do vzdouvající se tekutosti oceánu. Jestliže jednou (nepřirozenou) normou objektivity byla lidská bytost stojící na zemi, pak oceánské organismy nabízejí zcela jiné perspektivy, neboť se přizpůsobily fyzickým podmínkám oceánu způsobu, které se hluboce liší od těch na pevnině.

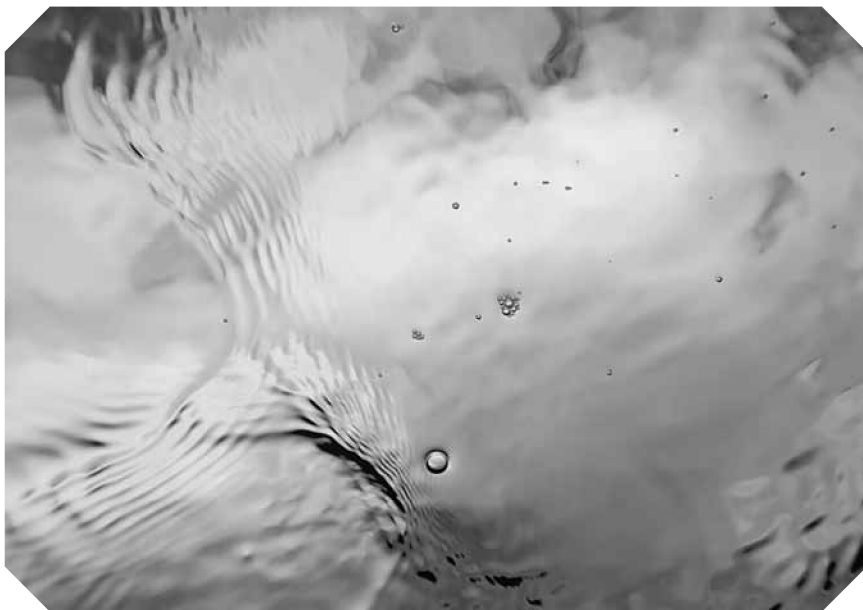
Pozemské předsudky

§132 Rozsah vnímajících schopností oceánských organismů by nás měl dovést k úvahám o tom, jak jsou naše vlastní smyslové pochody velice zatížené oproti jiným částem světa. Pozemské kontexty jsou jen jedním prostředím pro poznávání. Myšlení v oceánském nebo jiném mořsko-vodním prostředí by se mohlo vyvíjet úplně jinak. Naše zkušenost sídlí, nebo spíše přežívá převážně na povrchu země (nebo na povrchu lodi nebo jiného plavidla). Tento habitus nás pak přivádí k zamyšlení nad způsoby, jakými pozemská předpojatost formuje naše uvažování.

Prostředí se aktivně vnořuje do nás. (deníkový záznam)

§133 Nasycení vzniká tehdy, pokud se specifčnost prostředí otevírá zvláštnostem jiného prostředí. Jak myslet skrze vodu? Oceán jako myšlenkové prostředí, nežli předmět analýzy, tvoří základ mého uvažování, výzkumu, ale i mé osobní praxe. Jakákoliv vodní hladina může způsobit sensorické – smyslové odcizení, protože naše těla nejsou izolované nádoby, jsou propustná. Umožňují nám přemýšlení o pórovitosti a prosakování.

Naše těla nejsou izolované nádoby, jsou propustná, a proto může jakákoliv hladina vody způsobit senzoričké odcizení.⁵⁴ (deníkový záznam)

Kontakt mezi vzduchem a vodou

§134 Je-li mořská voda paměťovým médiem, pak se ale nejedná o stejný druh skladování nebo archivace, který si můžeme představovat například u digitální databáze.

*Oceán je
přírodní databáze,
rozhraní a kontakt
mezi vzduchem a vodou.⁵⁵*

§135 Lidský pohyb pod vodou je závislý na ekologii vzduchu. Jak by mohlo zaměření se na plíce kalibrovat náš smyslový výklad? Rozhraní skrze plíce. Jak se asi cítí vzduchové dutiny, uši, hlava, plíce? To jsou takzvané interpretace somatické zpětné vazby. Tělesné nepohodlí je také důležitým univerzálním znakem, který naznačuje, jak by měl například potápeč postupovat. Proto je znalost orientace těla v prostoru a vnitřní cítění klíčem k tomu, jak probíhá interpretace lidí pod vodou. Analýza, která je specifická pro prostředí, musí brát v úvahu více-než-jen-vodní materialitu, musí také brát v úvahu další fyzikální podmínky a jejich důsledky.

54 Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/C2zXdZGoK5H/>

55 SWA: Wild-Wet-Workshop

Vnoření/nasycení

§136 Tlak je jak specifický pro prostředí, tak i specifický účinek myšlení skrze rozhraní v oceánu, což je účinek, který se zřídka kdy zohledňuje v pozemských podmínkách vnímání. Tlak přivádí naši pozornost k fyziologii lidských plic.

Dýchání pod vodou

§137 Vnoření se do vodního prostředí nakonec vede k širšímu mezidruhovému spojení. Jakmile se naučíme vyhledávat zvláštní druhy rozhraní, jež zahrnují molekulární výměnu, distribuci napříč objemem a dobou trvání, tak je snazší rozpoznat další příklady tohoto typu rozhraní někde jinde ve světě. Analogie mezi lidským tělem a tělem oceánu figuruje jako taktika vyprávění, která po nás chce, abychom pečovali o životní prostředí stejně, jako bychom pečovali o svá vlastní zranitelná těla. Jakmile se dostanou plíce do středu dění, objeví se radikálně odlišný pocit rozhraní. Tam, kde končí povrchové – pozemské napětí se nachází přechod geografického rozhraní směrem k hlubinám – respektive k obloze.

Plíce = rozhraní mezi sebou a světem. (deníkový záznam)

Polohocit⁵⁶

§138 Plavání (rybím způsobem) ve vodorovné poloze byla zcela logická metoda v prostředí osmdesátkrát hustším než vzduch. Zastavit se a podle libosti se nehybně vznášet, to byl můj sen.⁵⁷

⁵⁶ Neboli propriocepce. Cítění z vlastního těla. Tímto pojmem se běžně vyjadřuje hloubková citlivost.

⁵⁷ Jacques-Yves Cousteau. *Svět ticha*. Mladá fronta: Nakladatelství Československého svazu mládeže, Praha, 1956.

Jak si lidské tělo samo od sebe měří svoje prostředí? Jak si lidské tělo samo měří, jak dlouho je bezpečné pobývat v médiu.⁵⁸

§139 Tělo je při potápění měřítkem věcí, které tělu poskytuje své osy, svou hloubku a své rozměry. Odložit antropocentrické způsoby a vypůjčit si vlastnosti ryb a osvojit si obojživelný způsob pohybu.⁵⁹ Přemýšlet o rozhraní ve vztahu k polohocitu. Přemýšlet o pocitu, jak tělo reaguje na technologie vzduchu, které umožňují a podporují ponoření pod vodu a vytvářejí smyslovou epistemologii. Při potápění je rozhraní nejen trvanlivé (podle času stráveného pod vodou), ale i blahodárné (jeho fyziologické účinky

58 SWA: Wild-Wet-Workshop: Jedna z klíčových otázek, kterou jsme si na workshopu položili, spočívala právě v tom, jak skrze postupně budovanou nebo spíše objevovanou znalost orientace těla a vnitřní citění rozklíčovat různé interpretace našeho pohybu ve vodním prostředí. Naučit se věnovat pozornost tomu, co cítím, i když nechápu, proč tomu tak je.

59 Naše těla jsou navržena tak, aby reagovala na dotek vody. To nám dává neuvěřitelný pocit rekalibrace nebo resetování. Tyto spojovací vlastnosti vody přesahují naši mysl a těla, protože voda nás spojuje s rodokmenem života. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C1SQaiHohYi/?img_index=1

závisí na tom, jak hluboko se člověk ponořil), protože oceán je milieu⁶⁰ tlaku.

Povrchové a hloubkové čtení

§140 Někdy nejde o to, co ono viditelné skrývá, ale jak je možné, že jsme na povrchu neviděli určité věci. Ponořený lidský pozorovatel pod vodou naznačuje jakýsi obožřivelný úhel pohledu, kde se pozemské zkušenosti srovnávají s průzkumem oceánu.

Pohyblivost mezi vzduchem a vodou není bez omezení. (deníkový záznam)

§141 Oceánografka Sylvia Earle říká, že obožřivelná perspektiva, která se objevuje při potápění, nespočívá v tom, že je stejně pohodlná na souši anebo ve vodě, ale v tom, že zažíváme odcizení od jednoho světa jako cenu za to, že se odvážíme do druhého světa.

Dnes severní vítr. Hladina velmi zvlněná. Zcela jiný habitus. (deníkový záznam)

Smysly připoutané k Zemi

§142 Pro děti oceánů není nic tak důležitého jako plynulost jejich světa. Oproti tomu řeka je tu primárně z toho důvodu, aby vyhovovala lidským potřebám.

Vynalézám všechny možné atributy oceánu z toho důvodu, abych mohl uvažovat o nekonečné substanci, která nám má poskytnout radikálně odlišnou zkušenost. (deníkový záznam)

Sloučení

§143 Sloučení je možnost, jak vnímat řeky jako oceány a překonat tak onen polarizační impuls.

Místo poslechu. Tlumená akustika podobná podvodnímu naslouchání. Různé druhy tempa znamenají odlišný pohyb v médiu, odlišné vlnění. To znamená také odlišnou interpretaci události.⁶¹ Tady dole plavou předci.⁶² (deníkový záznam)

§144 Existuje mnoho různých způsobů, jak se o oceánu nebo jiném mořsko-vodním prostředí něco dozvědět.

60 Soubor vnějších životních podmínek. Prostředí.

61 SWA: Wild-Wet-Workshop

62 SWA: Wild-Wet-Workshop

Zkoumání (o procesu) více než objevování (o produktu)

§145 Abych se mohl co nejefektivněji zapojit do výuky a procesu učení se pobytu ve vodě, bylo by nezbytně nutné naučit se naslouchat žívlům, jak tvrdí někteří polynéští navigátoři (Evans 2021).⁶³ Různé způsoby uvažování o ne-instrumentální navigaci jsou výrazným zdrojem poznání a pro samotný výzkum a psaní tohoto textu jsou klíčové. Naslouchat větru, oceánu a sobě navzájem.

Být nechtěný prostředím

§146 Vyžaduje mnohem jemnější naladění smyslů, protože se hůře poslouchá, nebo se mu hůře naslouchá. To, že prostředí je nasáklé historií, je zcela nepopiratelné, proto je potřeba žádat o povolení ke vstupu, a to znovu a znovu, v podstatě pokaždé, od každého a všude. Nemohu předpokládat, že jsem dostal souhlas, který není založený na předchozí interakci. Naučit se věnovat pozornost tomu, co cítím, i když nechápu, proč tomu tak je. To je také devíza domorodého (původního) vidění a vědění, které nemusí být vždy transparentní nebo přístupné, protože ani nemá být. Umět naslouchat a vážit si toho, co není pro nás, je jedna z nejnaléhavějších věcí, kterou bychom měli všichni praktikovat. Být naladěný na prostředí, na způsoby, jimiž naše tělo ovlivňuje prostředí, je součástí pečlivé a důmyslné angažovanosti, která může tyto požadavky zpochybnit. Abychom mohli naslouchat a odejít s rozvahou, měli bychom za pochodu vyjádřit své uznání místům a prostředím. Poděkovat prostředí za nějaký přenos energie.

Odkud naslouchám?

Jak mám naslouchat?

*A co slyším?*⁶⁴

§147 Klást si tyto anebo podobné otázky je zcela nezbytné k přemýšlení o životním prostředí a ekosystémech. Tyto otázky nám ukazují, že vždy pracujeme napříč odlišnostmi (odlišnými světy), které jsou samy o sobě stále proměnlivé a neznámé. Tento druh naslouchání je jednoznačně namáhavý, pomalý a mnohdy představuje celoživotní práci a myšlení mnoha lidí na mnoha odlišných místech. Staví nás do nekonečného vztahu k tomu, jak, kde

⁶³ Vše, co potřebujete k navigaci, najdete v přírodě. Otázka zní, jestli jste schopni to uvidět. Evans, J. *Reawakened, Traditional navigators of Te Moana-nui-a-Kiwa*. Massey University Press, 2021

⁶⁴ SWA: Wild-Wet-Workshop

a co obýváme a potřebujeme si nárokovat. Rozklad toho, co si myslíme, že známe, směrem k představě stát se někým zcela jiným.

Kolik toho je možné v jednom pohledu slyšet, aniž by bylo vyřčeno jediné slovo?⁶⁵ (ztělesněné praktiky 11)

*Proces vnímání,
naladění se –
všímavost.*

Poslouchám rukama, očima, kůží, břichem. Moje tělo je smyslový orgán pro čtení atmosféry. Naslouchání je pro mě pozornost k tomu, kam, jak, kudy se energie přenáší – a transformuje.⁶⁶ (deníkový záznam)

§148 Procházet si procesem naslouchání znamená ponořit se do toho, jak se tyto světy vzájemně setkávají. Nikdy nejsme jedna věc a žádné setkání není nikdy jedna věc. Existují nekonečné způsoby, jak se potkat, ale také nekonečné interpretace těchto setkání.⁶⁷

Kontakt s oceánem

§149 Kontakt s oceánem skrze naslouchání nám ukazuje to, jaké způsoby vyprávění volíme, kde jsme, protože vždycky slyšíme nebo nasloucháme události z místa, kde se zrovna nacházíme. Vědomí, že mé tělo obývá prostor a že prostor obývá mé tělo, to že jsme vždy ve vztahu, ale nevíme, co ten vztah přesně znamená, mohu vždy jen předpokládat.

Setkání bez očekávání⁶⁸

§150 Poslouchat, když to, co vydává zvuk, není slyšet. To znamená být se zvuky, jaké opravdu jsou, bez jména, jak se samovolně odvíjejí. To je procvičování vztahu bez podmínek.

Technologie vnímání

§151 Při potápění je člověk vyloučen z pozemského světa na tak dlouho, jak dlouho v hloubce pobývá. Proces dočasného odcizení od země je podmínkou možnosti být pod vodou.

65 Když vidíte květinu. Prostá krása zastaví vaše myšlenky. SWA: Wild-Wet-Workshop

66 SWA: Wild-Wet-Workshop

67 SWA: Wild-Wet-Workshop

68 SWA: Wild-Wet-Workshop: Jedno ze setkání bylo pojmenováno Setkání bez očekávání a bylo věnováno procvičování vztahu bez podmínek.

§152 Technologie vnímání podporuje epistemologickou pokoru a učí nás, jak pečovat o své rozhraní. Učit se a pochopit, co znamená poměřovat se jako pozorovatel s novými podmínkami ponoření.⁶⁹ Tento proces zkoumání oceánu pomocí potápění (vnoření se) otevírá environmentálně vnímavou, intimní a zranitelnou praxi.⁷⁰ Co je rozhraní a jak funguje, závisí na specifických vlastnostech vtěleného pozorovatele do určitého prostředí.

Jak věnovat pozornost vodě?

§153 Věnovat pozornost vodě, jejím vztahům, pohybům, jejím zranitelným místům a darům, to, co dělá a jak organizuje sebe i další ostatní (orgány). Otevřít jiný prostor představivosti a narušit – přerušit některé základní pojmy a přesvědčení, které jsou hluboce zakořeněny v západním myšlení.

§154 Uvažovat „s“ vodou nežli „o“ ní? Pokud pozveme vodu, abychom s ní byli spoluvůrci nebo partnery (ve vzájemném vztahu) k diskuzi o tom, jak si představujeme svět. Mohli bychom díky této posloupnosti s vodou zacházet lépe? To znamená, že bychom měli pěstovat vztahy, v nichž všichni partneři, kteří tvoří přírodu, mohou mít nový důvod pro společné vytváření nových významů. To je logika, která se nepodřizuje binárnímu myšlení. Lidská těla jsou stěží oddělená od jiných vodních útvarů, například od sladkovodních mušlí, mořské trávy, řas, slunečnice nebo dešťového mraku, s nimiž koexistujeme.

Planetární hydrologie

§155 Voda má jiné pohyby a způsoby bytí a organizování těles (planetární hydrologie). K dalším hydrologickým jevům patří komunikace. Jak voda ve svých různých směsích artikuluje zvuky, teploty a další záležitosti mezi tělesy a napříč nimi? Jak voda transformuje a přenáší ostrovy plastů či proudy klimatických uprchlíků po mořských proudech nebo toxické průmyslové zbytky přes meteorologické systémy?

*Voda není nikdy čistá,
je vždy hybridní –
je směsí –
a mění se každou novou interakcí.⁷¹*

69 SWA: Wild-Wet Workshop

70 Sea-Water Amplification (SWA)

71 SWA: Wild-Wet-Workshop

Porozumění podmínkám

§156 Nerozpoznatelnost vody nás může naučit hodně, jak o našem úsilí poznávat tento vodní prvek, kterým také jsme, tak o poznání obecně. Je možné, že nás voda může naučit znát ne nutně více nebo více excelentně, ale spíše pečlivěji nebo citlivěji?

Porozumění podmínkám zvyšuje naši schopnost vypořádat se s neustále se měnícími podmínkami prostředí. (deníkový záznam)

§157 Některé otázky cirkulují tam, kde se střetávají znalosti a voda. Pochopení tohoto vztahu se zdá být také otázkou nesouladu mezi různými druhy vědění. Vědění, které komodifikuje a kolonizuje. Vědění, které vyvolává nezbytný hněv a akci. Vědění, které léčí a přirozeně nás vede také k otázce...

Co je obyvatelné?

§158 Díky různým schopnostem žít ve vodě a s vodou mají různá těla (lidé, slunečnice, ropuchy nebo medúzy a další) také různou schopnost poznat vodu. Tělesa jsou primárně orientována na vodu, a to druhově nebo bytostně specifickými způsoby. Z toho vyplývá, že lidé jsou situováni ve vztahu k vodě velmi specifickým způsobem.

Gramatika vody

§159 Oceány se hemží událostmi, které mohou lidé jen velmi zřídka zahlédnout. Orientace každého organismu na vodu jako materiální látku a jako zeměpisnou polohu slouží jako hranice určující, která prostředí jsou obyvatelná, a tedy i poznatelná. Voda zůstává o krok před a za hranicí každého tělesa bez ohledu na jeho vodní orientaci. Gramatika vody ostatně odmítá celkové znalosti jakéhokoliv těla, protože každé tělo má jiný vztah k vodě, jako k otázce přežití.

Žádné tělo nemůže plně poznat vodu.

Voda se vrací, opakuje, ale pokaždé jinak.⁷²

§160 Přes všechny újmy, které vodě způsobujeme, je voda v jistém smyslu nevyčerpatelná. To, co dělá a jak to dělá, nelze nikdy přesně předvídat. Voda je opět o krok napřed před každým tělem. Dokládá nemožnost úplného poznání.

Prostory intimního učení

§161 Oceány a jiná mořsko-vodní prostředí nám tedy připomínají, že svět není tajemstvím, které by mělo být odhaleno námi lidmi. Oceány jsou spíše v neustálém procesu utváření, do jisté míry se stále vzpírají jakémukoliv epistemologickému určování a zařazení. Přemýšlení o vodě tedy může pomoci představit si a vypěstovat tolik potřebnou epistemologii nemožnosti plně poznat nebo určit.⁷³

§162 Voda zůstává vždy o krok napřed před naší znalostí a kontrolou. Odmítání vody mlčet nás vede k nutnosti pěstovat vztah k vědění, které ne vždy předpokládá ovládnutí a které naopak vychází z průběžné reakce na vodu samotnou. Odolnost vody vůči jejímu ovládnutí. Voda promlouvá v jazycích, kterým úplně nerozumíme, ale to, co bychom měli udělat pro to, aby tomu bylo jinak, je změnit k vodě vztah a naučit se jí naslouchat. To, co je za hranicemi, je také žito, je to také o nás, s námi, skrze nás. K poznání lze dospět jedině prostřednictvím smyslů.⁷⁴ Vše, co lze dělat, je rozvinout je, jak jen je to možné.

Studium změny stavu

§163 Bez vzduchu bychom nepřežili, ale málokdy o něm uvažujeme. Jsme z 60 % voda, a protože vzduch má nižší hustotu než voda, spojujeme si ho s prázdnotou. Kvůli tomu můžeme atmosféru vnímat jako něco, na co nemáme vliv. Oceán upozorňuje na to, co jsme na pevnině považovali za samozřejmost. Jedna věc, o které ryby nevědí nic, je voda, protože nemají žádné anti-prostředí, které by jim umožnilo vnímat živel, ve kterém žijí.

Jak si mé tělo, částečně ponořené do vody, pamatuje, že je nelineární, existující v mnoha světech?⁷⁵ (ztělesněné praktiky 12)⁷⁶

§164 Takové vjemy, které zažíváme, ale nevíme, jak je známe, jsou pravdivé. Věřím, že existuje forma dýchání z měkkých porodních korun našich hlav, kterou delfíni a velryby připomínali zajatcům

73 Tzv. Epistemology of unknowability

74 Sea-Water Amplification (SWA) je hybridní environment pro vzdělání a výzkum, který v malém transdisciplinárním teamu rozvíjí ztělesněné, multisenzorické metody poznávání a mezidruhovou komunikaci a ve vztahu k venkovní pedagogice a epistemologii mořské krajiny se zaměřením na Atlantický oceán. Epistemologie mořského prostředí v tomto projektu není jen kritickou znalostí oceánu nebo jiného mořsko-vodního prostředí, ale zahrnuje také množství událostí a myšlenek, které jsou organizovány podle toho, jak se pohybují a vzájemně ovlivňují, a klade důraz na rozpoznání naší vlastní perspektivy, způsobu vnímání a místa v dynamickém, neustále se pohybujícím rozhraní. Dostupné z: <https://swa.abhpp.org/about-us/>

75 Tato práce je protkána množstvím malých příběhů a praktických instrukcí, které usilují o obnovení našeho vztahu k oceánu anebo jiným mořsko-vodním prostředím. Tyto ztělesněné praktiky slouží k prohlubování naší pozornosti přímým zapojením do aktivního naslouchání a intuitivních ztělesněných způsobů poznávání, a to jak na individuální, tak i kolektivní bázi.

76 SWA: Wild-Wet-Workshop

na dně oceánu, aby ji použili. Neantropomorfní chápání oceánu může plynout a kreativně a duchovně se odvíjí od skutečnosti, že lidé a mořští savci nemusí být chápáni jako oddělené bytosti. Mohou spolu existovat ve stejných tělech, stejné psychice a stejném dechu.

*Jak se voda stává dechem,
jak se obloha stává oceánem
a znovu oblohou.*

*To je spolupráce
mezi časem
a tekutinou.⁷⁷*

§165 Je-li měřítko dýchání kolektivní, mimo druh a vnímání, pak to má dopad i na samotné utonutí.

Masivní utonutí.

§166 Dech není oddělen od oceánu, ani není oddělitelný od posledních výdechů ulovených velryb. Celé to dohromady vytváří kontext.

§167 Všechny vody fungují jako vstupní portály do všech vod. Spravedlnosti ve více-než-lidských sférách. Mezidruhová spravedlnost. To je jediný možný vztah a souvislost vznikající mezi sladkou vodou a oceány. Globální koloběh je všude a je kompletně propojený. Mezi slanou a sladkou vodou se nacházejí místa pro setkávání. Místa setkávání mezi různými doménami.

Trojrozměrnost oceánských světů

§168 Je skutečně oceán trojrozměrnější nežli pozemský svět? Význam jeho trojrozměrnosti je větší v oceánu než na pevnině. Další skutečnost je ta, že voda je úplně jiná látka než vzduch. Voda přináší potravu, vzduch jen velmi zřídka.

Formy pozemské předpojatosti

§169 Formy pozemské předpojatosti, které formují vodní ekologické koncepty. Jak lze tuto předpojatost překonat? V oceánu je mnohem obtížnější rozlišovat rostliny a živočichy. Přístup k vodě je ve skutečnosti hnací silou, zatímco v oceánu přístup k vodě není

77 SWA: Wild-Wet-Workshop

problém. Takže to není voda, co formuje ekosystémy v oceánu. Na souši vidíte nejrůznější úpravy, jak získat více vody. V oceánu jsou to především adaptace. Na souši je to získávání zdrojů potravy nebo energie, co pohání evoluci.

Klima = energická rovnováha země. (deníkový záznam)

Různé kvality vody = různá citlivost.
Není možné přesně určit hranice.
Různá členitost vodní plochy. (deníkový záznam)

§170 Oceán poskytuje plodné prostředí pro pochopení prostoru, času, pohybu a zkušenosti bytí v transformativním a neustále se pohybujícím (mobilním) světě.

Častokrát si kladu otázku, jestli nás nelimituje spíše pevnina.
(deníkový záznam)

§171 Oceán není totiž jen tekutý. Je také pevný v podobě ledu a ledových ploch. Vzdušný, jako mlha. Vytváří větry, které ženou pachy a ty mohou emočně ovlivňovat klima oceánské míle ve vnitrozemí. Jako by se tekutá povaha oceánu neustále produkovala a rozptylovala.

Prodloužený oceán

§172 Způsob myšlení o světě, který vychází z mokré – vodnaté perspektivy, otevírá nové rámce pro geografické myšlení. Oceán překračuje svou tekutou formu prostřednictvím vlhkosti, která prostupuje tělesy, jež obývají, tvoří a proměňují mořské prostředí.

Oceán = univerzální systém a síla, která je za tekutou vlhkostí, jež se obvykle považuje za oceán. (deníkový záznam)

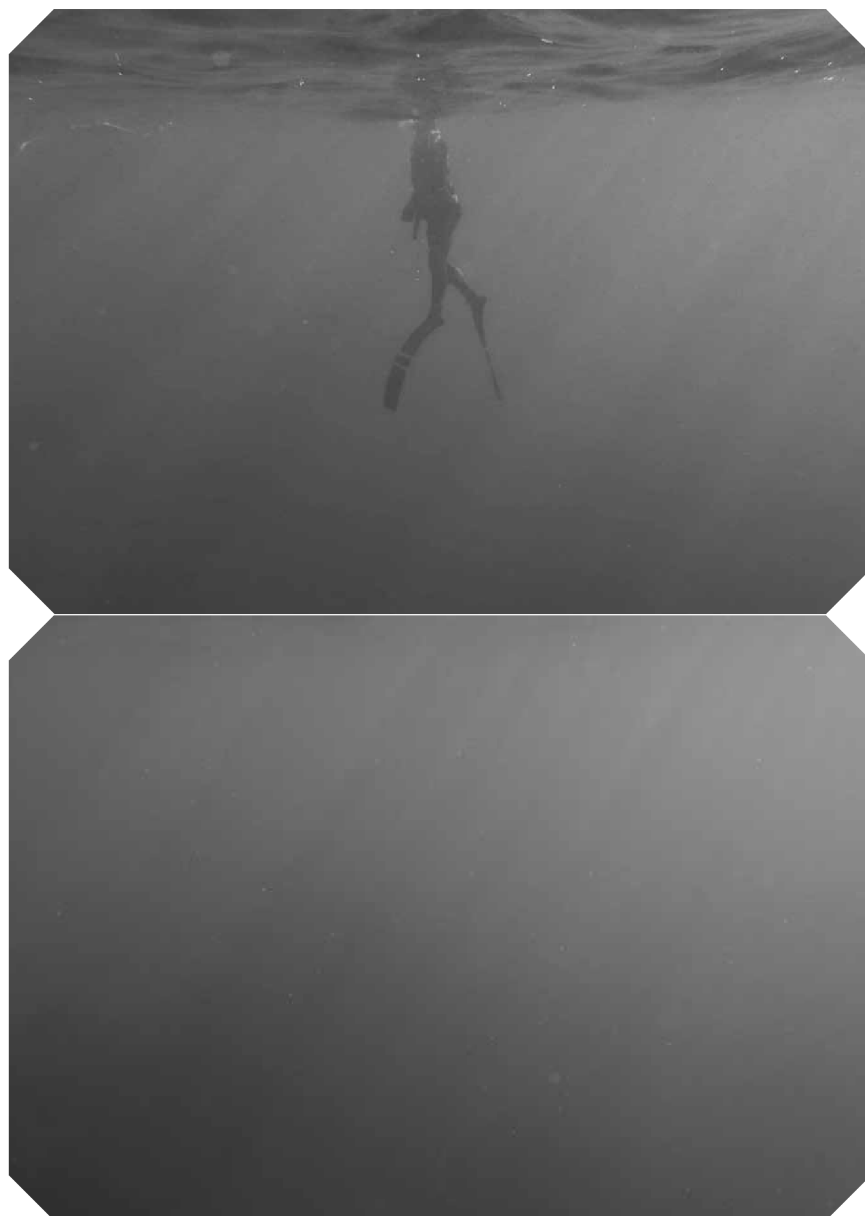
Pevnina je zase jakýmsi prodloužením oceánu.

Vodní rytmy

§173 Naše spojení se sladkou vodou je velice intimní. Stejně rytmy mají také ledovcové vody, které proudí z hor do moře, proudí našimi těly, naší historií. Svět ztrácející svou tekutou sladkou vodu tedy není jen světem rostoucí ekologické prekarity, ale je také světem ztrácejícím svou hudbu, kulturu a lidskost. Lidské tělo má téměř stejný obsah vody jako povrch planety. Vzhledem k tomu, že žijeme převážně na souši a obvykle jsme mimo dohled oceánu, je snadné zapomenout, že náš svět je oceánským světem.⁷⁸

⁷⁸ Oceán nadbytku (hypermoře), který překračuje konvenční rozlišování mezi zkušeností, vnímáním, prostředím. Mezi ontologií, epistemologií a fenomenologií.

*Jsmo v jistém smyslu měkkými nádobami mořské vody.⁷⁹
Jsmo obaleni oceánem uvnitř.*

Můžete si to vyzkoušet: ochutnejte svoje slzy. Také ochutnejte slzy někoho jiného. (ztělesněné praktiky 13)

§174 Tělo, které je vystavené vodní tříšti, se může stát více-než-jen na okamžik vlhkým. Může se nasytit, vlhnout a může být také trvale vlhké, až to vypadá, že je více-než-vlhké. Úplně se promočí.

*Oceán se vynořuje –
jako šrámy na kůži,
když ho bije slanost oceánu.*

§175 Proměňuje tělo, stejně jako tělo proměňuje oceán, prostřednictvím procesů vtělení a odmítání. I když se nacházíme daleko ve

⁷⁹ Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C212S4uIUPp/?img_index=1

vnitrozemí, akt požívání oceánu spojuje cizí prostor oceánu s těmi nejintimnějšími formami tělesnosti.

Existence oceánu v našich tělech

§176 Jak dokládá proměnlivost chuti, vůně, zvuku a pocitu oceánu, právě procesy, které umožňují existenci oceánu v našich tělech, jsou rovněž spojeny s jeho rozšířením za jeho charakteristickou likviditu (tekutost). Oceán tedy může být za našimi očekáváními tradiční oceánské přítomen jako planetární proces, který se na první pohled nemusí jevit jako oceánský.

Atmosféra je emocionální prostor, který zahrnuje tělo pojaté více jako pocit. (deníkový záznam)

§177 Voda je látka, která ohýbá veškerá pravidla. Led je také oceán, ale oceán, který je současně přítomen v několika různých stavech. Prostřednictvím vlastnosti oceánu, jeho schopnosti zadržovat, pohybovat se, oceán převyšuje svou charakteristickou likviditu – je mimo kapalinu. Oceán zůstává na břehu i při svém ústupu, ve vzpomínkách obyvatel, v jejich představách a tak dále. Oceán přesahuje své hranice nejen v elementární mutaci v podobě vůně, zvuku a chuti. Větší oceánský svět formuje nejen naše vnímání vody, ale i způsoby, jimiž se hydrosféra rozšiřuje směrem ven, daleko za geografické či materiální hranice tekutého oceánu. Oceánský svět se rozšiřuje směrem dovnitř až k našemu samotnému bytí. Přímé spojení s oceánem je zážitek, který nelze přesně vyjádřit. To vytváří dilema, jak tento fakt komunikovat. Kladu si otázku, proč bychom se měli starat o komunikaci a porozumění. Docházím k odpovědi, že takové úsilí je životně důležité k tomu, aby naše etické cítění a odpovědnost směřovali k oceánu nebo k jinému mořsko-vodnímu prostředí. Jak dávat smysl našim vodním světům a vztahům s oceány?

O dynamickém moři úhlů

§178 Nyní si stojím za tím, že oceán existuje za oceánem. Za ním je slaná materiálová tekutost a více-než-horizontální svět posunů a vertikalit. Být v tomto trojrozměrném světě naplno ponořen je mým cílem. Ten trojrozměrný svět je nyní hluboko ve mně.

Smyslová autoetnografie

§179 Píši o pohyblivém tekutém oceánu, ale něco mi neseď. Ten oceán je tak pevný. Je třeba rozlišovat mezi pevninou a mořem?

Pevná, tekutá krajina není o nic méně proměnlivá. Pohybuje se ale pomaleji. I tak se do ní můžeme ponořit. Může být oceán pevný? Má však tvar – hmotu, která jej činí silnou, pevnou proti lodi. Obklopuje ji a naráží do ní. Každý náraz je nesmírně tvrdý. Je to tak pevné! Nikdy pro mě nebylo těžké psát z oceánu. Psát z perspektivy pobytu v oceánu. Hlasem někoho jiného. Psát sám s oceánem? Je to vůbec možné?

§180 Oceány a jiná mořsko-vodní prostředí s námi komunikují nesčetnými způsoby. Prostřednictvím kymácení, kolébání, vlnění, brnění na kůži při ranním plavání a tak dále. Výzvou pro nás je naslouchat tomu, co a jak nám oceán říká nebo napovídá, a jako v případě jakéhokoliv vztahu, jak jinak to udělat nejlépe, než být ve vztahu s někým druhým. Převážnou část svého života si kladu otázku, jestli můžeme být oceánskými lidmi, aniž bychom se do oceánu ponořili nebo na něm pluli, ale to, že jsme s oceánem, náš vztah k němu zcela změní.⁸⁰

Experimentování s cykly: pozornost věnovaná smyslům

Při časném ranním plavání někdo poznamenal, že voda chutná méně slané, což vyvolalo diskuzi o vnímání, chuti, slanosti, teplotě vody, mořských proudech a globálním oteplování.⁸¹ (deníkový záznam)

80 Přestože převážnou část svého života trávím ve vodním prostředí, tak mi není interakce s tímto médiem nijak cizí, ba naopak. V průběhu psaní této práce se stala zcela zásadní událost, která výrazně změnila perspektivu celého umělecko-výzkumného záměru a která z mého pohledu tento umělecko-výzkumný projekt jen umocňuje a dělá z něj něco reálného, niterného a intimního, živého, něco, čeho je možné se fyzicky dotýkat. V průběhu příprav této práce jsme se s rodinou a našimi umělecko-výzkumnými aktivitami definitivně přestěhovali na ostrov Pico do souostroví Azory, kde nadále pokračujeme a rozvíjíme naše oceánské a jiné mořsko-vodní aktivity. Mohu jen potvrdit, že bezprostřední blízkost oceánu náš vztah k němu zcela změní. A nejen to.

81 SWA: Wild-Wet-Workshop

§181 Přímé – niterné setkání s oceánem formuje to, kým jsme a jak přemýšlíme o svém tekutém světě.

Experimentování se sezonními cykly prostřednictvím oceánského pádlování, plavání a potápění. Posoudit dosah této metodologie pro pochopení a komunikaci oceánské nebo jiné mořsko-vodní angažovanosti. (deníkový záznam)

§182 Jaký druh technologie – techniky nebo jaký nástroj mi může pomoci při sestavování těchto vtělených okamžiků, a naopak, jak lépe uchopit a sdílet smyslové a více-než-lidské setkání během plavby anebo pádlování?

§183 Vlna není fyzická, ani lidská. Je to obojí.

V určitém momentu nebo stavu jsem přemýšlel o vibraci. O oceánu pocitů. A co přítomnost dalších ostatních? Ryb, mořských řas, technologii.⁸² (deníkový záznam)

82 Naslouchání našemu tělu je nezbytné, když se noříme do oceánské krajiny. Trvá to déle, ale naučíme se naslouchat mnohem pozorněji a hlouběji. Kalibrace nás udržuje v bezpečí tím, že chápeme naše vnější prostředí, ale také podřizujeme životně důležité smyslové schopnosti, které dřímají uvnitř. Oceán nás také žádá, abychom při návratu na pevninu našlapovali mnohem opatrněji. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C0omhgyI2yl/?img_index=4

§184 Je nezbytně důležité mít na paměti důsledky jakéhokoliv střetu s oceánem. Od chůze po jeho okrajích až po potápění se v jeho hlubinách. Přesto nebo v převážné většině jsou smyslové popisy lidských zkušeností obvykle vtěsnané do více méně lidských či pozemských časoprostorů. V případě vodních světů potřebujeme vyvíjet sofistikovanější metody pro vytváření smyslových kontur tekutých prostorů.⁸³

Smyslová epistemologie

§185 Každé osobní oceánské setkání, jež se stalo těžištěm mých výzkumných zájmů, vybízí k tomu, aby ho bylo možné formulovat a komunikovat na více rovinách. Často rozjímáním nad tím, jak se tělesa v tekutých prostorech pohybují a jak vnímají. Žádné z oceánských setkání se neobejde bez agentury vodních a více-než-lidských aktérů a dalších ostatních. Jak již bylo zmíněno v části *Dýchání pod vodou*; vnoření se do vodního prostředí nakonec vždycky vede k širšímu mezidruhovému spojení.

Oceán nás také žádá, abychom při návratu na pevninu našlapovali mnohem opatrněji.

§186 Nový typ vztahové a situované zkušenosti. Skrze setkávání ve vodním médiu lze pochopit to, jak hmota ovlivňuje lidskou zkušenost. Právě tato angažovanost může být nápomocná při rozvoji silného smyslu pro ekologickou etiku. Při tomto typu setkávání bychom měli být opatrní, abychom neupřednostňovali binární rozdělení na pevné a kapalné. Je nutné pracovat se vztahy, které se neustále mění, které jsou proměnlivé. Vlhké

83 Sea-Water Amplification (SWA)

ontologie mohou být vhodné pro pochopení politiky naší vodní planety.

§187 Jak moc je oceán spjatý s našimi osobními dějinami? Jak mohou tyto intimní a individuální vědomosti ovlivnit budoucí povědomí o oceánu? Měli bychom pečlivě zvažovat, jak naše vlastní vztahy s oceány upevňují znalosti, citlivost, odpovědnost a jednání ve vztahu k oceánům. Jak technologie, kterou zrovna využívám k poznávání, dokáže rozpustit hranice mezi námi lidmi a oceánem (více-než-lidským) a jeho energiemi? Naše vztahy s oceány nebo jinými mořsko-vodními prostředními mohou být také nesmírně problematické, protože všichni nesdílíme vášně pro oceán. Proto je také nutné posuzovat složitosti toho, jak a v jakém vztahu s oceány žijeme.

§188 „Na světě není vhodnějších lidí, kteří by byli strážci oceánů, než ti, pro které je oceán domovem. Zdá se ale, že jsme zapoměli, že právě takoví lidé jsme také my. Naše kořeny, náš původ jsou zapuštěny hluboko v oceánu. Oceán je naše cesta k sobě a ke všem ostatním, oceán je naše nekonečná sága, oceán je naše nejsilnější metafora, oceán je v nás,“ píše ve své knize *We Are Ocean* tonžský spisovatel a antropolog Epeli Hau'ofa.⁸⁴ Krajina za vizuálním zahrnující jak lidský, tak více-než-lidský svět. Oceán je prožíván jako zapojení se do sítě smyslů, prvků a materiálů.

Vidět břeh z perspektivy moře

§189 Pohyb přes oceán vyžaduje reakci na pohyby oceánu, které jsou určovány silami vně vody. Větrém, teplotou, gravitačním tahem Slunce a Měsíce, pevným mořským dnem a jeho hloubkou. Znalosti se odvíjejí v procesech bytí, vnímání a konání, plavání, navigování a tak dále. Z tohoto pohledu je interakce mezi oceánem, životem, plavidlem, záchranným lanem velmi komplikovanou kumulací linií, v nichž se neustále pohybují různé materiály, sociality a smysly. Rhizomatická formace, která spojuje a propojuje vlastnosti různých povah bez skutečných počátků a konců. Aplikace této perspektivy, která zdůrazňuje nepřetržité utváření prostorů při jejich pohybu, otevírá možnost nahlížet na životní prostředí jako na fyzicky a sociálně propojené s těmi, kteří se v něm nacházejí. Včetně plavidel. Loď nebo nějaké jiné plavidlo je součástí sítě pohybů, vazeb a uzlů, které formují místa, časy a zkušenosti. Oceán je vždy součástí této látky.

⁸⁴ Epeli Hau'ofa. *We are the Ocean: Selected Works*. University of Hawaii Press, 2008.

§190 Přinášení smyslových a ztělesněných rozměrů však činí chápání plavidla, života a oceánu složitějším. Orgány jsou více-
-než-cílevědomými, fungujícími výrobci činnosti a ztělesněné zkušenosti s pohybem, který způsobuje mobilitu a otevírá nové možnosti myšlení. Přitáhnout pozornost k interakcím každodenního života a zahrnout do toho multisenzorické a tělesné vlastnosti může pomoci rozvinout některé složitosti mobilních prožitků. Vezmeme-li v potaz pohled na mořskou hladinu, tak je to pevnost samotné země, která je vržena do pochybností. Vidět břeh z perspektivy moře. Kinestetické vlivy, jako jsou vibrace, zřejmě prostupují ztělesněným zážitkem a stávají se součástí, respektive pronikají krajinou. Zvuková paměť je také velmi úzce spojená s pamětí pohybovou. Ve skutečnosti je kinestetický účinek prožívaný a formulovaný jako zvuk.

Ztělesněné rejstříky

§191 Prostředí, které vnímá kterýkoliv z našich smyslů, není rozděleno do různých světů a prožitků. Ztělesněnými rejstříky, které prožívají například námořníci nebo oceánští pádleři, většinou v reakci na houpání lodi, jsou vnímání kinestezie, doteku, zvuku a čichu.

Používání jemných smyslů při navigaci plavidla. (deníkový záznam)

§192 Včetně smyslů zvukových, čichových a hmatových, a to zejména při nočních plavbách nebo plavání.

Propleteneč elementárních a ztělesněných sil

§193 Zdá se, jako by zvuk a chvění (nebo pohyblivé vjemy) po bouři byly připomínány dříve, než se dostaví vzpomínky. Přímořská krajina a vzpomínky se vzájemně prolínají. Haptické zapojení těla, půdy a materiality se splétají podél cest smyslového zapojení. To jsou afektivní a ztělesněné zkušenosti s mobilitou. Částečná povaha našeho setkání s oceánem je nutně tvořena také tím, jak je oceán chápán. Nesmíme jednoduše studovat oceány a jiná mořsko-vodní prostředí jako jiné prostory, ale místo toho musíme myslet z vody.

§194 Tekuté prostory jsou hmotně odlišné prostory, a coby hmotně odlišné nemohou být jednoduše osídleny hmotnými projevy a lidským životem jako v případě pevniny. Hmotně odlišné

prostory jsou tedy prostory vizuálně odlišné. Hmotný tvar a forma oceánu je jiná vůči stabilitě, a tedy i estetickým prvkům (přírodním i lidsky konstruovaným), které charakterizují pevninu.

§195 Oceán je prostorem vnitřně propojeným a absorbovaným v rámci širší sítě prostorů (země, vzduch), které jsou také podobně propustné a otevřené a navzájem se sbíhají. Pohled na oceán z oceánu spíše nabízí mnohem jemnější a komplexnější pohled.⁸⁵ Oceán má mnoho charakterů a složitostí pro rozjímání sama o sobě.

Vliv oceánu na náš každodenní život

§196 Vody – moře – oceány bychom neměli považovat za prostor definovaný v negativním vztahu k pevnině, ale za ústřední prvek procesů tvorby znalostí a pochopení více-než-lidských aspektů našeho světa. Nechápat a nevyužívat oceán jako pouhý konceptuální prostředek pro pochopení alternativních společensko-kulturních a politických jevů, ale místo toho stavět oceán do pozice prvku samotné přírody. Odvrátíme-li se od našeho moderního (terrestricko-centrického) pohledu, můžeme začít vidět, jak „jiné“ kultury pojímají moře a oceány jako praktikované, ztělesněné a obývané prostory. Voda byla čitelná jako výměna obdělávaná po generace. Barva, vítr, let ptáků a variace vln dávaly oceánu směr, tvar a charakter.

Ztělesněná praxe s vodou

§197 Příchod magnetického kompasu způsobil zásadní trhlinu mezi člověkem a oceánem, protože odvrhl velké množství zděděných, instinktivních znalostí a učil samotný oceán prázdným prostorem.

§198 Ztělesněná praxe s vodním (oceánským) prostředím umožňuje psaní nových tělesných zážitků, které není možné pochopit jen prostřednictvím pozemských průzkumů.⁸⁶ Emoce a více-než-kognitivní chápání jsou proto považovány za stále podstatnější součást našich znalostních systémů. Prostřednictvím vlivů a emocí doslova dáváme světu smysl.

Znovu oživit chybějící hmotu krajiny. Rekonstruovat chybějící hmotu oceánské krajiny.⁸⁷ (deníkový záznam)

85 SWA: Wild-Wet-Workshop

86 Vyžaduje jiné epistemologické nástroje.

87 SWA: Wild-Wet-Workshop

§199 V pevné formě nebo jako plynná hmota přebírá vodní svět různé stavy, které otevírají alternativní možnosti soužití s lidským životem a zkušeností.

Tekutá metafyzika

§200 Nyní uvažujme o oceánu jako o prostoru, který lze poznat, o prostoru, který je vnitřně prožívaný, o prostoru, který má svou vlastní povahu. To je nový způsob konceptualizace moří a oceánů. Tekutá metafyzika nás upozorňuje na způsoby, kterými se pevnina a vzduch plynule spojují a mísí se s vodními světy. Umožňuje nám uvažovat o stejně zásadní roli vody, která je vnitřně propojena a absorbována v rámci širší sítě prostorů (země–vzduch), které jsou také podobně pórovité, otevřené a vzájemně se sbližující. Oceán (dokonce i svět) se nachází na linii mobility a toku, kterou neustále posouvá někam jinam. Důležitost vodních světů znamená, že se do nich můžeme ponořit a odlišným způsobem se s nimi sbližovat.

Vodní písmo

Tekuté pohyby vodních světů. Plynule se pohybovat za hranice pozemského jazyka.⁸⁸ (deníkový záznam)

§201 Vodní písmo je soubor znalostí, gest a epistemologických nástrojů, které lze získat z moří, oceánů a dalších mořsko-vodních prostředí. Vodní písmo tvoří způsob, jak zmíněné znalosti mohou otevírat nové způsoby myšlení o našem světě, které nejsou zcela slučitelné s těmi z pozemské perspektivy. Každé gesto vodního písma nabízí odlišný pohled na druhy znalostí, které odhalují přístup zaměřený na oceán. Od vědeckých znalostí až po ztělesněné znalosti.

§202 Díky pružnému a proměnlivému složení vody totiž každá odlišná formulace vody umožňuje různá tělesná setkávání.

Při plánování cesty existuje často nebo téměř vždy více-než-jedna možnost. (deníkový záznam)

§203 Jak si člověk, který nejen že přemýšlí s oceány a z nich, ale také přes oceány, připomíná význam oceánu jako prostoru, který otevírá a uzavírá budoucnost?

*Voda musí být opravdu osamělá –
vždy se snaží najít cestu zpět.*

Voda je sociální.

*Cítím to ve způsobu,
jakým cirkuluje.*

I ta nejtíší louže se chvěje s přiblížením se jiného tělesa.

Jako vodní plochy jsme citliví na přítomnost druhých.

*Deště padají do těl oceánů –
těla oceánů vstřebávají těla ryb.*

Těla ryb jsou konzumována těly velryb.

*I ony nakonec zemřou a klesnou na mořské dno,
jako (mořský) sníh –
a tam jsou znovu pohlceny temným břichem oceánu.*

*Když voda opustí jedno tělo –
již vyhledává další.*

*Z pohledu druhého břehu
bychom mohli říct –
že další tělo ho už předem přitahuje.*

Voda všude hledá odlišnost.⁸⁹

§204 Možná nám tento element připomene slepou uličku binarity myšlení (či binarity teorie myšlení).

Jiné druhy svědectví

§205 Navzdory důležitosti pozorování, poznání oceánu není nikdy pouze otázkou přímého pozorování.

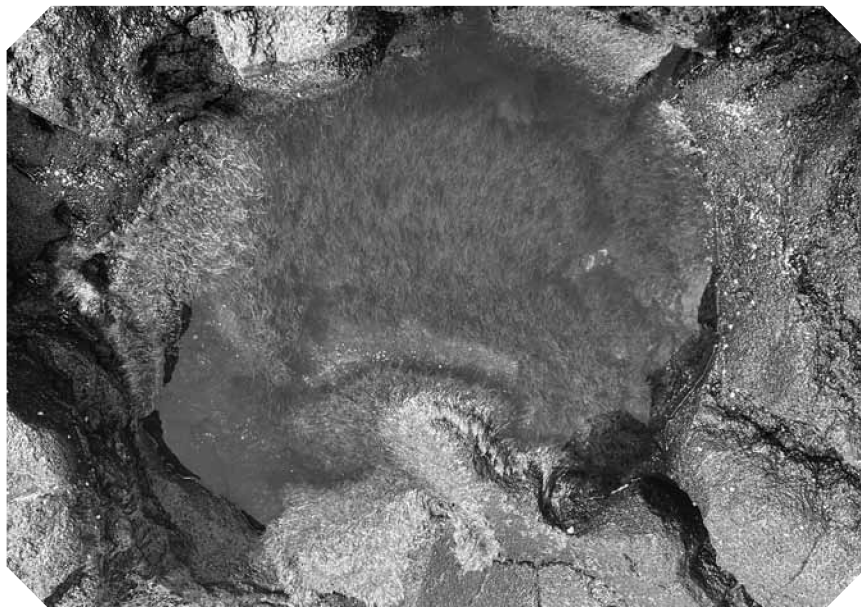
Oceán v představách

§206 Oceán v představách umožňuje modrému prostoru dosáhnout až za jeho likviditu, aby se mohl zabývat, prožívat a cítit. Ponoření do vody rezonuje nejen se mnou, ale spojuje nás navždy.

89 SWA: Wild-Wet-Workshop

Je to něco, co jsme všichni zažili. Hustá likvidita prostoru dostává do popředí náš provázaný, symbolický vztah k prostředí, které obýváme a jehož jsme součástí. Membrána hladiny oceánu zakrývá nepřeborné množství lidské činnosti, jako je například hlubokomořská těžba,⁹⁰ mapování mořského dna a všemožné územní spory.

*Každý tvor v oceánu slyší.*⁹¹

§207 I ta nejmenší larva naslouchá útesu, aby zjistila, kde se usadit.⁹² Materialita oceánu (v nadbytku) splývá s lidským životem tak, že přesahuje samotnou tekutinu.

Voda má téměř neomezenou schopnost absorbovat metafory. (deníkový záznam)

Cítící a vnímající těla

§208 Probíhající vztahy mezi cítícími a vnímajícími těly a tělesnou pamětí. Těla jako afektivní intimní senzory. Každé jednotlivé tělo cítí a reaguje na měnící se teploty, roční období a posuny spojené s životními dráhami.

90 Když vstoupíme do přírodních prostor, prožíváme své zážitky v přítomnosti přírody. Málokdo z nás má však přímý kontakt s hlubokým mořem nebo o něm něco ví a svět pod jeho modrým závojem zůstává záhadný a jaksi vzdálený. Kde naše představy o hlubokém moři začínají a končí? Jak vytváříme a pěstujeme kolektivní paměť a porozumění hlubokému moři a proč je to, nebo by měla být, kolektivní starost (starost lidstva)? Dostupné z: <https://swa.abhpp.org/projekt/open-statement-of-the-educational-and-research-environment-sea-water-amplification-swa-to-end-deep-sea-mining/>

91 Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C4qmbr_I2YZ/?img_index=1

92 SWA: Wild-Wet-Workshop

Afektivní praxe: ohlédnutí se na pevninu

§209 Téměř všechny smysly jsou okamžitě zapojeny ve chvíli, kdy člověk vstoupí nebo se ponoří do oceánu nebo jiného mořsko-vodního prostředí. Zvuk, dotek, zrak, chuť, čich. Přičemž mnohé popisy se identifikují jako okamžiky, kdy se těla a voda stávají propustnými objekty, které při setkání spoluvytvářejí zážitek.

Ohlédnutí se na pevninu.⁹³ (ztělesněné praktiky 14)

§210 Tento akt sám o sobě mění pocit afektivního postavení a orientaci v prostoru.

Jak aktivita končí a tělo opouští oceán, objevují se další vztahové vlivy. (deníkový záznam)

Více-než-lidské nálady oceánu

§211 I příbřežní (litorální) místa a prostory, v nichž se mohou mnohé výzkumné, poznávací a vzdělávací aktivity uskutečnit, poskytují důležitý kontext pro afektivní praxi.⁹⁴

Oceán uvnitř

§212 Nálady oceánu. Oceán nikdy není tvůj přítel.

93 SWA: Wild-Wet-Workshop: Vždy jsme ponořeni do proudu světla. Světlo jako nedílný prvek počasí formuje vlastnosti místa, náš pocit sounáležitosti. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/Cprq53qIXUj/>

94 Mezi lety 2021–2022 jsme mnohé umělecko-výzkumné aktivity, které vznikají v rámci vzdělávacího a výzkumného environmentu Sea-Water Amplification (SWA), prováděli na portugalské pobřežní linii Praia do Norte a Praia do Sul. Na těchto pobřežních liniích vzniklo množství materiálů, které se snažily blíže určit jemný vztah mezi příbřežní zónou a oceánem. Zde uvedu jeden z příkladů, který tento jemný vztah definují. Dostupné zde: <https://www.instagram.com/p/CdX0vnyMXRP/>

§213 Posílení pocitu péče o místo a vytvoření si pouta pochází právě z ponoření se do média. Stejně tak trvalé ponoření se do přírody, které může být vzájemně prospěšné. Je důležité snažit se vyvinout nějaký environmentální étos, který by sahal až do oceánských hlubin, k tvorům, kteří ještě nebyli objeveni. Jedna z věcí, která mě opravdu zajímá, je naše zvláštní anachronická pozice a představa ohledně hlubin oceánu.⁹⁶ Na jedné straně hlubokomořská těžba, průmyslový rybolov a rybolov pomocí vlečných sítí rychle ničí hlubinné biotopy, a to dříve, než mají vlády vůbec šanci zjistit, o jaký život na dně oceánů jde a jak funguje (žije). Tamní formy života žijí nesmírně pomalu, takže existuje obrovská časová propast mezi kapitalistickým – lidským časem, který vytěžuje, bere, ničí životy těch tvorů, kteří se vyvíjejí a žijí ve svých světech velmi, velmi pomalu, a přesto by tyto světy mohly být rychle vyhlazeny. Jaké jsou hranice toho, jak chápeme, co může být zvíře, nebo řečeno jinak život? Některá stvoření jsou z lidského pohledu tak nelidská a podivná, mající způsoby existence tak odlišné od našich způsobů chování. Pokud jde o ekologii oceánů, je nezbytné rozvíjet globální vizi, protože tato místa obvykle nejsou pod žádným konkrétním národním státem, regionem nebo původním územím.

§214 Ponoření se (plavání, volné potápění) do oceánu je také aktem alterace, transformace, která vychází z konkrétního místa, ale také z afektivní praxe. Napojuje se téměř na všechny naše smysly a emoce a je v jádru ztělesněným zážitkem, který prostřednictvím souboru otevřených spojení mezi více subjekty vytváří prostor pro rozvoj neohrazeného oceánského modrého těla.

§215 Ponoření (plavání, volné potápění) je zvláštní praktika, a to opět díky svým bezprostředním materiálním a fyzickým vlastnostem, které skutečně překračují své hranice. Zde je možné začít chápat, co vůbec hranice pro každého z nás znamenají.

Empatická rezonance

§216 Lidské tělo a vodní svět se vzájemně ovlivňují a tvoří společnou identitu. Identitu plavce, surfaře, potápěče a dalších. Prolínáním těla a prostředí je kladen zvýšený důraz na samotné tělo jako

95 SWA: Wild-Wet-Workshop

96 Touto prací se také snažím tematizovat aktuální problematiku týkající se hlubokomořské těžby, jež momentálně vstupuje do fáze rozhodování a schvalování. Více informací lze dohledat přes databázi textů týkajících se problematiky hlubokomořské těžby. Dostupné z: <https://swa.abhpp.org/projekt/deep-sea-mining-text-video-archive/>

na nedílnou součást způsobu studia oceánu. Podpora znalostí prostřednictvím ztělesněné praxe vyvolává otázky týkající se povahy epistemologie a načasování. Tento typ tělesné geografie vyvolává (radikální) zpochybnění toho, jak znám a poznávám sebe a svůj (bezprostřední) svět. Jak můžeme najít nové prostory porozumění pro vyjádření našich ztělesněných setkání?⁹⁷

§217 Prostřednictvím této dynamiky se snažím získat a popsat intenzivní pocit, viz

Trvá mi dvě hodiny intenzivního soustředění, než se zorientuji v novém směru. (deníkový záznam)

Empatické formy porozumění

§218 Svoboda není přirozenou vlastností oceánu. Zatímco slanost ano. Svoboda je založena na historických, ekonomických a sociálních tradicích, které bez výjimky zvyhodňují některé lidi na úkor jiných. Bytí s oceánem pomáhá odhalit, jak oceán formuje lidské zkušenosti, a přispívá k hlubšímu pochopení toho, jak prostupuje samotnou látkou našeho bytí. Tento způsob získávání znalostí nabízí nové způsoby přemýšlení o našem vztahu k oceánu. Jak se mění naše perspektiva, když myslíme nejen z oceánu, ale i s oceánem? Když přemýšlíme z oceánu a s oceánem, tak můžeme objevit zcela nové (geografické) znalosti.⁹⁸

Ztělesněné zkušenosti oceánského světa

§219 Hodnota péče o oceány prostřednictvím aktivního zapojení do ní má potenciál nejen měnit způsob, jakým přemýšlíme o našem vztahu s oceánem, ale také pomáhá otevřít nové přístupy k vyjádření tohoto vztahu. Snažím se pochopit a vnímat oceán jako místo s charakterem, agenturou, ale také s osobností. Tento posun ve vnímání nastává tehdy, když přijmeme nové protokoly nebo přístupy nového (hostujícího) prostředí. Jak zážitky z pobytu na oceánu umožňují nové způsoby myšlení s oceánem na rozdíl od bádání a psaní o oceánech a mořích ze země z pozice akademického pracovníka?⁹⁹

97 Propojením těla a prostředí je kladen zvýšený důraz na tělo samotné jako nedílnou součást způsobu studia oceánu. Tento typ fyzické geografie vyvolává (radikální) výzvu po tom, jak znám a poznávám sebe a svůj (bezprostřední) svět. Jak můžeme najít nové prostory porozumění pro vyjádření našich ztělesněných setkání? Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/C29wsNCoQuW/>

98 Když přemýšlíme z oceánu a s oceánem, můžeme objevit zcela nové (geografické) znalosti. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/C29x9t9I4Qj/>

99 Tejas Pandya. „In academia, we need two types of researchers: divers and surfers.“ *University Affairs* [online]. Dostupné z: https://www.universityaffairs.ca/career-advice/career-advice-article/in-academia-we-need-two-types-of-researchers-divers-and-surfers/?fbclid=IwAR2HG7cdth_7lQo1y6jwW1TLXiy1kNbnFKhm5g4eAX85TGk1zRjWwXD80Bg

O dynamickém moři úhlů
(a více-než-horizontálním světě)

*Být na oceánu,
být s oceánem –
je nějak jiné.*

*Nyní jsem plně v tomto trojrozměrném světě,
a ten trojrozměrný svět je ve mně,
hýbe vším –
emocionálně se mnou cloumá.*

*Psát o pohyblivém, tekutém oceánu –
ale něco tu nesedí.*

Ten oceán je pevný!¹⁰⁰

§220 Zážitky prožité v oceánu nám umožňují pochopit, jak se oceán stává naší součástí, stejně jako my se stáváme jeho součástí. To je absolutní narušení binarity mezi lidským a více-než-lidským světem. Čas, kdy se v našem samozřejmém světě otevře trhлина a na nepatrný okamžik zažijeme jiný svět. Svět nerozdělený na jednotlivé věci, ale svět jako jeden celek. To je nevýslovné setkání!

Ztělesněné vyprávění

§221 Výzkum ztělesněného vyprávění, smyslů a subjektivity jako prostředek k pochopení našeho vztahu k oceánu. Jak může autobiografické vyprávění vést k většímu ocenění smyslového a ztělesněného vědění? Jak smyslová setkání s oceánem mohou sloužit jako centrum nebo sídlo smyslů a jako způsob propojení se s prostředím?

Kinestetická empatie

§222 To, jak se naučíme být ve svém těle, nás spojuje s okolním světem. Kdo jsme a čím se stáváme, je spojeno s dynamikou oceánu. Chápání sociální interakce napříč kulturními zvyklostmi je kinestetická empatie, která popisuje schopnosti prožívat empatii pouhým pozorováním pohybů jiné lidské bytosti nebo entity. Oceán poskytuje být ve vztahu, který má trvalou přitažlivost. Zkušenosti s vodním prostředím a pobytem v modrých místech zdůrazňují potenciál kulturní geografie a přispívají k mnohem

jemnějším výsledkům toho, jak lidé vnímají například (městskou) zeleň.

§223 Neviditelné jiné, to, co leží pod hladinou, ale lze to cítit tělem, představuje další ze způsobů, jak vyjádřit náš vztah k oceánu. Být s oceánem znamená být se sídlem smyslů.

Oceán je v nás

§224 Oceán ukládá neviditelné připomínky o své přítomnosti. Formuje způsob našeho pohybu. Prostupuje mořskými těly, když vdechujeme slaný vzduch. Oceán svou přítomností viditelně připomíná, že oceán je opravdu v nás. Toto tvrzení není jen metaforou. Máme-li ho brát opravdu vážně, měli bychom se dále zabývat úlohou přímých zkušeností při rozvíjení spojení s modrými prostory s ohledem na vnitřní složitost a rozptýl. To je opravdový význam empatického spojení s přírodním světem.

Nemůžeme pádlovat, plavat, plavit se ve stejné vodě dvakrát. Každý nový kontakt je absolutně jiný. Jak se voda cítí? Jak vypadá? Jak se cítí ostatní, když se v ní pohybují?¹⁰¹ (deníkový záznam)

§225 Ponoření v médiu znamená cítit se blíž přírodě. Rozšířit spojení s přírodou. Například při plavání v oceánu lze toto spojení snadněji získat, protože plavání ve volné přírodě je intenzivní multisenzorická aktivita a ponoření celého těla do oceánu nebo jiného mořsko-vodního prostředí může stimulovat jedinečnou přírodní angažovanost, která je odlišná od té, kterou zažíváme při jiných činnostech a formách učení.

Myšlení do těla jiného světa

§226 Být pozorný a plně přítomný v prostoru daného média není volba, ale nutnost a také pozitivní důsledek prostředí, do kterého jsme ponořeni. To znamená myšlení do těla jiného světa. Vzhledem k tomu, že se nahé lidské tělo není schopno po delší dobu pohybovat ve vodách oceánu, není divu, že se oceánský život často jeví jako cizí. Pokus dostat se do hlavy organismu vyžaduje myšlení mimo svět, který známe prostřednictvím lidského myšlení. To je také myšlení do těla jiného světa. Vyprávění o životě v oceánu ovlivňuje naše chápání sebe sama.

Sloučení s médiem

§227 To, jak chápeme místa a prostory, ať pozemské nebo ty vodní, se posouvá od předpokladu ontologické fixace a stability. Místa by měla být pojata jako místa tvořená primárně slučováním.

§228 Náš svět je v podstatě vodní svět. Síťová struktura voda – země – vzduch nám odhaluje doménu provázanosti, která je otevřená různým vztahům s lidmi, ale taky pestrým formám asambláží.

§229 Voda funguje mnoha různými způsoby za velkého množství různých podmínek. Je nekonečně proměnlivá. Snadno se přemísťuje z jednoho tvaru do druhého. Voda i v neklidných podmínkách má takové vlastnosti, že odráží i ty nejmenší změny světa. Chvěje se pohybem. Co by se stalo, kdybychom se místo toho dívali na zemi z perspektivy vody? Co by se stalo, kdybychom chtěli vidět podobnosti s překrýváním mezi zemí a vodou, spíše než rozlišování a hranice?

§230 Formy a prostorové vztahy kolem nás zjevně nejsou statické a neměnné. Neustále se mění, aktualizují a konstruují způsobem, který mění socioprosorové vztahy.

Všude, kde je kanál pro vodu, je cesta pro loď. (deníkový záznam)

§231 Ten prostor má osobnost. Oceán je živý, není to nijak společensky vystavěná metafora, ale je tady, je přítomný, ne-li přímo nebezpečně aktivní.

Někdy jsem viděl do hlubin. Když je oceán čistý a klidný, tak se stává tělem viditelně živým spolu s ostatními těly. V průběhu let jsem si vybudoval zvláštní prostorovou identitu, jsem spolutvořen vodními světy. Moje existence je hluboce geografická a oceánská. Pociťuji rostoucí nejistotu ohledně toho, kde končí tělo a začíná zbytek vodního světa. Možná proto, že je moje tělo díky mojí praxi vždy částečně ponořené ve vodě. Zároveň je to forma intimity, kterou sdílíme s vodními světy. Pociťuji tuto intimitu velmi silně. Přes svou loď a své tělo cítím každý vzestup a vzednutí a pokles vodní hladiny. Každý nepatrný pohyb. Jsem na lodi a loď je ve vodě v oceánu. Důležité je, že mi to nepřipadá, jako bych byl pod hladinou nebo na oceánu - na hladině. (deníkový záznam)

§232 Když se nějakým způsobem zapleteme s oceánem nebo s jiným mořsko-vodním prostředím, jako bychom vstoupili do jiné dimenze, kde není třeba přemýšlet o vztahu Já a prostředí. Zkrátka je to jedno. Práce ve vodě je zábavná, ale také hluboce spekulativní.

Vodní myšlení

§233 Mnohotvárnost vlastního já a každé z nich je formulováno různými prvky. Společná konstituce vlastního a vodního světa. Takzvaně být v něm (nejen jako pozorovatel).

Moje loď jako epistemologie, jako epistemologický nástroj určující novou úroveň poznání.¹⁰² (deníkový záznam)

§234 Všechno je proměnlivé, dokonce i půda, jen teče velmi pomalou rychlostí. Půda také produkuje vodní myšlenky, které kriticky zpochybňují pozemské předpoklady pevnosti, tempa, stálosti. Umožňuje nám lépe pochopit a nahlédnout naši angažovanost, zranitelnost a pomíjivost ve světě.

§235 Začínáme se vzdalovat pohledu na svět jako na krajinu jako na nějakou ztuhlou formu. Pozemské terminologie nepočítají s proměnlivostí vodního světa.

Posilovat své spojení s různými náladami oceánu. (ztělesněné praktiky 15)

Faktor pocitu po ponoření

§236 Těla jako aktivní subjekty snímající místo nebo obecněji, těla jako intimní senzory, které mají specificky afektivní schopnosti a potenciál, který umožňuje jak fyzické, tak emocionální (psycho-fyzické) zdraví.

Nekulhám jen tehdy, když jsem ve vodě. (deníkový záznam)

Efekty přelévání

§237 Prostor pro ztělesněnou odlišnost a emocionální rozmanitost, do něhož se mohou všichni ponořit.

102 Umožňuje mi pozorovat a interpretovat různorodé poznatky ze své vlastní přirozené perspektivy. Síla této epistemologie spočívá v její organické povaze, neschopnosti být (plně) zmapována a její interakci s oceánem.

§238 Myšlenka těl jako aktivních subjektů snímajících místo. Intimní sensorika. Jak hmotné rozměry místa utvářejí konkrétní bezprostřední setkání. Posun ve vztahovém myšlení. Zvláštní povaha a kvalita interakce s oceánem (a vlnami) umožňuje vhled, citlivost pro to, jak vnímat místo, zejména jeho haptické prvky. Intimní sensorika pomáhá rozvíjet časové chápání účinků místa.

§239 Otisk počasí = faktor pocitu po ponoření.

§240 V průběhu procesu poznávání se mohou objevit témata, která znamenají, že pobyt v oceánu anebo jiném mořsko-vodním prostředí vyžaduje, abychom zvažili, jak může smyslová interakce prostřednictvím našich těl a emocí poskytnout užitečný základ pro zdraví a celkovou psycho-fyzickou pohodu. To je důležitý a ne příliš prozkoumaný aspekt poznání.

§241 Každodenní prožívání přírody skrze lidské meteorologické světy zahrnuje vlastnosti smyslového prožitku, které jsou utvářeny proudy v samotném médiu vzduchu, v němž běžně žijeme a dýcháme. Takové proudy, síly a tlakové gradienty podporují naše schopnosti jednat a spolupracovat jak s živými, tak s více-než-živými materiály a bytostmi, s nimiž se setkáváme při vyjednávání v rámci našeho každodenního života.

Pravidelné ponoření mění naše vnímání v čase

§242 Naše těla, tělesné vztahy se v průběhu času mění. Je třeba pochopit, že máme co do činění s oceánem a ten se neustále mění a vaše emoce se neustále mění a vy se s těmi pocity musíte neustále vypořádat, jako první.

§243 Rozvoj povědomí o místě prostřednictvím přímého kontaktu, jako jsou dechová cvičení, pozorování mořských podmínek z pobřeží před vnořením. Interakce s více-než-lidským světem značně ovlivňuje to, jak se lidé stávají zaujati místem.¹⁰³ Oceánské nebo jiné mořsko-vodní krajiny ovlivňují chápání sebe sama, naše vztahy s přírodním světem a s dalšími ostatními. Oceánské nebo jiné mořsko-vodní krajiny odkazují na naše individuální

103 Oceánská gramotnost stejně jako volné potápění, plavání, pádlování a tak dále zahrnuje znalost, která je situována na určitém místě, a prostor, který je oceánský. Tyto a další gramotnosti zahrnují oceánskou znalost, která poskytuje a zprostředkovává alternativní politický a estetický vztah k okolnímu fyzickému a duchovnímu světu.

a kolektivní vědomí oceánu, zahrnují více-než-lidský svět a naše prožité zážitky z pobytu v oceánu a na něm. Je třeba lépe pochopit a analyzovat spojitost mezi osobními vtělenými přírodními zkušenostmi, kulturou a přírodou.

§244 Moje znalost toho, kdo jsem, je neoddělitelně spjata s tím, jak vnímám svět. Přímá zkušenost s oceánem nebo jiným mořsko-vodním prostředím umožňuje lidem lépe pochopit jejich spojení s přírodním světem. Průsečík mezi kompetencí a sebe-prezentací v oceánském prostředí.

§245 Na rozdíl od velké části současného života, kde vybudovaná prostředí slouží k odpočinku těla. Pobyt v oceánu nebo jiném mořsko-vodním prostředí vyvolává afektivní spojení smyslů s neustále se pohybujícím se světem. Neustálý pohyb oceánu jako divokého místa nám umožňuje vnímat plynulost tohoto prostředí spíše než jako metaforu. Pohyb oceánu a měnící se vzorce vln umožňují a omezují určité způsoby bytí, dokud se člověk nestane sladěným a zkušeným pro život v tomto prostředí – médiu. Zkušenosti tohoto typu mají potenciál umožnit lidem poznávat svět novými a složitějšími způsoby tím, že zapojí mysl i tělo. Silné emocionální zážitky zpracované našimi smysly mají potenciál nás hluboce propojit s naším okolím. Tato ztělesněná učení v přírodě podporují to, co lze nazvat kinestetickou empatií.

§246 Jedna z nejnaléhavějších otázek naší doby týkající se vzdělání by mohla být například tato: Jak mohou a jak by měli jednotlivci, rodiny a komunity prožívat přírodu v současném světě?

§247 Jako bytost, která je většinu života aktivní ve vodním prostředí, jsem povinen uznat, že ať je mé tělo jakkoliv aktivní a vnímavé, nemám jinou možnost než následovat vedení oceánu. Být v oceánu, s oceánem, na oceánu znamená navázat s ním vztah. Intimní zkušenosti s mořskými krajinami mohou velice pozitivně ovlivnit pocit uvědomění si vlastního já a následně rozvinout pocit kinestetické empatie nebo reakce na místo, která může vést k rozvoji výrazného ekologického citění.

Napřed cítíme své tělo a pak prožíváme své emoce. (deníkový záznam)

§248 Náznaky jsou to, co pociťujeme na tělesné úrovni.

Porozumění v praxi

§249 Porozumění v praxi obsahuje vztahový efekt mého praktického angažmá ve světě, kdy jsem se chtěl stát nebo alespoň částečně splynout s vodním světem. Namísto představ „se stávat“ – „stávat se“ namísto představovat si. Stát se znamená, že například tvrzení, že jsem námořníkem na moři, spočívá v pokračující praxi plavby na moři. Mé angažmá a zájem o oceán a pobyt ve vodním světě trvá několik desetiletí a spojuje mé osobní a profesní zájmy.

§250 Naše těla vystupují do popředí právě v neobvyklých podmínkách, které narušují naše normální fungování. Být naladěný na tekutý svět je zcela zásadní, pokud mám efektivně vstoupit do společného oceánského světa.

§251 Učení je především výchova pozornosti, která vzniká vnímáním a působením toho, jak se člověk zapojuje do procesu enskilmentu v konkrétních prostředích.

Získat mořské nohy

§252 Získat mořské nohy znamená stát se zručným. Studium mořské nemoci u islandských rybářů odhalilo, jak byla u těchto pracovníků mořská nemoc pojímána – jako vztah mezi vědomostmi, praxí, jednotou emocí a poznáváním těla a mysli. Při vyrovnávání se s oceánem skrze své tělo je nutné nechat oceán, aby se do nás zabydlel, než bychom spoléhali na svou vůli. Jedná se o proces zapracování spíše než zapisování. Umožnit svým tělesným vjemům, aby se přizpůsobily nové realitě.

§253 Enskilment je proces, nikoliv pevná nebo statická identita. Jemné posuny v pohybu mění naše vnímání.¹⁰⁴ Což vždy vyžaduje novou fázi naladění, aby se dosáhlo potřebné úrovně enskilmentu.

§254 Moje znalost tekutého prostředí, do něhož jsem ponořen, prochází nepřetržitým formováním a utvářením tím, jak se v něm pohybuji a jak jsem jím pohybován. S tím, jak se přizpůsobuje má znalost prostředí, mění se i vnímání mých schopností. To, co bylo snadné, nyní vyžaduje vědomé úsilí.

§255 Naše perspektivy, a tím i naše interakce, jsou produktem kolektivní sociální a environmentální interakce. Koncept enskilmentu a naladění se ukázaly jako užitečné pro pochopení procesu přechodu od dysfunkce k normálnosti a odhalují intimní souvislosti mezi konáním, poznáním a nakonec bytím. Enskilment a naladění rozhodně nejsou v oceánské oblasti přenositelné dovednosti, které se člověk učí jako abstraktní pojem, který pak může být použit v jiném kontextu. Například:

Když se vracím na pevninu, tak rychle ztrácím pocit naladění na proměnlivý fluidní svět. (deníkový záznam)

Být naladěn na oceán jako na divoké místo není dovednost ani skutečnost, kterou bych vlastnil. (deníkový záznam)

§256 Oceán nebo jiná mořsko-vodní prostředí uvádí tělo do pohybu a nezbyvá nic jiného než se sladit se svým prostředím. Projevy dovedností a schopností jsou podmíněny uměním a naladěním. Nemám nad tímto procesem žádnou kontrolu. Nemohu oceán dobýt ani mu vnutit svou vůli. Vnímavé tělo nemá mít jinou možnost než následovat vedení oceánu. Přijmout postupné naladění pohybu a vnímání a začlenit tento stále plynulý a pohyblivý rytmus oceánu, to jsou vhledy do budování identity a pochopení znalostí v akci.

Najít shodu s hmotou: ponoření

§257 Plavání (ponoření) je způsob, jak být ve vodě a jak se skrze ni pohybovat tělem. Jak plavání formuje naše vztahy k pobřeží a oceánské ekologii?¹⁰⁵

Voda, která mě obklopuje, zaplavuje, nadnáší, zatěžuje, vytváří odpor, skrze který se pak pohybují. Pocit štěstí je obsažen v tomto pohybu. (deníkový záznam)

§258 Ponoření se do tohoto média ale není jen pasivní zážitek. I když se nehýbeme, i když se voda zdá být nehybná, stále jsme ve vztahu. Nežijeme, necítíme, nevznášíme se jen v terapeutické materialitě světa, do kterého jsme ponořeni. Jsme zapleteni s tvory, rostlinami, klimatem, chemikáliemi stejně jako s historií, genealogií, technologií a politikou. Relativitu plavání můžeme považovat za to, co Donna Haraway nazývá „making practice“ neboli děláním praxe. V tomto pojetí nemusí být plavání ovlivněno pouze zážitkem ponoření se, ale má mít dopad i na vodu a ekologii. Je

¹⁰⁵ Představuje jednu z výrazných výzkumných otázek vzdělávacího a výzkumného environmentu Sea-Water Amplification (SWA).

důležité pamatovat na to, jak naše zkušenost s různými mořsko-vodními prostředími přesahuje naše „Já“. Když se ponoříme, jsme ve vztahu k vodní ekologii, do které jsme ponořeni. Celé je to o našem působení na ekologii.

Divoké plavání je transformační událost pro plavce a prostor.
Pohybují vodou a voda pohybuje mnou. (deníkový záznam)

§259 Ponoření znamená, že plavání „s“ a „ve“ vodě je velmi intimní proces. Voda, do které jsme ponořeni, a vše, co obsahuje, je vstřebáváno naší kůží, vtahováno ústy dovnitř a tak dále. To znamená, že spolu s vjemy, s nimiž se ve vodě setkáváme, se do našeho těla vstřebávají i bakterie, chemikálie a další znečišťující látky. Čím dál tím častěji může být voda, ve které jsme ponořeni, prostorem temným spíše než modrým.

§260 Výzkumník Clifton Evers popisuje tato setkání jako znečištěný volný čas,¹⁰⁶ který může zahrnovat složité a zdraví ohrožující interakce s chemikáliemi, odpadními vodami, radioaktivním zářením. Při plavání se tyto látky vstřebávají do úst a očí, a tak znečištění narušuje naše představy o zidealizovaných modrých prostorech. Pochopení toho, co je ponoření, a že ponoření ovlivňuje náš mikrobiom, dále komplikuje lidské a více-než-lidské výměny, k nimž dochází, když plaveme (pádlujeme, surfujeme, potápíme se a tak dále), jako součást multidruhovému oceánskému anebo jiné mořsko-vodní ekologie. Připomíná nám to naši zranitelnost vůči znečišťujícím jevům. Měli bychom si po vzoru Donny Haraway sami sebe představovat ve vztahu k více-než-lidským bytostem s cílem „spříznit se nebo sblížit se“ a odmítnout existující západní, heteronormativní pojetí spojení a sounáležitosti. Je to vzrušující úkol, když přemýšlíme o vytváření příbuzenství s korály, rejnoky, mořskými řasami, ale také například s ledem. Je lákavé vytvářet si příbuzenské vztahy s odpadními látkami a bakteriemi. Myslet na tyto vztahy by nám mohlo pomoci představit si, jak tvořit, konzumovat, řídit a žít v kontextu planetárního zdraví. I když se nám tato myšlenka může jakkoliv přičít nebo se nám může zdát dokonce nechutná, je to zcela nevyhnutelné!

Někteří surfaři oslavují myšlenku společného oceánského mikrobu.
(deníkový záznam)

§261 Ale abychom se k němu dostali, musíme přijmout lokalizovanější, škodlivější vetřelce do naší kůže a vnitřností. Stejně jako

106 Angl. Polluted Leisure. Znečištěný volný čas popisuje ztělesněný, smyslový, emocionální, intelektuální, prostorový a technologický vznik znečištění na materiální i společenské – sociální rovině. Dostupné z: <https://pollutedleisure.wordpress.com/>

vylučujeme chemikálie do vody, ve které trávíme čas (opalovací krémy, antibiotika z moči, koronavirus a tak dále), vstřebáváme je na oplátku z prostředí.

Ponoření jako nácvik tvorby

§262 Feministka a kulturní teoretička Astrida Neimanis (2013) navrhuje, abychom se považovali za vodní plochy. Tím, že přemýšlíme s tekutinami, s proudy, s vodou, tím, že si vytváříme příbuzenství s vodou a vším, čím voda je a co v ní žije – včetně lidí, se nám nabízejí nové směry a možnosti většího propojení a narušení stávajících myšlenkových schémat.

Jsme vodní plochy.

Jsme všechno, co voda je.¹⁰⁷

§263 Některá zvířata jsou mnohem více znečištěna než okolní prostředí, například velryby.¹⁰⁸ Z těl velryb se můžeme hodně naučit. Jsou to takové zesilovací čočky.

Když plaveme, co se nám nashromáždí v tucích, kůži a vnitřnostech? V naší subjektivitě, ve vzpomínkách, v našem svědomí? V našich vztazích se světem?¹⁰⁹ (deníkový záznam)

§264 I poté, co změníme průmyslové, těžební a další nespravedlivě nastavené systémy, které znečišťují a ničí prostředí, musíme stále hledat způsoby, jak žít v ekologiích, které nás nyní na oplátku znečišťují. Lepší péče o naše vody by měla být více než jen touha, myšlenka anebo nějaký soubor hodnot. Musí jít o konkrétní činy. Tady tkví velká hodnota v nejen divokém plavání, ale obecně v ponoření se. Plavání není koncepční ani nijak metaforické. Je to primárně soubor vztahů k nám samým a k tomu, co tam ještě je nebo zůstává. Ať se nám to líbí nebo ne, jsme tím, čím voda je. Podobně jako klima anebo počasí.

Přemýšlejte skrze vlastní zkušenost, jak venkovní, oceánské nebo jiné mořsko-vodní plavání (nebo pohyb obecně) způsobuje, že lidé vnímají sami sebe a přírodní svět.¹¹⁰ (ztělesněné praktiky 16)

Ve vodě se zdály všechny možnosti nekonečně rozšířené.¹¹¹ (deníkový záznam)

107 SWA: Wild-Wet-Workshop

108 Vzhledem k tomu, že jsou velryby izolovány tak silnou vrstvou tuku, přitahují toxiny rozpustné v tucích, pohlcující těžké kovy a anorganické sloučeniny obsažené v pesticidech, hnojivech a dalších znečišťujících látkách, které obsahují současná moře a oceány.

109 SWA: Wild-Wet-Workshop

110 SWA: Wild-Wet-Workshop

111 SWA: Wild-Wet-Workshop

Můj umělecko-výzkumný záměr je založený na smyslové choreografii venkovního plavání a dalších oceánských nebo mořsko-vodních aktivit. Snažím se o obnovu, rozvoj a vývoj multisenzorického, emocionálního a kinestetického vnímání a posunout se za racionální, dekontextualizované chápání každodenních životů. Zajímá mě smyslová, ztělesněná, emocionální a sociální povaha ponoření – vnoření se, plavání, plavání v oceánech, mořích, řekách, jezerech, samostatně i ve skupinách. (deníkový záznam)

§265 Voda je nezbytná pro veškerý život, jak ho známe. Jako takový se jeví jako dobré místo pro začátek pokusu o zamýšlení se nad porézností lidské zkušenosti.¹¹²

Stávání se vodními těly

§266 Pokud jde o vodu a lidi, jsme nepopíratelně součástí toku. Voda v jiných podobách zachycuje představivost. Vodní výzkum je stále častěji vyzýván k tomu, aby uznával vícero oborových náhledů a perspektiv a zohlednil sociální a kulturní kontexty. Navzdory hlasitým výzvám k interdisciplinaritě výstupy zřídka kdy zmiňují osobní, ztělesněné, hybridní, intimní, poetické a duchovní přístupy a vhledy.¹¹³ Způsoby, jakými lidé dávají vodě smysl, jsou politickým aktem s dalekosáhlými důsledky. Hmotná agentura vody může nebo poskytuje takové nabídky, které jsou různě kombinovány s kulturními a kontextuálně specifickými významy. Kreativita stejně jako voda může být hybatelem toků, může přinášet energie, usměrňovat a přerozdělovat.

Voda je pulzující hmota.

§267 Možné způsoby performativity (performativního uvažování), které odhalují a popisují myšlenky o prekognitivních vlivech a vznikajících vztazích, jsou (ontologickým) základem naší zkušenosti. Stávání se (vodním tělem) prostřednictvím určitého specifického typu naladění na vodní prostředí. Ponoření se (plavání nebo další mořsko-vodní aktivity) mohou být považována za tvůrčí čin, protože plavání a voda se vzájemně tvoří a vstupují do vztahu.

Mapování modré stopy

§268 Divoké plavání jako vztahová praxe. Jádrem této umělecko-výzkumné práce je poodhalit způsoby, jimiž lze nejen plaváním (ve volné přírodě), ale také dalšími mořsko-vodními aktivitami mapovat životy a prostory.

112 Téma poréznosti je více rozvedeno v části práce pojmenované *Porézní – dřevé tělo*.

113 Někdy bývají tyto ztělesněné přístupy a vhledy zcela neprávem hodnoceny jako ne příliš důležité. Častokrát je to tím, že pojímáme vodu pouze jako zdroj, zbavujeme ji jakýchkoliv kulturních, etických, politických konotací.

§269 Jedním z jedinečných prvků plavání je to, že může zůstat ztělesněnou praxí v podstatě celý životní cyklus. Vždy se vztahuje k vlastnímu místu ve světě. To platí také pro místa, v nichž plaveme, do kterých se noříme. Opět je to vztahově propojeno s představivostí, pamětí, společností a sdílenou vzájemnou subjektivitou.

§270 Modrá stopa napříč životním cyklem.

V průběhu let jsem objevil oceán, ale také jiná mořsko-vodní prostředí, jako místa pro studium, vzdělávání a hraní. (deníkový záznam)

Přestože žiji několik desítek metrů od oceánu, tak mám neustále pocit, že každý den se objevuje něco nového, co znovu prohlubuje, přepisuje, překresluje spojovací vlákna, zvětšené nebo znásobené každým jednotlivým nadechnutím se, ponořením, příběhem nebo přicházející vlnou. (deníkový záznam)

§271 Tim Ingold (2000) poznamenal, že chůzí jsou krajiny vetkány do života a životy jsou vetkány do krajiny. Přepis ze zelené na modrou. Vzhledem k tomu, že se často jedná o aktivní, ztělesněný a mnohdy emocionální zážitek, tak paralelním účinkem je vytvoření velmi jemné a láskyplné praxe, v níž je vždy přítomná etika péče, o sebe, o místo, o vodu a o další ostatní. I když jsou takové starostlivé praktiky vzácné nebo málo časté, linka postavená na vztazích, které jsou jádrem vztahových geografí, je pro pochopení souvislostí naprosto stěžejní.

Vztahové geografie

§272 Vstup do vodního prostředí bude vždy částečně nejistý.¹¹⁵ Je to, jako bychom ztratili určité množství kontroly nad tím, co se tam může stát, proto se necítíme vždy nutně bezpečně nebo v bezpečí. Osvobození, které přichází se stavem beztlíže. Takto vstupujeme do intenzivně soukromého světa. Voda je prostorem katastrofického zaplavení a spásy. Prostorem spojení, omlazení a oceánských vzdáleností. Antropolog Stefan Helmreich navrhuje, abychom využili vodu jako stroj na teorii. Posunuté smyslové vnímání u plavání na otevřené vodě poskytuje prostředek, prostřednictvím něhož lze porozumět ztělesněným způsobům, které přesahují (karteziánské) rozdělení mysli a těla. Plavání poskytuje také alternativní praxi k genderové rétorice mysli nad hmotou.

114 SWA: Wild-Wet-Workshop

115 SWA: Wild-Wet-Workshop

Posunuté smyslové vnímání

Mysl je nutně ztělesněna a smysly jsou myslící. (deníkový záznam)

§273 Smysly bychom měli chápat jako propletenou síť percepčních aparátů, které směřují celkovou pozornost těla k jeho situaci ve světě, a nikoliv jako soubor diskrétních biologických drah, které reagují nezávisle na biologické podněty. Tělo je – nachází se, tělo plave v kinestetickém módu. Zvýšený pocit neustálého posouvání vlastního těla v prostoru a čase za účelem dosažení žádoucího cíle. Kinestetické vjemy jako skákání, klesání, vznášení, natahování, pohánění určují okamžik ponoření a také poskytují uklidnění. Zážitek z ponoření (z plavání) je tedy pouze zážitkem smyslové deprivace, pokud jsou primárními pocity ty, které jsou otupeny například tréninkem. Pokud je plavání charakterizováno zvýšenou kinestézií (kinestetikou), pak se otevírá pozitivnější, smyslově posílený prostor. Samotná pravidelná příprava mění tělo a vyvolává viditelné i neviditelné fyziologické změny. Ponořené (plavající) tělo cítí něco jiného. Ona dovednost zahrnuje schopnost tyto pohyby neustále upravovat a modelovat. Žádný záběr není nikdy stejný, zejména v neustále se měnícím prostředí oceánu, který rozvíjí a zároveň vyžaduje zvýšený kinestetický smysl. Zesílený kinestetický smysl je podmínkou pro prožívání radosti z oceánu nebo jiného mořsko-vodního prostředí.

§274 Transformované tělo je tedy tělem, které se proměnilo fyziologicky, funkčně i smyslově. Plavání může být také příležitostí, kdy se identita plavce odděluje od ostatních, ale skutečnost, že se o oddělení musí usilovat (cíleně), vypovídá také o genderových omezeních při formování identity. Slučování činnosti a uvědomění závisí na tom, zdali jsme již získali dostatek dovedností a smyslových schopností, abychom se mohli koordinovaně a vědomě pohybovat proměnlivým vodním prostředím, které se díky našemu pravidelnému kontaktu stane známým.

Utěšující euforie

§275 Tok je příliš specifický pojem ve svém zaměření na fyziologickou změnu a rozostřené vědomí. Dochází ke ztrátě vědomí, kdy se mění vnímání času. Specifické spojení ztělesnění, smyslů, přírody a praxe v přírodě. To se projevuje mnohými pocity jednoty s otevřenými vodními plochami.

... až moc dobře si začneš uvědomovat, že svět je mnohem větší než ty. (deníkový záznam)

Svět přírody je tak obrovský. Chci říct, že voda je opravdu živá. Když plavu v bazénu, tak je to podobné tomu, jako bych plaval v louži. Dá se z toho získat leda tak kondice. Ale když jdu ven, tak vstupuji do něčeho živého, do něčeho, co je velmi, velmi živé. (deníkový záznam)

§276 Voda je vnímaná jako protiklad pozemského života.

Moje tělo jako součást elementárního světa je základní složkou mých mořsko-vodních zkušeností. Tento živý svět prosakuje do mého uvažování a také vzpomínek. Textura, pohyb vody, valící se mlha, odlesk slunce na hladině, různé druhy smyslových kontaktů, zvuky, které se táhnou napříč celým médiem. (deníkový záznam)

§277 Ponořené (plavající) tělo tedy prochází zjevnými (svalovými, kardiovaskulárními, metabolickými) změnami, ale především mění své pocity. Právě tyto změny umožňují plavci cítit se doma v prostředí, do kterého přirozeně nepatří, ačkoliv tento proces přeměny je vždy zprostředkován a zakotven ve společenských vztazích.

Zaměření na posunuté smyslové vnímání

§278 Plavání usnadňuje odklon od obvyklých a zakořeněných způsobů myšlení o ztělesnění nebo ztělesněné praxi.¹¹⁶ Zaměříme-li se na smyslové potěšení z ponoření (plavání), vynoří se alternativní a (politicky) provokativní způsoby prožívání těla mimo genderové kategorie.

§279 Lidé mají přirozenou tendenci spojovat se s jinými formami života, které jsou alespoň z části geneticky vyvinuté. Zkušenost z blízkosti vody, vedle ní nebo příležitostně ve vodě.

§280 Plavání dodává osobitý rozměr prožitku modrého prostoru tím, že je plavec ve vodě plně ponořený. Fyzické ponoření do vody by mohlo být chápáno jako přímý důsledek přínosů, které vyplývají z pocitu ponoření do zeleného prostoru, ale je zde významný rozdíl v tom, že voda není daným médiem pro lidský život.

Nikdy neregistruji dotek vzduchu, pokud není velmi větrno. Jsem si však dobře vědom toho, že jsem ve vodě. (deníkový záznam)

§281 Na rozdíl od pobytu v zelených prostorech se musíme naučit ponořit do vody, plavat, dýchat a věnovat pozornost souvisejícím rizikům. To jsou ale charakteristické vlastnosti ponoření se do cizího média.

Výzkum subjektivních výhod ponoření.¹¹⁷ (deníkový záznam)

116 SWA: Wild-Wet-Workshop

117 SWA: Wild-Wet-Workshop

§282 Plavání zatěžuje všechny části těla a zahrnuje vědomí všech smyslů, ale s neobvyklým důrazem na dotek vody a na propriocepci,¹¹⁸ pocit, kde se části těla nacházejí v kontextu pocitů, které se dají přirovnat například ke stavu beztlíže nebo letu. Kulturní geografka Elizabeth Straughan popisuje zážitky z potápění prostřednictvím důrazu na dotek, na smyslové setkání materiality potápění a potápěčského těla s vodou, které vytváří zvláštní zážitky z místa. Získávání dovedností pro fungování ve vodním prostředí. Zvýšené vedení těla v cizím vodním prostředí a práce těla prostřednictvím plavání navíc účinně činí tělo jiným, protože se stává tělem, které se ve vodě cítí jako doma. Zvýšené vědomí těla ve vodě totiž účinně vykresluje obrysy a hranice individuálního já.

Ztělesněná představivost

§283 Snaha získat přístup k autentickému prožitku, tedy prožitku nezprostředkovanému nebo neomezenému jazykem či interpretací. Jako lidský druh máme téměř všichni vnitřní potřebu cítit se spojení s ostatními formami života na naší planetě. To se liší od výrazně elitářského romantického pojetí umělecké autenticity prožitku. Ztělesněná představivost je stěžejní pro pochopení toho, jak někteří pociťují blízký pocit sounáležitosti, zatím co jiní mohou pociťovat silný pocit odcizení nebo dokonce vyloučení.¹¹⁹

Dotknout se vody.

§284 Jak funguje dotek jako smysl prožívaný materiálním spojením s vodním světem (pro fyzický i metaforický účinek)? Vytváří zvláštní zážitek z vesmíru a způsobuje podivnou mobilizaci a aktivaci emocí.

Emocionální geografie

§285 Voda, která mě obklopuje, stimuluje ten nám známý pocit očisty, uvolnění a svobody, který pociťuji, když mám hlavu a tělo ponořené do vody. Jakým způsobem má materiální spojení s určitým vodním prostředím somatické účinky na tělo a jaké emoce jsou při tomto spojení mobilizovány?

Zkoumejte veškeré své zkušenosti jen pomocí doteku. (ztělesněné praktiky 18)

118 Hlubková citlivost.

119 Například vztah černé kultury k vodnímu prostředí.

§286 Ztělesnění se stalo důležitou stránkou myšlení prostřednictvím emocionálních geografí. Měli bychom přemýšlet o tom, jak se cítíme, a také bychom měli přemýšlet prostřednictvím a skrze těla. Materialita vody prožívaná na úrovni těla může otevřít povědomí o naší sociální a prostorové situaci. Tato vztahová dynamika emocí, kdy smyslová angažovanost může mobilizovat určitý druh emoční reakce jako průběžný proces prožívání a rozpomínání se na místa, prostory, lidi a krajiny. Ponoření je tvořeno neustálým vrstvením nebo přidáváním „k“ vtělenému prožitku, což zase mobilizuje určitou komplexitu emocí.

Haptická geografie

§287 Dotek jako klíčový prostředek, jak se dostat k emocím, které jsou mobilizovány například během ponoření.

Vlastnosti vody proměňují působení doteku vedle jiných smyslů.
(deníkový záznam)

§288 Soustředit se na dotek neznamena popírat výskyt jakéhokoliv jiného smyslového prožitku, neboť samotný pocit doteku, textura není koherentní s žádným jiným smyslem, ale spíše má tendenci být registrována na hranici mezi dotekem a viděním. Nejde o to přemýšlet ve smyslu multismyslovosti, ale místo toho uznat složitost smyslů a toho, jak spolu spolupracují.¹²⁰

§289 Haptický systém vztahující se k pocitu z doteku ve všech jeho formách nabízí možnost zkoumat, jak dotek funguje jako součást tohoto komplexního smyslového aparátu. Haptický systém registruje kontakt mezi tělem a prostředím prostřednictvím tlaků na kůži, teploty a bolesti.

Zkoumejte tlak na kůži vznikající v rámci různých povětrnostních podmínek. Postupně do registru zahrňte jiné somatické vjemy, které jsou mimo vnější dotek.¹²¹ (ztělesněné praktiky 19)

§290 Kinestezie je klíčová pro pochopení specifického pocitu prostoru, který zažívají například potápěči.

Zkoumám, jak interakce s materiální strukturou tohoto prostředí může při setkání s vodou, plyny, technologiemi a vnitřními a vnějšími prostory těla vyvolat intenzity vjemů, které se liší od obvyklých vjemů spojených s pozemským prostředím.¹²² Tyto vjemy mohou zase vyvolat různé intenzity pocitů, které mají potenciál mobilizovat emoce a vjemy. Emoce se v probíhajícím procesu prožívání ponoru do sebe zaklesnou. (deníkový záznam)

Zdokumentovat vše, co souvisí s dotekem a texturou při ponoru. Když plaveme nebo se potápíme, čeho se dotýkáme nebo co se dotýká nás? Co vás napadne, když vám v souvislosti s plaváním někdo řekne, abyste se zaměřili na hmat nebo texturu?¹²³ (ztělesněné praktiky 20)

§291 Uvědomění si otevřeného prostoru, které je samo o sobě vizuálním zážitkem, lze chápat také jako součást haptického vnímání, pokud nám umožňuje vnímat vlastnosti dané textury nebo povrchu. Haptické vidění má sklon spíše spočinout na povrchu svého objektu, než se ponořit do hloubky, nerozlišovat tolik formu jako rozeznávat texturu. Být více nakloněný pohybu než soustředění.

120 SWA: Wild-Wet-Workshop: Jedno ze setkání, která proběhla v rámci WWW, bylo cíleně zaměřeno jen na haptickou zkušenost a emocionální geografii daného místa (ostrov Pico, Azory). Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cz7GG_UIYRk/?img_index=1 a https://www.instagram.com/p/CtCQo6ho8xY/?img_index=2

121 SWA: Wild-Wet-Workshop

122 SWA: Wild-Wet-Workshop

123 SWA: Wild-Wet-Workshop

§292 Průsvitná scéna nabízená otevřeným vodním tělesem je rozeznána díky přiznané absenci hmatatelných ploch. Oko se nezaměřuje na konkrétní objekt, ale spíše se potuluje po otevřené ploše poseté drobným planktonem.¹²⁴

Otevřenost a nedostatek vodních pevných prostorových forem mi umožnily cítit se dojatý pocitem rozlehlosti, prožívat pocit samoty a svobody. (deníkový záznam)

§293 Nehybnost jako vnitřní stav klidu, v němž si člověk více uvědomuje své bezprostřední ztělesněné zkušenosti se světem a méně se zabývá událostmi, které se dějí tam venku.

Když plavu, cítím své tělo takové, jaké většinou je. Až pak se začnu pohybovat s vodou kolem. (deníkový záznam)

*Ponořit se znamená zažít,
jaké to bylo –
než jsme se narodili.*

*Není divu –
že s velrybami,
které uvízly na mělčině,
tolik soucítíme.*

Sami jsem na mělčině při našem narození.

Pro většinu roku (a mého života) se oceán stal mým přirozeným prostředím. (deníkový záznam)

124 SWA: Wild-Wet-Workshop: Oko se nezaměřuje na konkrétní objekt, ale spíše bloudí po otevřené ploše poseté drobným planktonem. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/CtUAQ7aoZly/>

Voda přenáší na plavce své regenerační schopnosti

§294 Výzkumem způsobů, jakými se smysly střetávají s přírodním prostředím, se pokouším ukázat silné vědomí a spojení s životním prostředím prostřednictvím smyslů a těla a vyzdvihnout tak vnímavou povahu ztělesnění. Afektivní analýza zkoumající způsoby, jakými se tělo a smysly prožívají při emocích prostřednictvím fyzické aktivity v oceánském nebo jiném mořsko-vodním prostředí (v přirozeném prostředí). Osobní nemusí být izolované, ale spojuje se s „politickým“ prostřednictvím vyjádření toho, jak se tělo učí být ve světě, v přírodě, a propojením prostřednictvím zasazení do situačních souvislostí a prostorů. Skrze smysly se zapojujeme do světa a zejména vytváříme své vztahy k přírodě a živlům. Samotná plynulost pohybu skrze přírodu dále vyvolává neustálé se měnící vnímání a vědomí, že naše znalost prostředí prochází nepřetržitou tvorbou v samotném průběhu našeho pohybu v něm.

Naše mobilita vytváří prostory a prostorové příběhy.¹²⁵ (deníkový záznam)

§295 Tělo a jeho zvláštní výbava musí předvídat a reagovat na neustále se měnící prostředí, tím spíše při vodních aktivitách, kde je oceánská krajina stále pohyblivá a proměnlivá.

Ponoření protahuje mé tělo za hranice pozemských možností.¹²⁶

§296 To je specifické studium modrého vesmíru.

*Cesta do nitra –
do tichého rozjímání.*

*Uzavřen v živlu,
nepřátelském a zároveň známém –
nalézám klid.*

125 SWA: Wild-Wet-Workshop

126 SWA: Wild-Wet-Workshop

Kreativní setkání

§297 Pobřeží generuje hmatatelnou intenzitu citu.¹²⁷ Jak a proč je pobřeží schopno generovat takovou intenzitu? Jak jedna konkrétní vodní hladina vytváří přitažlivou sílu, která pohlcuje a definuje lidské bytosti?

Postupně jsem si vybudoval a přidružil se spíše k abstraktnímu tekutému území za hranicemi země, k identitě vodního člověka nebo identitě oceánského nebo jiného mořsko-vodního prostoru.¹²⁸ (deníkový záznam)

§298 Nutkání ponořit se, plavat, pádlovat, surfovat, plachtit apod. nám pomáhá osvojit si nové způsoby a učí nás porozumět konkrétní praxi a výkonu. Identitu mnoha lidí také vytváří spojení s územím za hranicemi země. Vodní světy tedy hrají významnou roli při formování našeho já a naopak. V rámci své pravidelné praxe navazují vztahy se změnami, dynamikou a intenzitou počasí, plochou, dnem oceánu, s moly a s útesy. Pobřeží a počasí pro mě má obrovský osobní význam. Existuje úzká vazba mezi fyzickou geografii, mezi příběhy a těly během praxe. Dynamická, nepředvídatelná energie vln, pobřeží a výkyvů počasí prostupuje a proudí našimi těly. Z této pravidelné praxe a provázanosti vzniká hybridní identita, která přesahuje hranice země, spojuje životy a prostory s litorální (příbřežní) zónou.

Získávám pocit uvědomění si sebe sama, který mě jako jedince definuje a který vždy přetrvává v konkrétní lokalitě. (deníkový záznam)

127 Mezi roky 2021–2022 probíhaly naše vzdělávací a výzkumné aktivity na portugalské pobřežní linii Praia do Norte a Praia do Sul. V té době jsme se věnovali výzkumu toho, jakým způsobem generují litorální zóny nebo prostory hmatatelnou intenzitu citu.

128 To, co posloucháme, nemusí vycházet z těch složek, které můžeme vidět uvnitř vizuálně oddělené krajiny, místo toho můžeme zachytit zvuky vycházející z přilehlých nebo vzdálených krajin. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/CcFcEO4se3s/>

§299 Někteří jedinci však svou identitu vyjadřují nenápadně, ale přesto výrazně odlišnými způsoby prostřednictvím kontaktu s oceánem anebo jinými mořsko-vodními prostředími. Tam se cítí nejvíce doma v pobřežních zónách za pobřežím. To jsou vodní lidé nebo lidé z oceánského prostoru (obývající oceánský prostor). Jak identity existují a jak rozšiřují těla? Jak identity vnikají skrze prostorovou praxi? Identity se dočasně realizují pouze v momentech hry a výkonu, jinými slovy v momentech, kdy se konkrétní tělo zabývá nějakým druhem praxe (kdy praktikuje). Člověk může být vodním člověkem díky jednoduchému spojení s oceánem anebo jiným mořsko-vodním prostředím.

§300 Zdůrazňování performativity nám proto připomíná, že mnozí, kteří mají určitý aspekt své identity spolutvořený vodou a s ní, nejsou tím, kým by chtěli být, když jsou pryč nebo odloučeni od oceánského tempa, zažívají tak pocit vyhnanství a oddělení od živlu, který je přišel definovat nebo je definuje. Momentální verze nás samých, kteří se objeví, když se ocitnou poblíž anebo v (příbojové) zóně, jsou tak lákavé a silné, že se tito jedinci necítí příliš dobře, když je přímo neprožívají.

§301 Asambláže, které vznikají v oceánu anebo v jiném mořsko-vodním prostředí, pracují na uvolnění hranic identity a rozšiřují jak vnímání, tak schopnost navazovat nové zajímavé vztahy s ostatními orgány. Být v kontaktu s oceánem anebo jiným mořsko-vodním prostředím, protože to dává příležitost být ve vztazích, které se zdají být správné.

Oceánské znalosti¹²⁹

§302 Základem našeho chápání území je koncept Terra – Země, povrchu pevných bodů se stabilními rysy, které lze vypočítat, zařadit do kategorií a kontrolovat. Ale co prostory, které se vzpírají této zjednodušující charakteristice? Jakou roli hrají oceány jakožto místa, která se neustále přetvářejí? Vzduch, který se nedá úplně zadržet? Vodní toky, které získávají svou hodnotu překračováním hranic? Tato práce zahrnuje také částečně „politiku“ těchto prostor, aby osvětlila a přiblížila výzvy našeho stále dynamičtějšího světa.

Sledujte pohyb vlny. Voda cirkuluje uvnitř vlny, ale sama s vlnou necestuje. (deníkový záznam)

129 Povaha této umělecko-výzkumné práce byla ovlivněna a podpořena mnoholetými fyzickými zkušenostmi z pohybu ve vodním prostředí.

§303 Pokud se na pohyb díváme z jiné perspektivy než na pohyb vodních částic, tak můžeme o vlnách uvažovat jako o intenzivním pohybu nebo komunikaci. Vlny jsou energetickým signálem, který putuje rozsáhlým médiem slané vody.

*Hluk každé z vln –
jež se pohybují v různých frekvencích,
a překračují hranice
mezi slyšitelným a hmatatelným.*

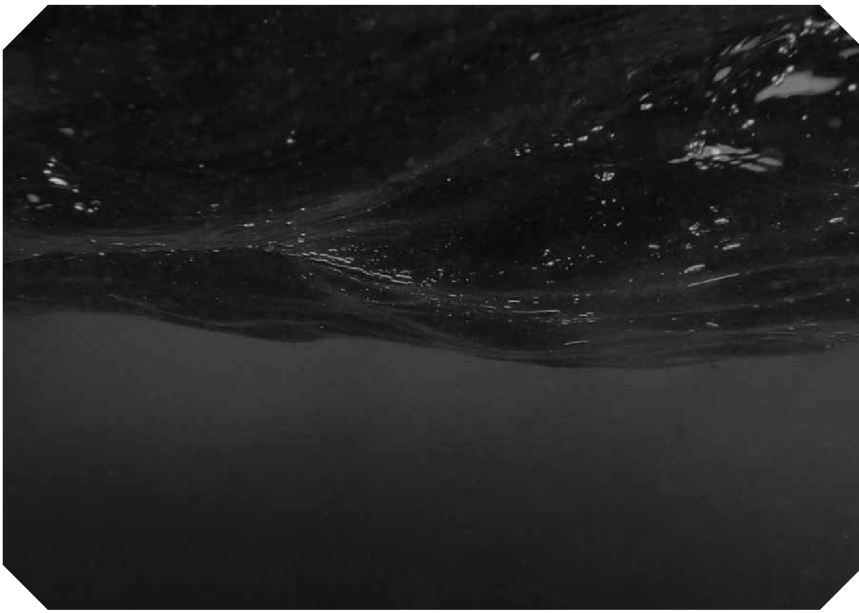
*Vlny šeptají,
syčí, řvou,
praskají a bubnují.*

*A v těchto pocitech
se nám jiné bytosti –
stávají známějšími.¹³⁰*

§304 Sonická fenomenologie lámající se vlny je vztahová, vytvořená slyšícím subjektem, který je živým hráčem na smysluplné zvuky vln.

Tělo plavce se ve vodě kymácí na různých osách. Líbí se mi myšlenka naladění na velmi hyperlokální aspekty našich vztahů. Také si myslím, že se jen snažím podpořit pocit uvědomění si všech různých vztahů, které tvoří to, jak se pohybujeme světem. (deníkový záznam)

§305 Ponořené tělo se pohybuje na frekvenci ovlivněné svou hmotností, hustotou a fyzickým uspořádáním, osciluje kolem centra rovnováhy, které se neustále mění vlastními cykly plaveckého tempa (úderu). Při plavání ruce chytají a táhnou v cyklech, kdy nohy kopou při poloviční nebo třetinové frekvenci. Plavec je zpomalen nebo zrychlen podle toho, jak ubývají vlny. Plíce plavce se pomalu nadechují po dobu tří úderů. V důsledku se střed rovnováhy pohybuje a hlava klesá níž. To všechno se odehrává uprostřed pohybů oceánu. Pohyb také mění vlny v místním měřítku a vytváří nové vlnění a šplouchání. Výsledné pohyby lze považovat za oscilace ve více osách a v systémech různého rozsahu (v čase a prostoru). Pohyby vytvářejí složitou a měnící se aktivitu, kterou není snadné rozdělit na činnost oceánu a činnost plavce.

Líbí se mi myšlenka naladění na velmi hyperlokální aspekty našich vztahů. Také si myslím, že se jen snažím povzbudit pocit uvědomění si všech různých vztahů, které tvoří to, jak se pohybujeme světem.¹³¹ (deníkový záznam)

§306 Proces plavání v oceánu je ovlivněn vlnami, ve kterých probíhá a mění je. To znamená, že působení plavce a oceánu je zcela provázané. Tento výzkumný proces pomocí kombinace vzpomínek, výzkumu, umělecké praxe a stálé pozornosti připomíná nebo evokuje fyzické zážitky, ale připomíná také jiné formy, včetně pozorování přírodních procesů nebo vizualizace jiných systémů. Opakování a oscilace, které plavci prožívají, existují také v jiných subvariantách (substrátech) nežli jen v oceánském prostředí. Ponořit se (plavat) můžeme na pláži v jemném písku, jenž je nahromaděn vlnami, které dominují oceánu.

Zkus ponořit své tělo do nahromaděného jemného písku na pláži anebo do napadaného podzimního listí, mokré trávy. Zkus se ponořit do vůně mechu a zaplav si v ní. (ztělesněné praktiky 21)

Přesun do hlubší vody zvyšuje vlnění oceánu

§307 Drobné pohyby těla a paží nyní musí reagovat odlišně na hloubku pod nimi, ovlivněnou vzdálenými vlnovými vzory a hlubšími svahy sedimentů, které odpadávají od pevniny a pomalu se potápějí k okraji mořského šelfu.

§308 Uvažování o vzájemném propojení procesu umělecko-výzkumné praxe podporuje povědomí o tom, jak se při tvorbě jednotlivých prací kombinuje lidská činnost a systémy

131 SWA: Wild-Wet-Workshop. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/COCw7x4Ivc9/?img_index=1

s nelidskými procesy. Existuje mnoho provázaností a zásahů mezi podmínkami a procesem využívaným k jejich pozorování.

§309 Dokumentace praxe není obrazem nelidského systému (oceánu) v izolaci, ale spíše vychází z kombinace systémů, včetně oceánu, ale také fyzických a metabolických úkonů (plavce), odborných znalostí a pomíjivé koncentrace.

§310 Učení je naprosto neoddelitelné od konání a místa. Cílem této práce je prozkoumat jiný, více vztahový model dovedností, učení a vzdělávání. Nejedná se o soubor zavedených vědomostí, přenášený do mysli pasivního příjemce z nějaké autority, ale postupně se prohlubující ztělesněnou pozornost, kdy se jedinec učí seberegulaci tím, že hledá, aktivně naslouchá a cítí.

Složitost interakcí s vodními místy

§311 Plavání je propletenec kulturních zvyklostí, situovaných vazeb a tělesných setkání, které se mění formou i významem v čase a místě. Odráží, vytváří a reprodukuje sociální aspekty, vazby a spojení mezi tělesy a vodou. Lidé se učí plavat, učí se být těly ve vodě, a to prostřednictvím určitých společenských, ztělesněných, smyslových a kulturních procesů. Tyto procesy nelze redukovat na základní soubor mechanismů, který udržuje svět v chodu. Měl by být chápán jako konstelace akcí a událostí, jejich vztahy a složky se musíme snažit odhalit na úrovni toho, co se ve skutečnosti odehrává a děje. Plavání narušuje a rozšiřuje naše chápání společenských vztahů a života.

§312 Voda je látka, která má jedinečnou schopnost vyvolávat vášně, vazby, pocit spojení a sounáležitosti, spolenectví a politiky. Složitost interakcí s vodními místy, v nichž se vztahy různí.¹³² Vztahy s vodou a ve vodě podporují konkrétní tělesné interakce, technologie kontroly, regulace a způsoby, jak lidi spojovat a držet je od sebe. Voda má také tělesné, racionální a ekologické rozměry. Má základ v geofyzikální realitě, ale také se silně opírá o myšlenky a přesvědčení, které řídí to, jak vidíme, vyhledáváme a jednáme na konkrétních místech.

§313 Lidé se musí vodu naučit milovat prostřednictvím složitých procesů socializace a touhy, které podporují nebo znemožňují jakoukoliv činnost, a musí se také naučit, jak si tuto lásku vysvětlit pomocí dostupných nástrojů a vyprávění. Každý společenský svět

132 Hmotná věc se specifickými vlastnostmi nebo látky s velmi specifickými atributy atd.

má svůj vlastní soubor norem, rutin a tichých (tacitních) způsobů vědomostí. Tyto normy nejsou fiktivní, ale spíše se neustále sjednávají. Podléhají neustálé revizi.

Série opakovaných setkání, znovu zesílených různými alternativními interakcemi, které jsou schopny modelovat naše širší chápání a hodnoty. (ztělesněné praktiky 22)

Porozumět svým fyzickým a duševním schopnostem po dobu, po kterou zůstaneme ve vodním prostředí.¹³³ (ztělesněné praktiky 23)

§314 Plavci by se měli dozvědět nejen o ztělesněných vlivech, ale také by se měli naučit, jak je vysvětlit. Se studenou vodou se nezachází se strachem ani jako s problémem, kterému je třeba se vyhnout. Je nezbytnou součástí samotné praxe.¹³⁴

§315 Posun od stávání se k plavání (ponoření se) spojuje autobiografii, duchovní a geografické prvky.¹³⁵

Stávání se vodním tělem

§316 Stávání se vodním tělem mění vztahy, které máme s ostatními lidmi. Mění se přemýšlení o sobě a o svém těle. Změna z vertikální pozice na horizontální mění pohled na všechno. Změní se pohled na svět a promění se naše interakce s ostatními více-než-lidmi.¹³⁶ Obavy, které jsou důležité na povrchu, se rozpouštějí, aby byly nahrazeny jiným souborem starostí. Zdá se, že i ty s postupujícím ponořením se (plaváním) ustupují, nahrazují je jen starosti se zrakem a dýcháním. Tělo si nachází rytmus. Všechno je obsaženo a znovu vytvářeno v opakovaném pohybu. Bublíny rukou protahující se vodou, dynamika zvuku, tlak a zaléhající uši, změny světla, když se pohybujete s oceánem. Naše smyslové vjemy se mění, chuť, pocit, pohled, zvuky se mění a jsou čím dál tím více vodní. Způsoby vzájemné interakce se mění, když jsme nebo můžeme být ve vodním prostředí. Komunikace přechází od slovní k nějaké jiné formě, k jinému způsobu, jak být spolu.¹³⁷ Oceán určuje, jak bude tato interakce probíhat a jak bude prožívána. Plavání nabízí prostor zvláštních způsobů poznání vodního prostředí, ale i nás samých, spojuje lidi a přírodu do nových nečekaných souvislostí. Tato propletenost těl s vodními prostředími činí tuto umělecko-výzkumnou práci o to výraznější, díky její plynulosti,

133 Například pocit zimy, který je pro takovéto praktiky naprosto běžný.

134 Celý proces stávání se (plavcem) je o tom, aby plavec porozuměl ztělesněným problémům, smyslovým vztahům s vodním prostředím skrze vlastní praxi.

135 Tento fakt lze dobře ilustrovat na jednotlivých částech textu, které jsou označeny jako „deníkový záznam“. V těchto záznamech popisují převážně osobní pocity a vztahy s vodními prostory (útvary).

136 Interakce s více-než-lidským světem je více rozvedena v části textu *Najít shodu s hmotou*.

137 Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C4k3blConCG/?img_index=1

živosti, průhlednosti umožňující úplné ponoření a jednotě těles, které do ní vstupují.

§317 Ponoření do oceánu vyvolává (v převážné většině) v lidech pocit jednoty ve světě a bezstarostnosti, což, jak navrhuji, vyplývá ze samotné plynulosti, živosti a transparentnosti tohoto média. Tyto atributy mobilizují specifický pocit ztělesnění, který dává této konkrétní formě prostoru jeho osobitost, která vyvolává vášnivé a dlouhotrvající vazby. Vodní prostředí jako takové působí jako srovnávač, médium, kde jsou v převážné většině rozdíly ponořeny pod hladinou nebo jsou neustále proměnlivé – fluidní.

Vazby, které spojují oceán s dalšími vodními plochami

§318 Existuje nějaký oceán v nadbytku? Pokud ano, jak a kam přesahuje, jak a kam prosakuje? Kdy oceánská ontologie přichází na pevninu, směřuje k nebi a překračuje hranice planety?

§319 Spíše, než bych přemýšlel s oceánem, ptám se, co je a může být oceán jako termín, koncept, nástroj, prostorovost, prvek, materiál, stav a časoprostor? Prostřednictvím vlastní umělecko-výzkumné praxe se snažím přijít na to, jak se oceánské perspektivy rozšiřují tím, že uvažujeme s oceánem, skrze jeho rozšíření, prosakování a jeho nadměrné vlastnosti.

§320 Jak přemýšlet o tom, co oceán tvoří, kde oceán začíná a kde končí?¹³⁸

§321 Je-li účelem této umělecko-výzkumné práce vytvořit nový prostor pro naše dosavadní chápání, měli bychom se zaměřit na setkání, ke kterým dochází kolem určitého objektu, nebo bychom měli svou práci stáčet kolem procesů a vztahů na jedné straně a základních prvků, které jsou do těchto procesů a vztahů začleněny, na straně druhé. Kam do této směsi zapadá oceán?

§322 Do jaké míry a jakými způsoby uznáváme živost oceánu? Když se obracíme k oceánu, který je živý ve svých vlastních odlišnostech, sám sebe tvořících procesech (oceán ničeho než vln v jejich nekonečné mnohosti), jak mám přikládat dostatečnou váhu životům lidským a více-než-lidským, které oceánem proplovají a zanechávají za sebou pavučinu politiky, dějin a hmotných artefaktů?

138 Nebo spíše, jak se „stává“ a „vzniká“.

§323 Jak upozornit na živost oceánů, aniž bychom ztratili ze zřetele právě živost oceánu?

Práce z oceánu jako výchozího bodu

§324 Nejen, že nedokážeme ocenit důležité průsečíky říčního a mořského (oceánského) prostředí a druhů, ale také nedokážeme ocenit způsoby, jakými je oceán formován těmito dalšími vlhkými prostory. Vyzdvihnout oceán na rozdíl od moře nebo vody nebo hydrosféry nebo světa vodních ploch je zcela vědomé. Na jedné straně uzemnění naší analýzy v moři by bylo příliš omezující, neboť ukazuje jedinou, prostorově definovanou jednotku.¹³⁹

Epistemologický potenciál bezmeznosti vodního světa

§325 Hledám otevřenější, geograficky méně určující východisko ve snaze prozkoumat epistemologický potenciál bezmeznosti vodního světa, a to způsoby, jimiž prostupují do nesčetných prostorů a prožitků. Je třeba obrátit pozornost k prostorovosti, chtě-li člověk zkoumat vesmírnou politiku, její historii, způsoby, jimiž je konstruována, jako vnímavý objekt v kaleidoskopu materialit a významů, shromáždění a setkání.

§326 Když se člověk plaví v oceánu, když ho reguluje nebo když pluje na jeho hladině nebo se potápí v jeho objemu (ať už jako ryba nebo člověk, výzkumná bóje nebo pelety mikroplastů), nepotkává se pouze a jen s vodou. Člověk se setkává s prostorem dějin. Když zpracováváme materiál, když zkoumáme, co to znamená přemýšlet s oceánem, jsme ostražití před nebezpečím, které může nastat.

§327 Jak lze prohlubovat formu myšlení, která je odvozena z našeho vnímání dynamiky určitého prostoru (v tomto případě oceánu), aniž by se náš rozbor omezil na studium oceánu v jeho specifičnosti nebo pozvedl oceán na určující podstatu, která existuje jako jednotný celek? Je nutné hranice oceánu roztáhnout do tří směrů.

*Oceán uvnitř,
oceán za,
oceán do představ.*

139 Nebo pravděpodobně několik odlišných jednotek.

§328 Jak člověk bez výchozího bodu, nebo pokud si musí výchozí bod osvojit, jak jej odbourává v okamžiku jeho vzniku? Spoléháme se na pojmy jako „nadbytek“ anebo „rozšíření“, abychom oklamali oceán, i když naznačujeme jeho všudypřítomnost.

Živelnost

§329 Životy, které se nevyskytují jen v naší více-než-lidské ontologii. Důraz je kladen na vlhkost, likviditu, prosakování. Zatímco mrtvá ryba zabalená do těsta nebo mušle, skrze kterou posloucháme zvuk bez přítomnosti svého někdejšího obyvatele, evokuje spíše mrtvý druh oceánu, evokuje také určitý druh živosti. Tito mrtví korýši, ryby a další tvorové dávají vzniknout způsobům života s oceánem, kde bychom mohli být lépe naladěni na jeho živost prostřednictvím nedostatku zdrojů nebo křehkosti oceánského života. Nebo se můžeme prostřednictvím konzumace a dalších volnočasových aktivit naladit na to, jak jsou naše životy utvářeny nebo ožívovány oceánem.

§330 Myšlení v nadbytku vyžaduje překročení našeho chápání živosti nad rámec lidského. Vyzdvihnout živost oceánu tím, že jsme se zaměřili na pohyblivost a neurčitost molekul oceánu a sil, které jimi procházejí. Tento přístup více-než-lidského uvažování dokáže absorbovat řadu lidských i více-než-lidských aktérů a technologií, rozšiřujících myšlení neomezeným způsobem, mimo prostor a časové možnosti, které je až příliš často fixují v současném chápání.

§331 Rád bych skrze tuto umělecko-výzkumnou práci experimentoval nad rámec analytického a gramatického popisu a rozšířil svůj výzkum směrem k poetickým, estetickým a tvůrčím gestům, která vyjadřují sílu a složitost prvků. Řekněme k nějaké formě poetické (lyrické) teorie.¹⁴⁰

§332 Oceán se pohybuje nesčetnými způsoby a formami, a to i do atmosféry. Atmosféra má mnoho společných vlastností s oceánem.

*Žijeme ponořeni na dně oceánu živého vzduchu.*¹⁴¹

140 Domnívám se, že je přímo nutné do umělecko-výzkumné praxe zapojit také slova a další setkání a praktiky, které nám umožňují vynalézat kreativnější způsoby proto, abychom mohli pracovat, zacházet, zpracovávat a spojovat se s komplexními tématy. Lyrická teorie je nápaditá. Rozvolňuje a zneklidňuje způsoby, jakými se běžně vědomosti produkují.

V příložené přednášce Session 1. Prologue: Towards a common heritage for allkind. TBA21–Academy je jednou z hostek také odbornice na oceánské právo a kulturní teoretička Susan Reid, která mluví o nutnosti praktikovat lyrickou teorii. Dostupné z: https://youtu.be/I8I8IRJYMjM?si=6aK4vdIoWmeU_Xvr & t=4773

141 Vzduch, těžká hmota srovnatelná s vodou.

*Oceán je dramatická a svůdná entita –
jež mění tvar a překvapuje –
vsakuje a vysušuje,
obaluje a odhaluje,
mísí a spouští.*

*Oceán se vplétá do pevných látek,
lidských těl a představivosti.*

*Oceán mění stav,
jeho zhmotnění,
existuje mimo tekuté,
modré prostory –*

*na mapě označené –
jako voda.*

*Oceán je roztažen do různých prostor,
míst a permutací.*

*Oceán není jen prodloužený,
ale je přímo zapletený –
vetkaný do dalších prostor a záležitostí –
včetně našich těl.*

*Oceán sám sebe přesahuje,
je schopen přesáhnout i prostor,
který bychom na mapě vymezili –
jako oceán.*

*Mění se v alchymii soli –
vůně –
písku a kůže.*

*Oceán v sobě mísí mnoho dalších prvků,
od chloridu sodného,
až po plastové kousky lega.*

*Uvažujeme-li
jako vzdušní tvorové –
obyvatelé vzduchu,
nemůžeme se ubránit otázce –
zda rozkvět oceánu ve všech těchto modalitách,
jako alchymistický, smíšený,*

*jako vlhký nebo pevný stav,
jako tělo –
země nebo imaginární tekutina,
znamená –
že přesahuje sám sebe.*

*Vzduch
je také tekutinou s volně vázanými atomy –
také tvaruje –
mísí a pohlcuje entity.*

*Vzduch
je také uvnitř a vně těla mapy –
víří, unáší –
ohýbá a obaluje.*

*Nejde ani tak o nadbytek vzduchu,
ale právě o jeho složitost –
dynamiku –
jeho neustálé stávání se.*

*Oceán, který je vzduchem,
stejně tak –
jako vzduch je oceánem.¹⁴²*

§333 Skrze vlastní ztělesněnou praxi promýšlím nadbytek tekutého toku oceánu, který do našich smyslů integruje takové formy síly jako led, déšť, mlha, vodní tříšť, vůně mořské vody, chuť ryb, zvuk, rezonance, pavučinu mořské slané tekutiny v organismu buněčného materiálu, představy a denní snění obsažené daleko za pobřežními liniemi.

Pozornost k mnohosti oceánských materialit

§334 Skutečnost a představa o utonutí, polykání a hltání vody, zápasu o kyslík a potápění naznačují, že existují způsoby, jak oceán uvnitř může být daleko divočejší než děsivě vlhký oceán. Navíc se počítá i s tak zvaným vnitřním oceánem, který sleduje mořskou vodu, jak se dostává do plic (lidských), což je vcelku vražedná ontologie.¹⁴³

142 SWA: Wild-Wet-Workshop. Tato poetická (básnická) úvaha mě přivádí k otázce: Překračuje oceán sám sebe, anebo překračuje naše vnímavé, reprezentativní a imaginativní schopnosti?

143 Historie otroctví.

§335 Současný oceán ve skutečnosti neprochází energií, která tvoří vlny a proudy, ale různými elektromagnetickými vlnami vysílanými a přijímanými mnoha snímacími zařízeními, která vytvářejí úplně nové oceány. Bóje měřící proudy, optické a radarové satelitní snímky, transportéry vysílající signály používané pro sledování plavidel a mobilní telefony migrantů patří k mnoha zařízením, které zaznamenávají a čtou hloubku a hladinu oceánu i objekty a živé organismy, které se v něm plaví. Reprodukcí tohoto technologického aparátu snímání jsme se snažili přimět oceán, aby svědčil o tom, jak byl stvořen k zabíjení.

§336 Elektromagnetický oceán bych označil za verzi toho, co geografové Kimberley Peters a Philip Steinberg (2019) označují jako oceán za oceánem. Jeho materialita je rovněž provázána s módy, jimiž jeho operační zastoupení v digitálním průzkumu formuje zkušenosti na samotném oceánském území. Zavzpomínejme si na vymyšlený zvuk moře v mušlích, ale nyní přidejme rezonance a éterické vlny, které se odrážejí zpět uvnitř lidské senzorie, ale ven mimo každodenní smyslové chápání, do domény elektromagnetického datového toku.

Sdílená atmosféra

§337 Sdílená atmosféra je meteorologická i afektivní. Hmotné vlastnosti atmosféry ovlivňují a jsou ovlivněny způsobem, jakým je atmosféra pocítována. Atmosféry jsou orientovány a jsou také různě natočeny pro různá tělesa. Tyto úhly a orientace sahají do prostoru a skrze čas. Neviditelná pouta, která spojují těla mezi sebou a s jejich elementárními okolnostmi.

Proměnlivá definice společenství

§338 Atmosféra je jedinečná afektivní vlastnost, která vychází ze spojení těl, ale přesahuje je.

Děravé tělo

§339 Tělo a svět jsou materiálně i sociálně propojeny při utváření a formování emocí a nálad. Kůže je setkání nejen smyslů, ale i světa a těla. Skrze kůži, svět a tělesný dotek definující jejich společnou hranici. Pohotovost znamená vzájemné dotýkání. Svět a tělo se setkávají a hledí pokožku. Vzduch na rozdíl od země není ani pevný prvek, ale pomíjivé médium, které je neustále a nepřetržitě sdíleno mezi živým a neživým životem. Jde o primární (i když

rozhodně ne jedinou) praxi, jejímž prostřednictvím se lidé propojují mezi sebou a vzduchem.

§340 V této umělecko-výzkumné práci přistupuji ke vztahům ke vzduchu poněkud odlišně, více tělesně (performativně), a to prostřednictvím ztělesněné praxe – pórovité geografie masa a kůže, kterými vzduch cestuje. Snažím se upozornit na myšlenku perforované kůže a těla a přiblížit se ke geografii těla méně pevnými – fluidními způsoby. Soustředím se na materiality, které prosakují, které mají lidé často tendenci ignorovat nebo záměrně zamlčovat v každodenním životě svého těla. Lidské tělo funguje podobně jako vzduchový filtr, přes který neustále putuje materiální a afektivní atmosféra.

Cítím, jak mi vítr fouká silně do tváře, pak následují slzy, zatímco má kůže je čím dál tím slanéjší a znovu nabývá na síle. (deníkový záznam)

Cítit vzduch a chodit po zemi neznamená navazovat vnější hmatový kontakt s okolím, ale mísit se s ním. Vztah ovzduší a atmosféry je pasivní a aktivní zároveň.

Kůže jako rozhraní

§341 Kůže jako rozhraní, které rozšiřuje, co patří mně a co mi nepatří, mezi tím, co pochází ode mě, a touhami, myšlenkami a vlivem ostatních, mezi fyzickou (světem) nebo biologickou (tělem) realitou mimo mysl. Dýchající kůže, kůže, která dýchá skrze své pórovité otvory. Kůže, která je vždy otevřená výměně a sdílení vzduchu s dalšími ostatními, umožňuje odlišný výklad místa pocitů a emocí.

*Kůže rozeznává hranice těla,
s tím, co a kdo sídlí mimo ně.*

§342 Kůže zpochybňuje mýtus o zdravém těle a zpochybňuje také myšlenku stabilního a jedinečného Já. Lidská těla přebývají mezi vnějškem a vždy propustným vnitřkem. Rozdíly mezi tělesy jsou neustále narušovány atmosférou.

Naše těla se vyvinula a existují ve vzduchu. (deníkový záznam)

§343 Co když to není jen kůže, která cítí, ale také vzduch, který ošlehává kůži a tělo? Póry nás spojují s okolním světem. Dýchající kůže, která absorbuje a vylučuje své atmosférické okolí. Kůže je také to, kde se sociální, psychologické a tělesné stane

neoddělitelným. Otvory jsou zásadní, dynamické a konstruktivní kanály sloužící při vytváření a rozrušování nových vztahů. Vzduch proudí jak do hmotných, tak do afektivních světů. Proudí z jednoho porézního těla do druhého. Podobný vzduch dokáže vyléčit tělo, zatímco špatný vzduch dokáže tělo zabít. Vztah kůže ke vzduchu byl považován za klíčový pro udržení zdraví a vitality. Póry přenášejí emoce, smysly, nemoci, světlo a dokonce i duše, což znamená, že mají schopnost usměrňovat fyziologické, smyslové a metafyzické síly.

§344 Vzduch jako médium, které se pohybuje dovnitř a ven z pórovitých těl, může být považován za heterogenní a póry mohou být modifikovány tak, aby absorbovaly dobrý vzduch a zabránily špatným vstupům do těla. Nebylo to tělo, které bylo považováno za životně důležité pro zdraví nebo dokonce morálku, ale spíše jeho vztah ke vzduchu.

§345 Lidská těla jsou od narození prezentována jako pórovitá, vždy stojí v přímém kontaktu se svým ne příliš vnějším atmosférickým okolím. Pórovitost představuje strategii, která zpochybňuje platnost zakotvených a pevných ontologií. Póry se rozpínají, jsou křehké a zároveň nebezpečné. Reagují na prostorovou blízkost vnější strany, která ve skutečnosti nikdy nebyla a není vnější. Ačkoliv je přirozený stav těla pórovitý a propustný, tak i přesto je pórovité tělo málokdy akceptováno společensky i politicky.

§346 Psychoanalytik Didier Anzieu tvrdí, že Já vyvěrá z kůže, z těch pevných doteků z dětství, které vytvářejí pocit, že jsme uzavření a společenští. Póry usnadňují alternativní, plynulejší vztahy k sobě sama, ale i dalším ostatním.

Dýchání je příznakem pórovitého těla

§347 Dívat se na pokožku jako na porézní znamená, že už není tím konečným bodem, pevně daným časem, obsahujícím něco cenného v sobě samém. Pórovitá pokožka se podrobí spíše vždy probíhajícímu procesu utvářenému povětrnostními silami, které cestují a splývají uvnitř i vně.

§348 Je více méně nejasné, kde začíná a končí „já“ mého dýchacího ústrojí. Každým nadechnutím vystavujeme své plíce vnějšímu světu, bez ohledu na všechny bariéry, které vnikají mezi životním prostředím a sebou samým.

§349 Dovolím si tvrdit, že právě nejednoznačnost afektivních atmosfér, mezi přítomností a nepřítomností, mezi subjektem a objektem, mezi určitým a neurčitým, nám umožňuje zamyslet se nad afektivním prožíváním, které se odehrává mimo, kolem a vedle forem subjektivity.

*Atmosféra je –
neosobní nebo transparentní identita –
prostředí nebo přenos pocitů druhého –
tón v literatuře –
mimetické vlny sentimentu –
pocit (z) místa.¹⁴⁵*

Celý život lapáme po dechu

§350 Dýchání je rytmický pohyb, který udržuje život.

*Je lehčí než pířko,
dostatečně silný na to,
aby unesl –
i to nejtěžší z těl.*

§351 Žádný jiný prvek není tak lehký, tak svobodný a tak moc v základním režimu trvalého, dostupného – existuje.

144 Atmosféra označuje to, jak vyjádřený svět přetéká svým reprezentačním obsahem estetického objektu jako určitou vlastností, kterou slova nedokážou přeložit, ale která se sama dorozumívá probuzením pocitu. Viz pozn. pod čarou č. 123. Poetická úvaha, jenž vznikla v rámci SWA: Wild-Wet-Workshop.

145 SWA: Wild-Wet-Workshop. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C19tlu_IbVV/?img_index=1

§352 Přemýšlení o vzduchu jako o nicotě, jako o prostoru, který chybí, má za následek, že na něj buď zapomínáme, nebo ho implicitně předpokládáme. Vzduch není ojedinělý ani prostý fakt života, je spíše množný a všudypřítomný, což je možná důvod, proč vzduch nebyl pojímán tak, jak jej pojímají ostatní prvky v mnoha kulturách a systémech myšlení.

§353 V tomto umělecko-výzkumném projektu se primárně zaměřuji na výzkum ztělesněných zkušeností a analýzou více-než-lidských sil a činů. Prostřednictvím přímého ztělesnění (ztělesněnou praxí) tato práce zkoumá na různých úrovních propustné – prosakující hranice mezi člověkem a přírodou. Popisují, jak jsou jednotlivé aktivity prožívány smyslovým způsobem a jak jsou tyto přímo ztělesněné znalosti využívány v samotné výzkumné (ztělesněné, performativní) praxi. Jak nám tyto aktivity umožňují přemýšlet o věcech ve světě jako o neustálém pohybu. Tento neustálý pohyb také představuje stav – stávání se. Mezi mé důležité spojení, kteří jsou do tohoto procesu přizváni, patří více-než-lidské-síly, jako jsou vítr, vzduch, mlha, země, oceán a také místo, ve kterém žijí. Záměrně se nezaměřuji pouze na lidské entity, ale také na zapojení předků, oceánů, řek, proudů, údolí, větrů a hvězd, které představují a tvoří neodmyslitelnou součást života a tvoří z mého pohledu určitou komplexitu, kterou nazývám epistemologií mořské krajiny.¹⁴⁶

Během celého procesu pocituji opravdu silné pocity jednoty vztahu člověka a prostoru oceánu. (deníkový záznam)

§354 Pro pochopení oceánu je nezbytné rozpustit onu binaritu, která odděluje lidi od nelidských nebo více-než-lidských entit.

Vždy se snažím spojit s místem, kde právě jsem, ať už je to země nebo oceán. (deníkový záznam)

Pádluji spíše s oceánem než v něm, na něm, jeho prostřednictvím. (deníkový záznam)

§355 Všechny prostory běžně označované jako modré mají svoji vlastní agenturu.

146 Epistemologie mořské krajiny není v této souvislosti chápána jako kritika a porozumění oceánům nebo jiným mořsko-vodním prostředím, ale také zahrnuje množství událostí a myšlenek, které jsou uspořádány a formovány podle toho, jak se pohybují a vzájemně ovlivňují. Zdůrazňují uznání naší vlastní perspektivy, způsobů vnímání a umístění v dynamickém, neustále se pohybujícím rozhraní. Mnohonásobné oceánské transformace jsou vnímány a zkoumány na mnoha úrovních a mnoha různými způsoby (oceánská gramotnost, divoké plavání, pádlování, freediving, výzkumný rezidenční program na plachetnici, workshopy, psaní a další), z nichž každý mobilizuje specifické znalosti a odkazuje na různé koncepční rámce, různé představy, nástroje a prostředky. Epistemologie mořské krajiny zkoumá, jak rozmanité jsou reprezentační postupy, které tvoří svět, a snaží se je neustále prohlubovat. Domnívám se, že tento koncept je cenný i mimo doslovné místo tzn. oceánského prostředí. Dostupné z: <https://swa.abhpp.org/about-us/>

*Oceán není oceán,
mluví s tebou –
stejně tak –*

*jako s tebou může mluvit
potok, řeka –*

anebo oceán.¹⁴⁷

§356 Vnímání přírodních sil, které vstupují do hry při oceánském pádlování. Oceánský modrý prostor není pasivní médium pro lidskou činnost, ale je jeho aktivním hráčem.

Když pádluji v oceánu, není to jen o tom, že se chci dostat z místa A do místa B nebo z místa A do místa A. Musíte si také všimnout všeho kolem sebe, celého okolí. Všechno je doslova cítit. (deníkový záznam)

*Zvuky,
vůně,
chutě se rozšiřují.*

§357 Smyslové a emocionální vnímání, které získáte z pohyblivého se těla, lze v těchto proměnlivých podmínkách kultivovat. Syntéza lidského smyslového vnímání prostředí může také představovat různé formy nebezpečí. Soubor smyslových schopností je také označován jako oceánská gramotnost. Modrý prostor sám o sobě je něco jako archiv svědectví o životech a dílech minulých generací, které v něm přebývaly.

§358 Moje vlastní identita je v tomto prostředí schopna prorazit hranice a vnést do pádlování, plavání a dalších disciplín, které jsou využívány v rámci výzkumné praxe, také kulturní a duchovní ohledy. Prožitky oceánského modrého prostoru překračují realitu a představivost, přítomnost i minulost.

§359 Pádlování v oceánském prostoru, kde jsou kategorie sportu, fyzické aktivity a umělecko-výzkumné praxe rozmazané a lidské a více-než-lidské síly zcela propletené. Materiály a hmota jsou aktivní, tvořivé, produktivní a nepředvídatelné, mají svoji vlastní agenturu a sílu.

147 SWA: Wild-Wet-Workshop: Myšlenka, že lidstvo je k něčemu předurčeno, je nesmysl. Žádné jiné zvíře si to nemyslí. Nevěřím, že lidé mají nějaké mimořádné poslání, proto se spojujeme s oceány, řekami, skalami, rostlinami a dalšími bytostmi, se kterými jsme spřízněni. Je důležité vědět, s kým se skutečně můžeme spojit. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/COWi7xQCr3s/>

§360 By mohla být také pojmenována jako forma senzuační pedagogiky.¹⁴⁹ Ztělesněné smyslové interakce s přírodním prostředím prostřednictvím aktivit, jako je plavba na lodi, oceánské pádlování a další, mohou pomoci vytvořit a budovat specifickou formu kinetické empatie. Vždy je dobré začínat s předpokladem, že naše schopnosti nejsou nikdy předem stanoveny a nelze je předpokládat, protože vždy je zde přítomná míra proměnlivosti.

§361 Zabývat se vlhkou etnografií vyžaduje položit si otázku, co funguje tady a teď, když se vlny pohybují a jsou stále naléhavější a všudypřítomnější? Využitím tekutého spojení společně s metodami, které jsou přizpůsobeny více-než-lidské povaze daného prostředí. Zabývat se vlhkou etnografií znamená plout, potápět se, topit se, black-outovat, padat a nechat se unášet.¹⁵⁰

Mé vlastní nepravděpodobné stávání se.¹⁵¹ (deníkový záznam)

§362 Tento umělecko-výzkumný projekt je také o tom, jak dochází k tomu, že se člověk (v tomto případě já) stává součástí procesu přeměny na vodní útvar? Neustále dokola, z různých pozic a úhlů pohledu se vracím k uvažování o lidském těle, které je tak těžké získat. Kladu si stále otázku, co se muselo stát, aby se vnitrozemský člověk středního věku tak důvěrně věnoval oceánu? Jaké společenské a ztělesněné procesy jsou v tomto přechodu uzákoněny? A jak to všechno přispívá k tomu, abych pochopil, kdo jsem?

§363 Vše vyplynulo z již existující identity, kterou formoval celoživotní intenzivní kontakt s vodním prostředím.

Postupně jsem si osvojil techniku. Naučil se vnímat účinky daného média a pak se je naučit využívat ve své praxi. (deníkový záznam)

§364 Každý zmíněný krok je tedy součástí nějakého dlouhodobého chování a jednání. Použitím vlastního těla jako výzkumného

148 Může být označována také jako forma experimentální multimediální transdisciplinární metodiky nebo forma senzuační pedagogiky, která je bližší mé vlastní umělecko-výzkumné praxi.

149 Skrze aktivity, které vznikají v rámci vzdělávacího a výzkumného prostředí Sea-Water Amplification (SWA), se snažíme vyvíjet a hlouběji definovat jemné rozdíly v pedagogických přístupech. Na základě toho vzniklo několik kategorií Senzuační pedagogiky. Pedagogika pro rozšířené-mezidruhové naslouchání. Dostupné z: <https://www.envigogika.cuni.cz/index.php/Envigogika/article/view/664/911> a Vodní vztahová pedagogika. Dostupné z: <https://swa.abhpp.org/app/uploads/2023/10/vodni20pedagogika20text20tisk20b20rozura20A3-compressed.pdf>. Oba přístupy se v mnohém prolínají a využívají ztělesněné a smyslové formy interakce, specificky situované pro dané prostředí.

150 Sea-Water Amplification (SWA) v rámci hlubšího definování epistemologie mořské krajiny formuje to, co nabízí více-než-lidský svět, protože lidé obecně mají velice omezenou kapacitu a šíří působnosti, co se týče možnosti provádět umělecko-výzkumnou praxi.

151 Zachycuje můj celoživotní a neustále se vyvíjející vztah k oceánu a dalším mořsko-vodním prostředí. Díky využívání a znalosti této posloupnosti se lze doslova i metaforicky ponořit do vodního světa.

nástroje a vektoru poznání jsem prostřednictvím autofikce podrobně zdokumentoval, jak svůj vlastní ztělesněný transformační proces, tak své stále vášnivější ponoření do mořsko-vodního – oceánského světa a také svůj proměňující se vztah k oceánu.

§365 Jedná se o vysoce individualizovaný výklad a výzkum, který nesměřuje k obecnému popisu cesty k vodnímu prostředí, ale spíše k velmi specifickému způsobu zkoumání, které probíhá prostřednictvím ztělesněných, performativních a afektivních praxí.

§366 Techniky bytí nebo spolubytí s vodou lze popsat a napodobit, ale některé lze získat pouze časem stráveným ve vodním prostředí, během něhož získáme schopnosti provádět velice jemné a prchavé improvizace obvyklého pohybu. Proces osvojování si techniky vyzdvihuje způsoby, jakými se práce na získávání odpovídajících dovedností nikdy neomezuje na dokonalé opakování pečlivě vybroušeného pohybu, ale spíše vyjadřuje schopnost neustále se přizpůsobovat tělesnému pohybu. Vhodně zvolená technika zahrnuje možnost splynout s daným procesem a tento proces se týká jak pocitu ztělesnění, tak objektivního poznání. Osvojování si techniky oceánského plavání a dalších aktivit je dlouhý, pomalý průchod různými stupni schopností, počínaje strachem a ostražitostí, až nakonec dospějeme do bodu, kdy se zdá, že si tělo dokáže najít vlastní cestu ve a skrze vodní svět. Je to takové stávání se strategií, ale bez stratéga. Získávání dovedností lze také považovat za nezbytnou součást procesu – stávání se. Naučíme se vnímat účinky daného média.¹⁵²

Posunuté sensorium

§367 Ponoření do vody¹⁵³ vyžaduje reorganizaci pozemského vnímání. Spoléhání se na konvenční pozemské vnímání (sensorium) účinně způsobuje, že divoké plavání v oceánu je zážitkem smyslové deprivace. To je ostatně základem oněch vyprávění o utrpení, která jsou vyprávěna směrem ven, aby ilustrovala odolnost této výzvy.

§368 Zapojení putujícího senzoru na druhé straně odhaluje nové rozměry smyslového prožitku. Například sluch, jak ho chápeme v pozemském smyslu, je otupen při dlouhém plavání v oceánu. Plavec však slyší a orientuje se v jiném spektru nových zvuků.

152 A jejich bezprostřednost.

153 Neplatí zdaleka jen pro plavce.

Rytmy plavání, zvuk, pocit vydechovaných bublin valících se po tvářích, praskání a někdy (později) sluchové halucinace hlasů. Plavání zdaleka není jen tiché. (deníkový záznam)

§369 Naučit se vnímat, interpretovat a reagovat na účinky ponořeného těla ve vodě je proto ústředním prvkem v procesu, kdy se člověk stává oceánským plavcem, a to jak z hlediska překalibrování toho, co je považováno za problém, tak z hlediska plaveckého vjemu.

§370 Pravidelné (tréninkové) rytmy způsobují, že tělo samo prochází hlubokými změnami, jako je snížená tepová frekvence, zvyšování kyslíkové kapacity a tak dále. Tyto proměny ovlivňují, jak tělo prožívá účinky plavání, což následně přispívá k přeměně těla. Proces pravidelného ponoření vytváří fyziologické adaptace, což vede k nepatrnému, ale citelnému zvýšení tolerance. To zdůrazňuje jak iterativní vztah mezi osvojením si techniky a učením se vnímat účinky, tak i ztělesněná transformace, které se v průběhu vyvolávání těchto účinků vyskytují. V tomto způsobu plavání je mnoho aspektů, které nelze snadno zařadit mezi příjemné. Zima, bolest, nevolnost, nedostatek spánku, únava a strach, to jsou běžné jevy. Technika, praxe a povědomí o některých negativních zkušenostech do určité míry tyto jevy zmírňují.

Zkušenosti s prouděním a pobytem v zóně

§371 Tyto zkušenosti je velice obtížné zachytit a popsat. Právě proto, že se pohybují v okamžicích, kdy plavání neprobíhá sebevědomě.

Není zde čas a prostor.

§372 Proces stávání se¹⁵⁴ nebude nikdy úplný ani předvídatelně lineární. V případě plavání je tělesná přeměna mnohem samozřejmější součástí procesu a mé vlastní tělo je poznamenáno a rekonfigurováno mnoha hodinami, které jsem strávil ve vodě.

Oceán a další vodní plochy mě doslova formují. (deníkový záznam)

§373 Proces stávání se je také hluboce společenský. Plavec je v tomto případě stvořen, nikoliv zrozen. Jak můžeme přimět lidi, aby se stali vodními plochami? Jak jim můžeme pomoci, aby byl proces stávání se příjemný?

154 Oceánem nebo vodní plochou.

*Já jsem moje prostředí –
moje prostředí jsem já.*

§374 Oceán je médium, skrze které se lze učit a poznávat sebe sama mimo kategorii Já. Je to intersubjektivní prostor, který odhaluje jednotu, ale také určité formy separace. Pro mě je pohyb ve vodním prostředí metaforou pro mou interakci s oceánem, zachycující pohyblivost a plynulost jako součást mého ztělesněného citění.¹⁵⁵

Moje umělecko-výzkumná praxe je druhem vyprávění z různých perspektiv, které jsou sešité dohromady a pohybují se svým světem, kde zachycují interakce s oceánem nebo jiným mořsko-vodním prostředím. (deníkový záznam)

Snažím se naznačit, co je to pohybovat se
spolu s oceánem

§375 Performativní, ztělesněné praktiky jsou ústředním prvkem toho, jak prožíváme svět. Od takové praxe, jako je psaní a vnímání, až po chůzi a pádlování a mnohé další aktivity. Díky svým smyslům, působícím vlivům, emocím, svým prožitkům, vznikajícím ve vztahu k oceánu, jsem sám sebe poznal a poznávám určitými specifickými způsoby. Tyto způsoby poznání byly zprostředkovány společně s dalšími ostatními, které se také staly a stávají součástí mých fluidních krajín.

Setkání v oceánském prostoru

§376 Oceán je učení pohybem směrem k dříve neznámým způsobům myšlení a bytí ve světě. Je náročným procesem, který zahrnuje zbavení se a vypuštění části svého já.¹⁵⁶

§377 Pohyblivé, tekuté, fluidní, plynulé, přechodné, vznikající, smyslové praxe působí uvolněněji a lépe reflektují proces učení, nežli pevnější pojmy místa a identity (vtělené do podstatných jmen). Kromě toho, že se do zorného pole dostává habitus jako směs ztělesněného, instinktivního a nepromyšleného.

Tělo se učí být na světě

§378 Proces učení se pobytu ve vodě zahrnuje celou řadu perspektiv, nahoře, uvnitř, pod, skrz a s oceánem, proměňující se jako příliv a roční období přerušované opakujícími se postupy, které

¹⁵⁵ Pohled do spatio-senzoriální ztělesněné mysli.

¹⁵⁶ Nutí nás neustále uvažovat o lidském těle, které je tak těžké znovu získat. O lidském těle, které je v neustálém a nepřetržitém procesu stávání se.

zprostředkovávají *status quo* a změnu zabudovanou přímo do habitu.

§379 Jak je tělo do těchto vyprávění začleněno? Přesto tělo, které je na místě, je praxí a výkonem prožitých zážitků, zaměřuje pozornost na smyslové, ztělesněné vidění, pomocí něhož se vnímající člověk učí, co znamená vnímat, cítit a chápat prostřednictvím (našich) složitých vztahů s mořem.

Pohyb s oceánem se týká celého těla, mysli, smyslů a jejich vzájemných vztahů a zvláštního vtěleného vztahu k oceánu. (deníkový záznam)

§380 Nemůžeme oddělit ztělesněnou činnost od naší intimity vybudované prostřednictvím našich prožitých smyslových setkání s hmotným prostředím oceánu a jeho propustnými okraji nebo liminálními prostory. Stejně tak pro ty z nás, kteří se zabývají různými rozmanitými praktikami s oceánem, nemůže být oceán a oceánská krajina oddělena od naší tělesnosti a od toho, kdo a čím jsme. Navíc se stáváme součástí plynulého pohybu.

Stávání se: dynamická ekologie

Oceán je sídlo smyslů.

§381 Přesun směrem k smyslovým formám učení. Učit se porozumět smyslovým epistemologiím mnoha nezápadních společností. Přijmout smyslovost, smyslovou epistemologii také znamená propůjčit své tělo světu a přijmout jeho složitost. Smysly v rovnováze představují pro většinu mořsko-vodních národů¹⁵⁷ významné a neustálé uvědomování a přítomnost vnímání jemných posunů vln, vody, prvků, těla, plavidla. Smyslové popisy zachycují kinestetické zážitky, zdůrazňují neustále se měnící a náročné, tekuté prostředí a způsoby, kterými tyto dynamické mořské krajiny otevírají vnímající tělo intuitivním pohybům a afektivním momentům, kde jsou smysly v rovnováze naprosto klíčové.

§382 Možná máme nějakou představu o tom, jak by se na vlně dalo jezdit, ale vlny, počasí, batymetrie se zřídka kdy skládají podle očekávání. Tato dynamická ekologie si razí cestu do našich vzpomínek, nadšení, očekávání, gest a představivosti prostřednictvím zraku, chuti, čichu, hmatu, sluchu a rovnováhy.

¹⁵⁷ Identita, která je založená na něčem tak obrovském, jako je oceán, by měla procvičit naši mysl a znovu v nás probudit ducha, který poslal naše předky, aby prozkoumali oceánské neznámo a učinili z něj náš domov (Hau'ofa).

§383 Dynamické ekologie nikdy nedovolují usadit proprioceptické (kinestetické) a smyslové vědomí. To nabízí potenciál nového a ne jen opakování a předvídání. Každý zmíněný zážitek se odehrává ve velmi specifických podmínkách. To vyžaduje zneklidňující dynamiku a plynulost elementárních sil, které i tak promlouvají rovněž ke smyslům, k vyvážené harmonii pohybu vodou.

§384 Oceánský člověk, který se nachází na oceánu, u něj, v něm nebo pod ním, zapojuje smysly se všemi ostatními smysly do společného vytváření smyslových vztahů s pohyblivým mořským prostorem.

*Zvuk pohybu,
jeho chuť a barva –
spojuje svět dohromady.¹⁵⁸*

§385 Oceán se stává metaforou globální jednoty táhnoucí za jeden provaz a udržující lidstvo pohromadě.

Empatie a oceán

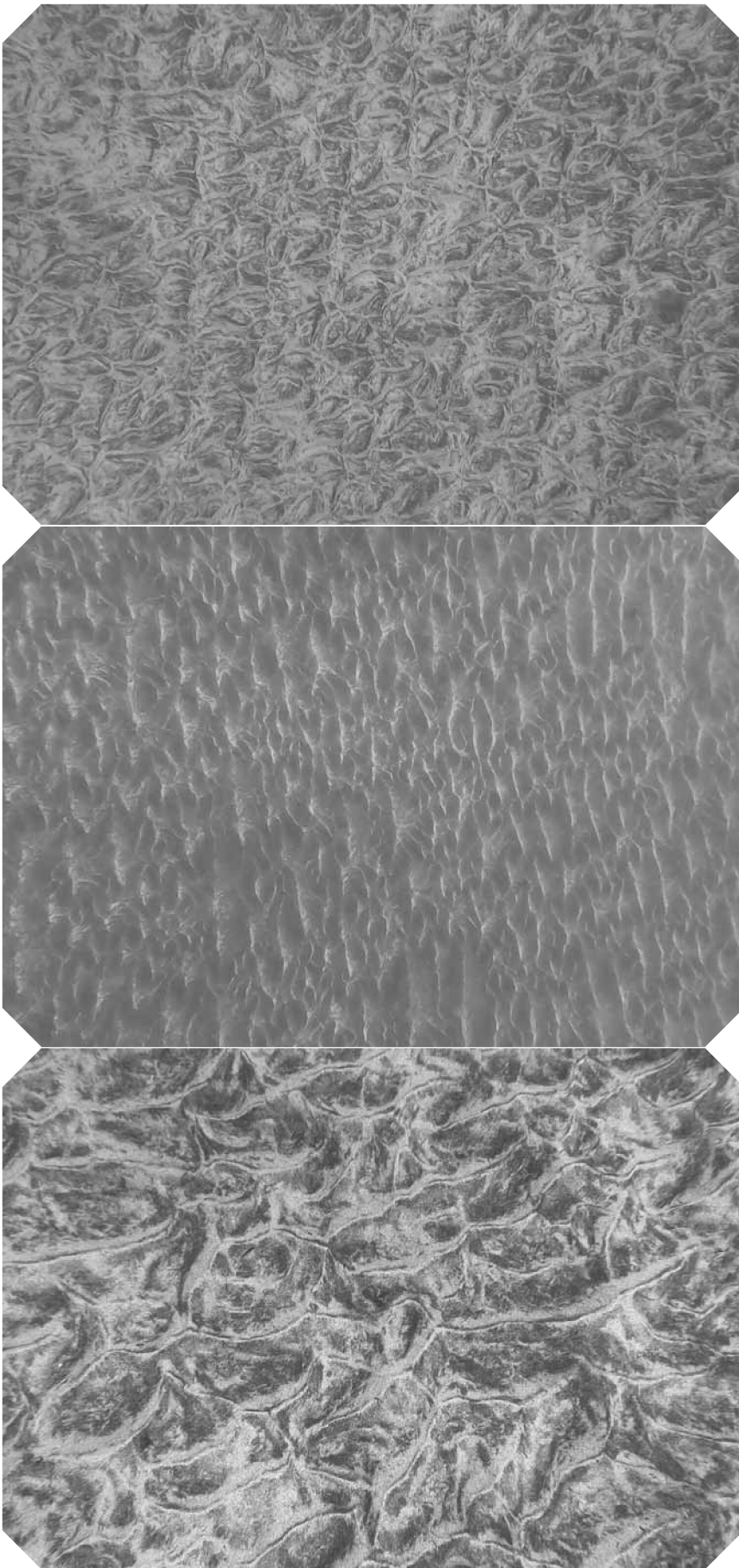
Způsob poznání a bytí prostřednictvím interakce. (deníkový záznam)

§386 Moje osobní angažovanost a zapojení se do výuky a učení v přírodě a prostřednictvím ní vyvolává silný cit pro životní prostředí. To, jak se učíme být ve svém těle, nás spojuje s širším světem, což pro nás (oceánské lidi) znamená jemné spojení a provázání s energií vln, oceánu a vesmíru. Kdo jsme a čím se stáváme, je také bezprostředně svázáno s dynamikou oceánu.

§387 Uvažování o tom, kdo jsme my, o našich rozmanitých subjektivitách měnících se v čase, měnících se místem, výběrem a také náhodou, vede k úvahám o vzájemných vazbách mezi námi nebo o setkáních, která nás tvoří, prostřednictvím rytmického vzorování ztělesněných praktik a pohybů oceánu.¹⁵⁹

158 SWA: Wild-Wet-Workshop. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C3Stea8qJA1/?img_index=1

159 Tyto vzorce na dně oceánu vnímáme také jako určitý druh matematiky – systém vzorců a toků, které tvoří náš svět. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C2e2yQcob3h/?img_index=3

§388 Geograf Nigel Thrift pozoruje subjektivitu jako tekutinu a nás a naše těla nevnímá jako ohraničené entity s více či méně pevnými identitami, ale jako ztělesněné pohyblivé, postupně se množící signály – centra kontroly. Kdo, čím a kde se stáváme, jsou

konstrukce nejen společenských imperativů, ale také míst, prostorů a dob trvání, kterými a na kterých naše těla cestují v čase.

Být unášen oceánem

§389 I když drtivá většina lidských bytostí vede život, jenž se odvíjí na zemském povrchu, někteří lidé se vždy vracejí do vodního prostředí. Pro tyto lidi je oceán jejich domovem, jejich nadějí, jejich minulostí a jejich budoucností. Jsou k němu povoláni a jsou jím formováni.

§390 Žít život na hranici mezi pevninou a oceánem je součástí přitažlivosti například surfování nebo v mém případě oceánského pádlování a dalších aktivit zejména proto, že na tomto okraji je možné přímo pocítit původní energii oceánu.

Každá technologie umožňuje jiné pobývání v pohybu na oceánu.¹⁶⁰
(deníkový záznam)

§391 Místo vlny, například pro surfaře, je tedy nenápadně odlišné od místa, kde se vlnu snaží někdo sjet například na OC1, a od toho, odkud někdo vlnu fotografuje nebo pozoruje ze břehu.

Na oceánu se z lidí stávají něco jako kyborgové. (deníkový záznam)

§392 V důsledku této angažovanosti jsou lidé, kteří pádlují na oceánu, schopni cítit pohyb oceánu na svých prodloužených tělech. Kvůli těmto rozdílům dochází k odlišnému čtení místa oceánu.

§393 O místech se tedy dozvídáme skrze své tělo, skrze to, na čem mohu sedět, dotýkat se, ochutnávat, vidět, dýchat, cítit a pohybovat se uvnitř.

Okolí mi propůjčilo mou realitu. Moje tělesnost zahrnuje tělesnost světa. (deníkový záznam)

Oceán mi dává pocit jistoty a stability. Když žiji na okraji, musím také přijmout svou marginalitu. (deníkový záznam)

§394 Pláž – pobřeží není nikdy stejné, vždy se stává. Místo lze nejlépe chápat jako jev. Místa se vždy vynořují, vždy se stávají. Místo má vtělený, racionální, ekologický a historický rozměr. Má základ v geofyzikální realitě, ale také silně spoléhá na myšlenky, přesvědčení a dokonce předpoklady, které řídí to, jak vidíme, interpretujeme a jednáme v konkrétních místech. Lidské bytosti

160 Na zvucích pod povrchem je něco, co mi pomáhá vyladit vibrace mimo lineární čas. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/Cq7weMJoyzq/?img_index=1

tak žijí v recipročním vztahu s místy na zemském povrchu, ať s pevninou nebo oceánem anebo obojím.

Mění nás místa, kde žijeme? (deníkový záznam)

§395 Také zvuk bude velmi odlišný, poněkud tlumený. Dojde ke změně hladiny hluku, která by za jiných okolností mohla být docela poklidná.

*Vůně z větší části chybí,
ze strachu z toho,
co by se mohlo stát,
kdybych se nadechl nosem.*¹⁶¹

§396 Přežití našeho vlastního druhu závisí na relativně stabilních podmínkách prostředí. Když se změní podmínky prostředí, každý druh má stejné možnosti – adaptaci anebo vyhynutí.

§397 Je mnohem populárnější mluvit o vztahu člověka a přírody, než ho skutečně prožívat. Je rozdíl mezi tím být ve světě a teoretizováním o tom, být ve světě. Tady na oceánu (nebo v přímé blízkosti oceánu), kde je stimulován každý smysl a každá tělesná činnost je zde vyladěna, kde myšlenky nejsou komoditami abstraktního světa a pocit přítomnosti sebe sama, nepřítomnosti druhých stimuluje mé bytí způsoby, které nejsou vždy vysvětlitelné z racionální perspektivy.

*Jsme v jistém smyslu měkké nádoby mořské vody.*¹⁶²

Proudy

§398 Mořské proudy jsou fascinující. Jsou téměř živé. Jejich energie je živoucí energií. Proud je vodní útvar, který je nám oceánem jako řekou, jako řeka protékající vodou. Každý proud má odlišné rysy, odlišnou teplotu, slanost a živiny.¹⁶³ Tyto věci jsou ovlivněny tím, kde proud byl, a také to, kde byl, odrážejí. Proud můžeme tak trochu číst, můžeme číst jeho historii a cestu a jeho dopad na životní prostředí. Takže proudy mají své fyzikální, biologické a chemické vlastnosti a také reagují na topografii dna oceánu. Jsou v rozporu s oceánem, a přesto jsou oceánem. Život v oceánu

161 SWA: Wild-Wet-Workshop. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C3TnuNxIywm/?img_index=1

162 Dostupné z: https://www.instagram.com/p/C212S4uIUPp/?img_index=1

163 Aleš Čermák. „Sargasso seaweed in the Azores in the winter months.“ *Sea-Water Amplification (SWA)* [on-line], 2024 Dostupné z: <https://swa.abhpp.org/projekt/sargasso-seaweed-in-the-azores-in-the-winter-months-2024/>

reaguje na proudy. Ryby jsou jím vedeny při své migraci, velryby míří v létě na jih za potravou, na sever za mláďaty, tučňáci následují proudy bohaté na živiny.

§399 Pak je tu vlnobití. Vlny se od lidí liší. Surfaři chytají vlny a malé lodě se pohupují na hladině na vlnách v zátocích. Vlny jsou hlubším pohybem vody. Je to velmi silné. Můžeme to cítit na lodi, když jste v hlubokém oceánu. Cítíte sílu vln. Je to úplně jiné než být v příboji a chytat vlny. Když jsme v hlubokých vodách na lodi, jsme blíže oceánu, celé zemi, než když jsme v příboji. Je to hluboce prožívané a dojemné spojení.

Když jsme na lodi hluboko v oceánu, loď jemně stoupá a klesá, cítím se, jako bych byl spojen s pohybem planety. (deníkový záznam)

§400 Oceán dýchá, je to tak hluboký puls, můžete cítit ten hluboký silný valící se puls, zvedáte se a padáte s ním.¹⁶⁴ Máte to vědomí, ten hluboký smysl, ve svém těle. A zvláštní je, že to cítím skrze uměle vytvořený objekt – protézu, loď – plavidlo. Loď se nedostane mezi mě a ten zážitek. Je to jako být spojen s dechem oceánu. Spojen s motorem, který pohání celou planetu, a mohu to cítit ve svém vlastním těle – cítím to ve svém vlastním těle. Vznášíte se tam a z lodi se stává jakýsi zesilovač. Můžete slyšet, jak vlny naráží do lodi, dokonce jsem slyšel delfíny, a ten hluboký, pomalý puls, stoupající a klesající s vlnami.

Jsem svým prostředím. Moje prostředí jsem já. (deníkový záznam)

§401 Proud a vlnění jsou velké příběhy samy o sobě. Jsou to životní síly, které námi protékají a protékají našimi životy. Voda se nepohybuje ve vlně, sama cirkuluje nebo se převaluje, jak vlna energie prochází. Voda se nepohybuje s vlnami, pohybuje se v proudě. Ve vlnách se voda pohybuje v kruzích. Pokud je vítr ve stejném směru, jako je proud, je povrch hladký. Bez vln. Pokud je vítr v jiném směru, než je proud, je povrch rozbouraný a chaotický. Nic jiného to není, nepořádek na povrchu. Ale vy se do toho nepořádku zamotáte. Vlny a proudy jsou můj velký příběh.¹⁶⁵

164 Rozsah senzitivních schopností oceánských organismů by nás měl vést k zamyšlení, nakolik jsou naše senzorické procesy zatíženy ve srovnání s jinými částmi světa. Oceán, či spíše zkušenost s mořským vodním prostředím, se stal naprosto klíčovým pro rozvoj vzdělávacího a výzkumného Sea-Water Amplification (SWA). Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CnxLJrvIdh1/?img_index=1

165 Výběr krátkých videí a fotografií pořízených v letech 2021–2022. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/ChUx4zQI8Ha/>; <https://www.instagram.com/p/CegdW7LICnj/>; <https://www.instagram.com/p/CeDoilDIdWr/>; <https://www.instagram.com/p/Cb5VTvlo0hU/>; <https://www.instagram.com/p/Cb45cWXotY8/>; <https://www.instagram.com/p/CbE-BPRMXZ9/>; <https://www.instagram.com/p/Ca7ErPhMayh/>; <https://www.instagram.com/p/CaHvhDbq935/>

§402 Vlny nás spojují s vesmírem. Měsíc táhne vodu sem a tam, obrovské vodní plochy se pohybují po planetě, pohybují živinami, mění teplotu, interagují s mořským dnem. Tam dole je svět, sopky, hory, propasti, trhliny. Lidé nemají ponětí, co se v těchto trhlínách nachází.

A nebe je tak neuvěřitelně obrovské uprostřed oceánu. (deníkový záznam)

*Země je v tomto obrovském příběhu
jen zrnkem písku –
a lidé představují jen tečky.*

§403 Tato obrovská síla hýbe celým vesmírem. Sotva jí rozumíme, ale jsme s ní velmi spojeni. Cítím to v tichu, když jsem venku v hluboko v oceánu, cítím, jak se loď jemně zvedá a klesá v reakci na vlny. Cítím, jak se proud pode mnou hýbe. Cítím, jak se země otáčí, jak se oceán pohybuje.

Senzorium

§404 Snažím se pochopit, jaké jsou nové vlastnosti samotného podmořského prostoru, jeho textura, viskozita, atmosféra, teplota, fyzikální vlastnosti, které lidé zažívají.

§405 V návaznosti na post-fenomenologické a nereprezentativní teorie (NRT) se již podmořská krajina nepovažuje za inertní pozadí nebo prostředí pro lidskou činnost, ani není chápána pouze jako obrazová nebo diskurzivní forma reprezentace. Krajina, nebo v tomto případě podmořská krajina, je spíše o praxi, vzniká variabilním načerpáváním z vtělených, hmotných a diskurzivních domén.

§406 Studium smyslů pod vodou, včetně konfigurace senzoria, je instrumentálním prvkem spokojenosti potápěčů. Senzorium je definováno jako souhrn toho, jak člověk vnímá pocity skrze výklad prostředí, ve kterém se nachází. Různé poměry pocitů, které tvoří smyslové a významové prostředky, jimiž docházíme k porozumění a pohybu v prostoru, jsou závislé na sdílených kulturních normách a důsledkem toho se liší v závislosti na společenském kontextu a zeměpisné poloze.

§407 Přizpůsobit se a uspět ve vzájemném vyjednávání s prostředím, jako je podmořský svět, zahrnuje reorganizaci pozemního sensoria.

§408 Ve své umělecko-výzkumné praxi se zabývám výzkumem a vývojem způsobů, jak nejen lidé, ale i další ostatní nacházejí kontakt se svým okolím. Určité prostory nebo okolnosti, na které nejsme zvyklí, činí studium tělesného prožívání méně problematickým, neboť narušení očekávaného každodenního fungování vede k většímu a zvýšenému vnímání, které nám umožňuje znovu objevovat jevy.

Různá místa vyžadují různé způsoby bytí. (deníkový záznam)

§409 Jak rozvíjíme potřebné dovednosti pro zdolávání dosud neprobádaného prostředí, tak se naše smyslová obálka rekonfiguruje, aby co účinněji vnímala pohledy, zvuky, pocity, jež formují naše prožívání a chápání našeho okolí.

Být zaměněn za oceán jako způsob praxe

§410 Být oceánem jako praxí je více než jen představa.¹⁶⁶ Být člověkem je také něco jako praxe.¹⁶⁷ Mohli bychom být dostatečně spojeni se svým prostředím, tak abychom přestali znečišťovat vzduch, který dýcháme, abychom přestali zahřívát oceán, z něhož jsme vzešli? Mohli bychom uznat, že my jsme to místo? Tím, jak svět pozvolně taje, se také pomalu stáváme oceánskými tvory, aniž bychom si toho byli vědomi. Být oceánem jako praxí není chyba, ale připouští mnoho přetrvávajících chyb.¹⁶⁸ Není to něco, co bych mohl vysvětlit, navrhnout anebo vlastnit, ale můžeme to poslouchat a můžeme tomu naslouchat.

*Oceán sám o sobě není chyba, ale vyžaduje náš vztah.*¹⁶⁹

§411 Právě teď, když hladina oceánů pozvolně stoupá, ti z nás, kteří lpí na dominantní definici člověka, vzdorují jí nebo jsou proti ní, začínají být pod tlakem. Jak oceánské poznání v kombinaci

166 Nebo, jak tomu já rozumím, „více než oceán“.

167 V průběhu této práce se z různých pozic a úhlů pohledu snažím vrátit k uvažování o lidském těle, které je tak těžké získat. Nabývání a upevňování tohoto pocitu vnímám primárně jako způsob praxe.

168 Být oceánem jako praxí znamená také uvažovat o hybridní identitě, znovu objevovat, získávat, nabývat a ztrácet schopnosti, skrze které můžeme získat nazpět to, co je nám vlastní, a to je naše vlastní tělo, tělesnost a jeho nesmírné schopnosti a kvality.

169 SWA: Wild-Wet-Workshop

s naším stále se stupňujícím přehlížením vědomí naší závislosti na oceánu a jeho doslova rostoucí role v našich prožitých/prožívaných zkušenostech mění naše definice světa, který budujeme, a naše místo v něm? Jak bychom mohli teoretizovat a praktikovat myšlenku „být“ s „každým“ (oceánským) druhem. Měli bychom spolupracovat se všemi příběhy, které vypráví veškerý život na planetě!

Proč umíme říct jen to, co umíme říct? Nejsme jedinými bytostmi, které z této planety vysílají poselství. Nebo jen tolik toužíme po dalším životním příběhu? (deníkový záznam)

§412 A co když velryby jsou stejné, ne-li poetičtější?

Myšlení s bezpočtem oceánských druhů,
které se rozpouští v mysli

§413 Každý nádech obsahuje kyslík produkovaný planktonem (Earle). Vidíme oceán, jelikož naše oči jsou obklopeny slanou vodou (Whitty). Oceánský život se nachází na samých hranicích toho, co jsou pozemští lidé schopni pochopit. Uznání těchto limitů může být epistemologicko-etickým momentem, který nás zbavuje humanistických výsad a udržuje nás v klidu anebo ztracené v údivu.

§414 Pro suchozemce je až příliš snadné ignorovat současnou krizi ochrany oceánů, neboť otevřené moře a hluboké moře jsou tak strašně vzdálené, tak nevýslovně odlišné od našich představ a stanovišť. Bohatý okamžik křížení a příbuzenství je záhadný, neboť „my“, kteří jsme vystoupili z vody do našich životů ve vzduchu, když velryby žily na souši. My, kteří jsme vystoupili z vody, abychom vstoupili do života ve vzduchu.

§415 Oceánografka Sylvia Earle tuto situaci popisuje následovně: „Náš původ je tam, odráží se v čirém roztoku, který nám koluje v žilách, a v základní chemii, která nás spojuje se vším ostatním životem.“

§416 Oceány proudí těly všech pozemských zvířat, včetně lidí. V naší krvi, v kostrách a buněčné protoplazmě. Je příznačné, že dědictví zde není výhradně lidské, ale patří rybám, obojživelníkům, plazům, teplokrevným, ptákům a savcům, každému z nás.

§417 Nicméně je něco zvláště podmanivého na tom, považovat naše vlastní těla za zapouzdřenou nejen evoluční, ale také

planetární historii. Celá planetární historie je naším dědictvím. Všechny ostatní druhy, živé, sotva přežívající, mizí, protože historie vzduchu a vody se stará výlučně o naše životy. Ale my v sobě nosíme i jiné formy života, které jsou vetkané do našich vlastních pohybů, výrazů a schopností.

*Oceán je jako stroj,
umožňující způsob intimního soužití,
mezi různými časy –
dotýká se –
tvaruje.*

*My,
jako nejstarší pozemská stvoření.*

*My –
širší společenství původu.*

*Jsme mnoha částmi nestálého,
ale stále fungujícího celku.*

Generovat smysl ze vztahu¹⁷⁰

§418 Hranice je zónou, na které se dějí věci. Co znamená pobřeží, jak vypadá setkání s pobřežím.¹⁷¹ Pobřeží je zónou plodnosti, kreativity, transformace, množení, rozbíhavosti a znovusjednocení. Přílivové zóny, mokřady, to všechno jsou liminální prostory, kde se setkávají, objímají, střetávají a proměňují dva složité systémy.

*Vidím, že i přímka je zóna –
místo nebo prostředí.*

§419 Být vodním tělem je něco úplně jiného než být vodou. Být vodou v tomto zjednodušeném slova smyslu znamená být nezformován. Jedná se o materialitu beze smyslu. Být vodním útvarem, který proudí dovnitř a ven z jiných vodních útvarů, však znamená generovat smysl ze vztahu. Aby byla voda na světě, potřebujeme tělo, a k tomu, aby mohla být tělem schopným ovlivňovat a být ovlivňován ostatními, je zapotřebí nějakého zadržování – jakkoliv pomíjivého, porézního a dočasného.

170 Tělo jako porézní – propustná entita, která je neustále ve spojení s otevřenou a vždy cirkulující planetární recyklací vody.

171 Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/Ch6vRplsglh/>

§420 Uvažovat o pobřeží tedy znamená naladit se na způsob, jakým čára nebo hranice vlastně umožňují ostatním tělesům držet pohromadě. Oceán na jedné straně. Pevnina na straně druhé. To nám připomíná, že hranice je zóna, v níž se dějí věci.

Hranice jsou operátorem mezi ostatními těly. (deníkový záznam)

Řeka končí jako oceán

§421 Toto tvrzení se staví proti statické tradici tím, že uvažuje o tom, jak ústí řeky destabilizuje postavení subjektu. To je podstatou tělesné filozofie. Jsou věci, kterým můžeme porozumět jen proto, že smyslový aparát, známý také jako naše tělo, nám je odhalí. Zde mám na mysli rytmy a materiální detaily řeky, ale také vztahy, které řeka udržuje, přestože jsme odvedli tak špatnou práci při její údržbě (obecně při údržbě toků).

Myšlenka není ničím, dokud ji nezačneme testovat.¹⁷² (deníkový záznam)

Pobřeží je zároveň pozemským i vodním prostorem. (deníkový záznam)

Ztrácíme kontrolu nad rozsahem naší hmoty ve světě.¹⁷³ (deníkový záznam)

§422 Tento fakt nás vybízí, abychom přemýšleli spolu s vodou.

172 Ve své vlastní umělecko-výzkumné praxi se obracím ke kolaborativnímu způsobu práce, který je založený primárně na budování a generování vztahu s lidským, ale především více-než-lidským světem. Domnívám se, že tento způsob práce nutí k tomu být naprosto upřímný, protože být upřímný je mnohem těžší než být chytrý.

173 I když Antropocén může být vnímán jako výzva k pokoře, je stále doprovázen horečnatou touhou vytrvat, být nějak čitelný.

*Voda má paměť,
voda archivuje –
ale také připomíná a rozpouští.*¹⁷⁴

§423 Jsme zpět v ekotonu, v litorální zóně, kde se věci setkávají, přeměňují a stávají se něčím jiným. Měli bychom si představit, kdo jsme a kým se musíme nebo bychom se měli stát, jako lidi, jako druh i jako velmi odlišně situovaní jedinci, s různými povinnostmi a odpovědnostmi.

Co kdybychom to udělali správně?¹⁷⁵

§424 Je zde přítomno něco mnohem úžasnějšího, o čem můžeme snít. Pokud se rozhlédneme a zjistíme, že vše, co potřebujeme k rozšíření té nejlepší možnosti, je vlastně už tady – pak to můžeme přímo prožít.

Některé světy musí skončit, aby mohly vznikat jiné.¹⁷⁶ (deníkový záznam)

Počasí pod vodou¹⁷⁷

§425 Chápat počasí nejen jako klimatologické, ale i jako celkové klima. Oceán není vůči počasí imunní. Mohli bychom říci, že počasí je nebo tvoří vnější podmínky, které strukturují naši každodenní existenci. Tato existence je pociťována a prožívána v našich tělech a jako naše těla.

§426 Počasí není jen meteorologický jev. Počasí jako kontext a prostředí, všudypřítomné i často a snadno nepovšimnuté, s nímž se musí lidská těla každodenně potýkat. Milieus, se kterým se naše těla potýkají, je materiál zahrnující částice, plyny, síly, tlaky, kontaminace a další věci. Meteorologické podmínky jsou jen jedním z výrazů těchto vnějších strukturujících podmínek.

§427 Kauzalita ovzduší je otázkou environmentální spravedlnosti. Cílí na určité skupiny obyvatel rozdílně. To znamená, že společné dýchání málokdy znamená dýchání stejné!

174 SWA: Wild-Wet-Workshop

175 Ayana Elizabeth Johnson. What We Get It Right? Vision Of Climate Future. *Penguin Random House*, (červenec) 2024

176 V tomto deníkovém záznamu jde o pochopení toho, že je nutné se něčeho vzdát. Něco, co souvisí také s naturalizací bílého privilegia a samotné bělosti jako měřítka „lidského“.

177 Stále zranitelnější oceán jako místa ekologických škod a zároveň jako místa spekulací mezi černošskou feministickou poetikou a bílým feminismem.

§428 Počasí není náhodné, je intra-aktivní, protože počasí je také to, co a jak žijeme,¹⁷⁸ ale také kde žijeme. Pro nás suchozemské savce bývá počasí omezeno v dosti úzké zóně obyvatelnosti. Co se stane, když půjdeme hlouběji?

Hlubiny mimo naše chápání

§429 Rostoucí teploty oceánu značí, že oceán je schopen se dusit. Mrtvé zóny oceánu, kde je kyslík téměř nebo zcela vyčerpán, se od 50. let zčtyřnásobil. Nacházíme se tedy i na místech, kam naše těla nepatří a patřit nemohou. Lidé, kteří dýchají vzduch, budou také hluboce zasaženi dušností oceánů. Dusící se oceány (oceány bez dechu) nám tedy připomínají, že péče a spravedlnost musí zahrnovat všechna těla, nejen lidskou, ale i více-než-lidskou sféru vodního života.¹⁷⁹

§430 Profesorka anglické literatury Christina Sharpe (2016) připomíná, že černí otroci, kteří nedokončili plavbu a jejich těla (považována za nadměrná, nemocná, prodělečná) byla hozena přes palubu do Atlantického oceánu, jsou stále v oceánu přítomna, i když v podobě, kterou Sharpe nazývá „anagramatickou“ neboli neuspořádanou. Pozornost věnovaná této anagramatice nám podle Sharpe umožní všimnout si morfujících způsobů, jimiž je oceán stále oživován. Protože živiny cirkulují oceánem,¹⁸⁰ a atomy všech těch lidí, kteří byli hozeni přes palubu, jsou v oceánu přítomny i dnes. Jsou požírány jinými bentickými bytostmi. Byli snědeni, organismy je zpracovaly a tyto organismy byly následně snědeny a zpracovány a cyklus pokračuje. Co se stane s energií, která se ve vodách produkuje? Pokračuje dál a cirkuluje, jako atomy. Otroctví zřejmě vyžadovalo, aby oceán tato těla uchovával. Jejich zbytky jsou stále v oceánech přítomny.¹⁸¹ Toto je doba, ve které je nyní přítomno všechno. Ale jak se bude měnit obsah kyslíku v oceánech, vázaný na změny teplot, slanosti, chemického složení, pohybů zvířat a rozložení druhů, co se stane s tímto pobytovým časem?

§431 Vzhledem k extrateritoriální povaze oceánu, to, jak jsme schopni pochopit jeho počasí, bude vždy částečnou otázkou

178 Způsob, který hluboce určuje, kdo se počítá jako „my“.

179 To by se dalo nazvat multidruhovou spravedlností. Dostupné z: <https://multispeciesjustice.space>

180 Proces, kdy organismy požírají organismy.

181 Doba, kdy látka vstoupí do moře nebo oceánu a opustí ho, se nazývá doba pobytu. Lidská krev má údajně pobytovou dobu 260 milionů let. Proto je pravděpodobné, že maso, kosti, orgány a svaly lidí, v tomto případě dvou milionů afrických otroků, jsou tu s námi dodnes. To znamená, že voda má paměť. Dostupné z: <https://blogs.law.ox.ac.uk/research-subject-groups/centre-criminology/centreborder-criminologies/blog/2021/09/haunted-memory>

protetiky. Extrateritoriální prostory nemohou být plně obydleny. Musíme se spolehnout na jiné technologie rozšíření našich těl, které nám tato místa přiblíží. Například představivost je také protézou, která je schopna rozšířit naši schopnost vidět.

§432 Nikdy nejde o to, že bychom měli teorii vody zbavovat metafor, ale že bychom se měli vrátit k její hmotnosti, aby metafory vody byly komplexnější. Jak bylo zmíněno již dříve ve vztahu k oceánu bez dechu. Mytická, nekonečná schopnost oceánu rozpouštět naše touhy v jeho bezednosti je to, co zčásti uspíšilo současné ekologické krize.

§433 Materiální představivost věčného oceánu vyústila ve všudypřítomnou západní kulturní představivost, která považuje oceány za obrovské, neznámé a (námi) neobyvatelné. Jako médium, v němž my lidé můžeme přebývat jen dočasně. Hluboké vody jsou umístěny na prahu zkušenosti a srozumitelnosti, jako hlubiny mimo naše chápání. Oceán se v tomto pojetí stává symbolem čisté střídmosti, pusté prázdnoty, chaosu a nestability (Monte 2009). Oceány jsou v tomto pojetí bezvýznamné (Barthes 1984), děsivé a cizí (Alaimo 2012), obývané podivnými tvory (Helmreich 2009).

§434 Skrze toto dlouhotrvající společenské mínění se oceán stává nápaditě vzdálený a odloučený od našich pozemských stanovišť a představ. Oceány tu byly dávno před námi lidmi. Tyto nadčasové oceánské hlubiny nás tedy vedou k představě, že můžeme odhodit své touhy do doby, která již není.¹⁸² Mohlo by tedy mýtem být i to, že oceán sám je nějakým způsobem imunní vůči našim přestupkům? Všechny tyto antropogenní touhy jsou sotva pryč, místo toho leží a hnijí skryté v sudech na dně oceánu. Hlubiny se staly odpadní jímkou našich kapitalistických konzumních tužeb. To znamená, že oceánské milieum je také archivem ekologických trossek. Paradoxní na této mytické představě je to, že právě schopnost oceánu udržet naše trosečníky v hluboké budoucnosti činí oceán zranitelným, a to nás činí také velice zranitelnými. Tento fakt také výrazně ovlivňuje naši schopnost dýchat. Také není možné plně pochopit ekologicky destruktivní důsledky lidského vývoje bez pochopení jejich genderového charakteru.

Potápění k vraku

§435 Vrak není jen alegorií pro neklidný společenský řád, ale je to způsob, jak upozornit, že i společenské tlaky jsou spojeny

182 Ať se jedná o plastový odpad, radioaktivní odpady, chemikálie, mrtvá těla a tak dále.

s životaschopností oceánu. Počasí pod vodou lze chápat tak, že je vpletené do misogynie, genderové normality a patriarchální nadvlády. Při úvahách o lidských vracích musíme současně odolávat nutkání přiblížit se antropocentrické kritice tím, že přeskočíme rovnou k otázce zvířete nebo rostliny, plísně a tak dále.

Pohyb k více-než-lidskému-člověku

§436 Pohyb k více-než-lidskému-člověku je pokusem posunout se za rasu a všímavost, není koneckonců jen umění, ale také etika (Tsing 2015). Sharpe (2016) ve svých popisech počasí jako všudy-přítomné protilátky také zásadně trvá na tom, že tělesa produkují mimo počasí vlastní ekologii jako prostředek odporu vůči celkovému klimatu. Počasí je katastrofa a možnost. To znamená, že celkové klima může být vždy překročeno.

§437 Nápadité vlastnosti oceánu jako místa odjinud jsou také tím, co mobilizuje možnost jiného genderového uspořádání. I když se jedná o nás, tak oceán je stále druhem změny, jak obrazně, tak i materiálně.

*Můžeme do něj vstoupit –
ale jen dočasně.*

*Můžeme se o něm dozvídat –
ale jen částečně.¹⁸³*

*Myšlenka,
že dýchání pod vodou by bylo obtížné a nesmyslné –
odpadá –*

*protože údajný vypravěč,
jen zkoumá její nové oceánské schopnosti.¹⁸⁴*

*Všichni jsme začali věřit,
že naše plíce mohou dýchat úplně jinou látku.*

*Na způsob,
dýchajícího sboru.*

183 Oceán je druhem planetarity. SWA: Wild-Wet-Workshop

184 SWA: Wid-Wet-Workshop

Jak můžeme napsat konec světa,
když neexistuje linearita času?

§438 Důležité je to, že cestování časem usnadňují materiální vlastnosti oceánu.

*Pod vodou,
každá kapka vždy připomíná,
s čím je právě teď sladěná.¹⁸⁵*

§439 Poslech velrybího zpěvu, zvuky pod vodou a dýchání jsou vstupním portálem pro přístup k tomuto cestování v čase (jinak).

Na těchto zvucích (zvucích pod vodou) je něco, co mi pomáhá naladit vibrace mimo lineární čas. (deníkový záznam)

Jaké jsou formy dýchání, které umožňují přežití? (ztělesněné praktiky 24)

*Cestování časem –
je forma uprchlictví.¹⁸⁶*

*Způsob –
jak být jiný –*

*v čase,
kdy ještě jsme.¹⁸⁷*

Naučit se dýchat jinak

§440 Pokud je počasí totálním klimatem i pod vodou, pak učení se dýchat znamená také rozvoj nových schopností, jak dýchat.

Jsme vždy v okamžiku přechodu. (deníkový záznam)¹⁸⁸

§441 Počasí je vždy svázáno s kolapsem vztahů mezi člověkem a planetou. Schopnost dýchat jinak pod vodou, i kdybychom snad naslouchali a učili se natolik dobře, abychom si tuto dovednost osvojili, neučiní naši existenci trvalejší, ani nás nezabaví odpovědnosti za jakékoliv aktivity vedoucí k rozkladu nebo kolapsu.

Jak se může člověk (konkrétně bílý člověk) rozpustit? (deníkový záznam)

185 SWA: Wild-Wet-Workshop

186 Uprchlictví také zahrnuje praktiky péče, které mohou vytvořit útočiště a mezigenerační a multidruhovou intimitu. Multidruhovú intimitu otevírá možnost rozkvětu v multidruhových světech, jak současných, tak budoucích.

187 SWA: Wild-Wet-Workshop

188 Sea-Water Amplification (SWA) je experimentování ve vytváření nových vztahů a způsobů, jak hledat nové druhy vztahů mimo to, co žijeme nyní, ale ne tak oddělení od toho, co žijeme nyní.

*Možná z ničeho nic,
najednou zjistíme,
že naše nohy plavou.*

*Existuje něco,
v pauze mezi
vdechování a vydechováním?*

*Zdá se,
že zde se nachází něco,
co stále nikdo neví.¹⁸⁹*

§442 Možná se jako velryby, když se kolem nich vzdouvá oceán, naučíme všimnout si pomocí echolokace¹⁹⁰ a po čase zjistíme, že vědění je naprosto závislé na tom, že se naučíme naslouchat jinak.¹⁹¹

Jsme součástí hostiny

§443 Je zřejmé, že setkání s tvory, kteří obývají ekologii, do které se noříme, má vliv na to, jak se dostáváme k přemýšlení o našich vztazích s multidruhovým prostředím. Tento umělecko-výzkumný projekt zkoumá způsob, jak vnímáme sami sebe jako součást složité ekologie, místo abychom se cítili dominantní vůči ekologii.

§444 Používáním dichotomie zdravý–nezdravý ignorujeme představu, že jednotlivé praktiky jsou mezi sebou propojeny, aby vytvořily komplexní svazky a souvislosti. Vztahy k ekologiím, které jsou součástí tohoto výzkumu, jsou ty, které vznikají v kontaktu primárně s oceánským prostředím (Atlantický oceán). Tyto vztahy vznikají opakovaným ponořením se, tedy při plavání, nádechovém potápění, během oceánského pádlování, v oceánech, mořích anebo na řekách. Výzkum má za cíl pochopit, jak setkání

189 SWA: Wild-Wet-Workshop

190 SWA vyvíjí různé formy multisenzorických metod poznání. Jednou z metod je práce s vibrací nebo například echolokace, při níž je vědění naprosto závislé na tom, že se učíme nebo naučíme poslouchat jinak. Echolokace je navíc druhově specifický způsob naslouchání, něco jako chápání situace v širším kontextu.

191 Na jedné straně se vynořuje oceán jako stěžejní prostor pro produktivní a reprodukční procesy kapitálu a jeho hromadění prostřednictvím třídních, rasových a genderových os hierarchizace. Na straně druhé se oceán prostřednictvím svých evokací alternativních časových souvislostí a spojení vynořuje jako prostor konfliktů a odporu – regeneračních procesů, kde dochází ke společnému složení sil živých a mrtvých, jako prostor pro představivost a praxi možných a alternativních oceánských budoucností. Spojíme-li tyto pohledy na oceánský čas, oceán – prostor a oceán – myšlení, bude tato zvláštní otázka zkoumat, jak uvažujeme o oceánu jako o trans-oceánském, trans-genderovém, trans-humanistickém, trans-kontinentálním prostoru, kde se intersekcionalita a alternativní způsoby vytvářejí prostřednictvím strojů nadbytku: infrastruktury (lidé, systémy, předpisy, protokoly), znalostních systémů (mapy, satelity, senzory, oceánské modely) a vyprávění (příběhy, systémy víry, umění). Rozvíjením tohoto konceptu můžeme načrtnout nové znalostní linky a spojení, a tím rozšířit oceánské myšlení, tedy myšlení o fluidních procesech a časoprostorech, abychom odhalili, jak se v oceánech nebo jiných mořsko-vodních prostředích tvoří a prolínají dějiny a geografie a zpochybňují tak postavení identity ve více-než-vlhkém-světě.

a zranitelnost prožívaná ztělesněnými aktivitami ohrožuje přetrvávající ideologii člověka a přírody.

§445 Jak si vytváříme etické a starostlivé vztahy k životnímu prostředí a jak nás mohou místa něco naučit o nás samých?

§446 Provozování (sportovních a fyzických aktivit) v přírodě vyvolává velmi reálné a okamžité vztahové citění s nehmotným světem a umožňuje nám multismyslové interakce s různými prvky, rostlinami, zvířaty a meteorologickými systémy. Stejně jako oceánské pádlování nebo surfování je i plavání ve volné přírodě více-než-jen-způsobem-pohybu, ale je i způsobem bytí ve vztahu k vodní ekologii, v mém případě k pobřežní a oceánské ekologii.

§447 Australská plavkyně Shane Gould (2021) popisuje plavání jako formu vzájemné animace mezi tělem a vodou nebo také jako provázanost kulturních zvyklostí, situovanosti a tělesných setkání. Způsoby, které narušují a rozšiřují naše chápání společných světů a života. Zpochybňují obecně vyjadřovanou představu, že plavání (nebo další již zmíněné aktivity) smyje naše problémy, a místo toho přistupuje a vnímá plavání jako druh akretivní (narušující) praxe. Využitím akrece (narušení) sbíráme dovednosti, znalosti, vzpomínky a vztahy ve vodě a k ní. V našem těle se hromadí chemikálie, bakterie, plastové částice a další škodliviny (jak bylo popsáno dříve). Tyto věci také tvoří součást našich plaveckých světů.

§448 Jak se namáčíme, pohybujeme a dýcháme, setkáváme se ve vztahu ke všem lidským a více-než-lidským, multidruhovým, technologickým agenturám, které tam plavou s námi. Tato setkání mohou být vnější a okázalá (žralok, delfíni, velryby, tuleni), ale mohou být i velice intimní (bakterie, chemikálie, se kterými sdílíme vodu a skrze tkáň se vstřebávají do našich těl). Tato setkání zahrnují složité, zdraví ohrožující, více-než-lidské interakce s plasty, odpadky, bakteriemi, chemikáliemi, odpadními vodami, radiací¹⁹² a tak dále. Tyto interakce nezůstávají mimo nás. Připomínají nám, že naše zranitelnost vůči těmto vlivům je nevyhnutelná, a to i v případech, které jsou klasifikované jako zdraví prospěšné.

192 Emma Athena. The Fukushima Surf Revival. *SBNATION* [on-line], 2022. Dostupné z: <https://www.sbnation.com/2020/3/11/21166978/fukushima-surfing-tsunami-nuclear-disaster-anniversary>; Eric Lafforgue. Fukushima's surfers riding on radioactive waves. *Aljazeera* [on-line], 2016. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/gallery/2016/8/29/fukushimas-surfers-riding-on-radioactive-waves>

§449 Tento výzkum je také zaměřen na pochopení zranitelnosti, kterou zažíváme v důsledku těchto setkání. Zajímají mě naše nevědomé znalosti a také etika toho, jak sami sebe vnímáme jako součásti složité ekologie místa, abychom se cítili dominantní anebo vyžadovali více práv. Překročit myšlenku, že lidé jsou mimo přírodu, a zdůraznit důležitost pocitu nejistoty vlastního života. Pochopit, jak jsme vůči ostatním zranitelní. Tato nepředvídatelná setkání nás postupně proměňují a my přestáváme mít kontrolu nad sebou samými.

Představme si jiné způsoby života na Zemi

§450 V tom smyslu je moje přítomnost ve vodním prostředí formou „výzkumné ztělesněné praxe“, která mění naši orientaci na svět, do kterého jsme ponořeni.

*Pochopení nás samých jako součást ekologie,
znamená mnohem více než pocit sounáležitosti a spojení mnoha druhů.*

*Znamená to změnit naše vnímání lidského těla,
jako potenciální potraviny pro jiná zvířata.*

*Znamená to přijmout se jako součást hostiny
a nebýt jen jejím divákem.¹⁹³*

193 SWA: Wild-Wet-Workshop Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/C29x9t9I4Qj/>

§451 Nejsme nikde víc zranitelní, než když jsme ponořeni (nebo plaveme) v oceánu, v příboji, na moři, plovoucí, držení pod vodou, mimo svou hloubku.

Nikde si neuvědomuji svůj nedostatek kontroly a autority víc, než když se setkávám se zvířaty mnohem většími, než jsem já, nebo když ucítím opalovací krém a vidím, jak kolem plavou kousky plastu. (deníkový záznam)

§452 Pocit zranitelnosti je více než jen o fyzických setkáních. Je také o pocitu, že jsme unášeni z bezpečí a ochrany pobřeží. V každém okamžiku našeho života jsme vždy součástí nějaké ekologie, ale plavání a další zmíněné aktivity vytváří formy vztahu k ekologickým způsobům, které naši zranitelnost zdůrazňují.

§453 Stát se zranitelným a přijmout sebe sama jako součást hostiny vyžaduje, abychom čelili tomu, co jsme ochotni obětovat, abychom mohli plavat, surfovat anebo vykonávat další mořsko-vodní aktivity. Domnívám se, že tyto ztělesněné aktivity mohou rozvíjet naši ekologickou citlivost, a proto je důležité, abychom se společně s plavci, surfaři, námořníky a dalšími ostatními zapojili do smysluplné péče o pobřeží a oceány.

Namísto plavání pryč od světa se stáváme propojeni se svým prostředím a zároveň i mezi sebou. (deníkový záznam)

NA ZÁVĚR: SPLYNOUT SE SVĚTEM

§454 Tento umělecko-výzkumný projekt se převážně zaměřuje na vnoření se do atmosféry oceánu nebo jiného mořsko-vodního prostředí. Zkoumá způsoby, jakými lze využít ztělesněné, afektivní metodiky v prostředí oceánu nebo v jeho blízkosti.

Plavání v oceánu vnímám jako efektivní způsob, jak myslet spolu s oceány, který otevírá nové představy o možnostech, jak spolu vytvářet nové epistemologické nástroje. (deníkový záznam)

§455 Oceány jsou propleteny s lidskou minulostí a budoucností, která vypovídá zejména o koloniálních, patriarchálních genealogiích a vlivu lidí na sebe sama, na jiné druhy a planetu. Jako pohybující se vodní plochy jsou oceány spjaty s lidskými a více-než-lidskými-příběhy napříč prostorem. Oceány ale také nabízejí nové techniky a způsoby, jak přemýšlet o čemkoliv, co je nějakým způsobem jiné.¹⁹⁴

Sea-Water Amplification (SWA)¹⁹⁵ Myšlení s oceánem a skrze něj jako forma situovaného vědění

§456 Vzdělávací a výzkumný environment Sea-Water Amplification (SWA), který vznikl v průběhu práce na tomto umělecko-výzkumném projektu, se stále více zapojuje do neotřelých, tvůrčích a experimentálních způsobů, jak vytvářet poznatky jinak, což vybízí k situovaným, ztělesněným, afektivním metodikám.¹⁹⁶ Jsme si hluboce vědomi toho, že naše opakované vnoření se do oceánů a také myšlení s oceány nebo o oceánech jsou formovány politickými kontexty všemožných privilegií. S ohledem na tento kontext skrze tento umělecko-výzkumný projekt navrhuje me způsoby, jakými můžeme rozvíjet výzkum a vzbuzovat vědomí a angažovanost v transdisciplinárních otázkách. Uvažujeme o plavání a dalších aktivitách v oceánech v rozmanitých (geopolitických) souvislostech, které mohou vést k úvahám a přehodnocení samotné logiky přístupu v oblasti akademického nebo

194 Například jak se zrodila koloniální historie díky pohybu otroků a námezdních dělníků po celém světě.

195 Sea-Water Amplification (SWA) je hybridní environment pro vzdělání a výzkum, který v malém transdisciplinárním teamu rozvíjí ztělesněné, multisenzorické metody poznávání a mezidruhovou komunikaci a ve vztahu k venkovní pedagogice a epistemologii mořské krajiny se zaměřením na Atlantický oceán. Epistemologie mořského prostředí v tomto projektu není jen kritikou znalostí oceánu nebo jiného mořsko-vodního prostředí, ale zahrnuje také množství událostí a myšlenek, které jsou organizovány podle toho, jak se pohybují a vzájemně ovlivňují, a klade důraz na rozpoznání naší vlastní perspektivy, způsobu vnímání a místa v dynamickém, neustále se pohybujícím rozhraní. Dostupné z: <https://swa.abhpp.org/about-us/>

196 Ty především narušují představu antropocentrické individualizované subjektivity.

uměleckého výzkumu anebo jiné formy pedagogiky.¹⁹⁷ Prostřednictvím SWA se snažíme tyto mezery zaplnit pomocí zkoumání toho, jak by mohlo být ponoření se, nebo obecně pobyt ve vodním prostředí (nebo jiném médiu), využito pro tvorbu epistemologických nástrojů.

§457 Co se můžeme naučit z vody? Jak by mohlo spojení s vodou ovlivnit naši politiku, naše každodenní žití, naše já? Díky naší vlastní angažovanosti a našemu vlastnímu ztělesněnému vnoření si jsme vědomi toho, jak je plavání, zejména v oceánu, silnou metodikou pro tvorbu epistemologických nástrojů nebo obecně znalostí. Noříme se do vlastního disciplinárního terénu. Nezapýváme se pouze myšlením na moře a oceány jako na předmět výzkumu, ale jako na prostor, nástroj a médium k přemýšlení, které vede k rozšíření znalostí oceánů prostřednictvím jiného typu znalostí.

§458 Přemýšlení s oceánem odcizuje pozemsky působící způsoby teoretizování a myšlení, na které jsme si doposud zvykli. Stále častěji využíváme různé formy ponoření tak, abychom lépe uplatnili „metodologii setkávání“,¹⁹⁸ protože jsme schopni lépe pozorovat a přemýšlet s různými druhy, stejně jako používat afektivní a jiné multisenzorické zážitky z pohybu v oceánu a jeho proměnlivých náladách. Tyto metodologie nejsou statické, jednotné a ani jinak strukturované, ale neustále se mění, jsou stejně plynulé jako naše plavání a další aktivity.

§459 Klíčovou součástí této umělecko-výzkumné práce je zpochybnění a vyvrácení představy toho, co se považuje za autoritativní, dominantní vědění. V naší praxi uvažujeme také o plavání jako o pomalé pedagogice, která zahrnuje pomalost nebo plynulost právě kvůli tomu, abychom si uvědomili důležitost samotného poznání. Pomalá pedagogika¹⁹⁹ je jedním ze způsobů, který narušuje dualismus tím, že se zabývá alternativními a etickými způsoby bytí, stávání se, konání a vědění. Zdůrazňuje vlastnosti, jako je rozeznávání, hloubka, touha, zvědavost, udržování a vytváření smysluplných spojení s ostatními, ať už lidmi nebo více-než-lidmi, a s prostředím. Plavání vnímáme jako jednu

197 V průběhu psaní této práce bylo publikováno několik textů, které se primárně věnovaly vývoji nových pedagogických nástrojů a epistemologií. Viz pozn. pod č. 23, 28, 131.

198 Aleš Čermák. Kin Study: Water Script Sensuous Knowledge (Work in progress text). *Sea-Water Amplification* [on-line], 2023. Dostupné na: <https://swa.abhpp.org/projekt/case-study-methodology-of-encounter/>

199 Záměrně v naší praxi využíváme pomalé metody poznávání, jako je již zmíněná Pomalá pedagogika. Na základě těchto metod lze odhalit neočekávané spojení nebo záležitosti, které by se za normálních okolností daly snadno přehlédnout.

z takových potenciálních metodik nebo epistemologických nástrojů, které mohou zpochybnit anebo narušit současné normativní antropocentrické myšlení v oblasti vzdělávání, a otevřít tak příležitost pro další pedagogické postupy a aktivity.

§460 Navrhujeme tedy řadu výzkumných, pedagogických možností, které vycházejí především ze samotné ztělesněné praxe, jako například praxe plavání v oceánu (nebo oceánech vzduchu), která může velice výrazně promlouvat k dekoloniálnímu a feministickému aspektu vzdělávání. Jedná se o způsob myšlení v pohybu, jenž dovoluje samotnou myšlenku procítit a uvést ji v činnost. Zde se vytváří potenciál a možnost, jak „se stávat“, aniž bychom předem věděli, co by se mohlo stát.

§461 Vnoření do oceánu nebo do jiného mořsko-vodního prostředí jako feministický a ekologický způsob vzdělávání a přemýšlení o vzájemné provázanosti současných planetárních, ekologických a sociálních výzev.

Kartografie napříč staletími

§462 Oceány a další vodní plochy jsou silně politické, neboť prostory, v nichž dochází ke kolonialismu, vyvlastňování, otroctví a dalším novějším formám vykořisťování (pracovních sil), jsou stejně globálně, tak i lokálně zapleteny do současných mocenských vztahů a privilegií. Plavání v oceánu a další aktivity pravděpodobně vytváří povědomí a otevírá alternativní a rozmanité druhy vyprávění a příběhy o dějinách, jak místních, tak národních, které formují naši budoucnost a skrze naše ponoření do tohoto média nám umožňují těmito (fluidními) útvary postupovat.

§463 V tomto ohledu jsou oceány, moře, řeky, jezera a vody propleteny s historickými, kritickými a uměleckými pracemi, vynořují se jako jakési kartografie lidských cest napříč staletími. Tento rámec nám umožňuje posunout se za binární a jednolitě pojetí minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Měli bychom ocenit narušení prostoru a času, vidět, cítit a poznat bezpráví a násilnosti, tak jak jsou vetkány a propleteny s místy, kterými se běžně pohybujeme, procházíme, plaveme nebo se do nich nějakým jiným způsobem noříme.

§464 Dějiny zasahují a prosakují do současnosti a výrazně odrážejí a formují současné představy prostoru a místa.²⁰⁰

Plavání na určitých místech (nebo určitými místy) je eticko-politickou praxí. (deníkový záznam)

Difraktivní plavání

§465 Difraktivní plavání, jako další umělecko-výzkumná praxe, umožňuje ztělesněné a afektivní vzdělávání, které vybízí k poznání a poznávání dějin poroby a násilí.

*Těším se na to,
až zažiju tu možnost znovu se ponořit,
podívat se na oceán jinýma
a známýma očima.*

*Přitom budu myslet na mořské sítě,
rybářské lodě a lidi,
kteří stále bojují o živobytí.*

*Vzpomenu si taky,
jak jsem se vznášela na hladině,
abych zachránila jednoho chlapce,
který se málem utopil
anebo na toho,
kterého jsem zachránit nemohla,
– toho pohltila temná hlubina oceánu.*

*Pokaždé, když se ponořím,
tak vždycky budu cítit jeho
studený stisk.*

A kdo zachrání mě?

*Když se mě zeptají na mé zkušenosti –
tak zalžu –*

*a řeknu jim,
co chtějí slyšet.*

*Řeknu jim,
jak jsem prožívala tohle plavání.*

*Budu cítit zášť vůči místům,
která nebyla pro lidi,
jako jsem já.*

*Když se znovu ponořím –
uslyším pláč těch v oceánu,
kteří sem přišli,
ale nikdy se sem nedostali?*

*Ty duše,
které na nás volají
ze dna oceánu.²⁰¹*

§466 Ať už je subjektivní historické vyprávění jakékoliv, přemýšlení s oceánem může člověka nasměrovat k tomu, aby se více zajímal o místa, kde plave, hledal historické a paměťové stopy, a co je důležité, aby se věnoval samotné praxi a všímavosti.²⁰²

Oceán se stává zrcadlem

*Slova se začínají pohybovat,
jako tekutina proudící
do a z mých úst a uší.*

*Fyzický prožitek se přeměnil
na vědomý pocit podobný emoci.*

Naslouchání oceánu jako způsobu, tvorbě a produkci znalostí.
(deníkový záznam)

Být tam, kde nás lidé neplánovali

§467 Záleží na tom, abychom si uvědomili svou odpovědnost a schopnost reagovat na to, co již existuje, protože to má hluboký dopad na veškerou živou i neživou hmotu a také na to, jak se budeme nadále angažovat ve světě.

§468 Jedním ze způsobů je věnovat pozornost tomuto vyprávění²⁰³ a pokusit se myslet s ním, protože spojení s tímto světem otevírá nápadité prostory a vytváří spojení se světem a snaží se

201 SWA: Wild-Wet-Workshop

202 SWA: Wild-Wet-Workshop

203 Myšleno umělecko-výzkumnému projektu, který tvoří zároveň tuto disertační práci.

ho popisovat a teoretizovat alternativními ztělesněnými způsoby.²⁰⁴ Další ze způsobů, které se nám nabízí, je zůstat v rozbouřených vodách a trápit se při každém ponoření, a tím zpochybňovat způsoby, jimiž definujeme lidské a více-než-lidské, a tím pootevřít nové prostory hmotného a afektivního světa. To je z mého pohledu hlavním cílem této umělecko-výzkumné práce, protože ona kritická ztělesněná praxe, kterou se po celou dobu snažím z různých pohledů osahat, popsat a nahlížet, vede k narušení akademického pohledu. Vytváří pole pro performativitu (v tom nejuniverzálnějším smyslu), protože je vždy obsažena v samotném procesu stávání se, a tím nám umožňuje volit a produkovat alternativní způsoby, metody a epistemologické nástroje poznání pro to, co už víme, ale nevíme, jak na to. Účast na tomto znamená mnohem více než jen hluboké naslouchání, i když naslouchání hraje důležitou roli. Navštěvovat znamená naslouchat, cítit a jednat, porozumět si jinak, starat se a reagovat. Právě toto sebeporozumění musí subjekt nejprve hluboce integrovat, než začne jednoduše oslavovat samotnou praxi nebo naslouchání jako osvobozující akt. To je obzvláště naléhavé pro ten druh praxe a výzkumu, který se zabývá eskalací ekologických krizí.²⁰⁵

§469 Závazek k příbuznosti, jak píše trawlulwuyská geografka Lauren Tynan,²⁰⁶ není „novou metaforou“, kterou je třeba sklízet za akademický zisk, ale praxí spojenou s povinnostmi k příbuzným a vlasti. Tím, že budeme pozorní ke všemu kolem nás, ke zvukům a světům, které je vytvářejí, můžeme se naučit přerušit obvyklé způsoby uvažování a důvěřovat intimním vibracím.

§470 A když se zeptáte, jak se to pozná? Tak odpovím, jak dýcháš, jak se pohybuješ, skrze svůj dech, nech svůj obličej, aby tě učil. Seběmenší vibrace tě nakrmí, to je opravdová citlivá technologie. A když se znovu zeptáš, mohli bychom to nějak studovat? Odpovím ti, co kdybych byl tak zběhlý v tom, co znamená pohyb mých vlasů, že bych rozpoznal ten nepatrný rozdíl mezi ano a ne? Mezi zůstat a odejít? Co když tě poznám podle pohybů, které v tobě cítím, skrze husí kůži, podle toho, jak se mi zježí vlasy a pozdraví tě nebo se uklidní? Všude kolem mé kůže jsou vibrace a mé vlasy se jí dotýkají, což vypovídá o něčem, co obvykle

204 Tyto způsoby lze považovat za legitimní epistemologické nástroje poznání, které jsou schopny produkovat specifický druh poznání, který je schopen jít daleko za rámec běžného akademického přístupu a uvažování.

205 Zapomíná se však na to, že tato tvrzení jsou často založena na evropských ideálech, které univerzalizují, co znamená vnímat, naslouchat a obývat tělo i tělo oceánu, a jako takové jsou samotné metody, o nichž se tvrdí, že mají situovat a spojovat, vyvráceny jejich vlastní až epistemologickou separací.

206 Tynan, L. What is relationality? Indigenous knowledge, practices and responsibilities with kin. *Cultural Geographies* 28(4), 597–610. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/14744740211029287>

ignoruji. Ale co kdybych si vzpomněl, že moje živobytí závisí na tom, co je tady v té špíně, přes kterou nevidím? Tady v hloubce, kde musím najít, co je skryto? Tady na tvé kůži, kde na mě čeká každá zpráva?

*Stejná látka, která přenáší
hlasy nebo vůně,
hudbu nebo emoce.*

Alaimo, S. *Bodily Natures: Science, Environment, and the Material Self*. Indianapolis: Indiana University Press, 2010.

Alaimo, S. States of Suspension: Trans-Corporeality at Sea [on-line]. *Interdisciplinary Studies in Literature and Environment*, 2012. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/275386802_States_of_Suspension_Trans-corporeality_at_Sea.

Allen-Collinson, J. Weather work: Embodiment and weather learning in a national outdoor exercise programme. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 2018. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/2159676X.2017.1360382>.

Allen-Collinson, J., Leledaki, A. Sensing the outdoors: A visual and haptic phenomenology of outdoor exercise embodiment. *Leisure Studies*, 2015. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/02614367.2014.923499>.

Anderson, J. Merging with the medium? Knowing the place of the surfed wave [on-line]. *Environment and Planning D Society and Space*, 2014. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/275197210_Relational_Places_The_Surfed_Wave_as_Assemblage_and_Convergence.

Anderson, J. The aquatic as elemental excess. *Dialogues in Human Geography*, 2019. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/2043820619878566>.

Anderson, J., Davies, A., Peters, K., Steinberg, P. *The Routledge Handbook of Ocean Space*. London: Routledge, 2022.

Appleby, R., Pennycook, A. Swimming with sharks, ecological feminism and posthuman language politics [on-line]. *Critical Inquiry in Language Studies*, 2017. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/313814783_Swimming_with_Sharks_Ecological_Feminism_and_Posthuman_Language_Politics.

Aranda, K., Dannreuther, C., Denton, H. Researching at sea: Exploring the 'swim-along' interview method. *Health & Place*, 2021. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33296797/>.

Athena E. The Fukushima Surf Revival [on-line]. *SBNATION*, 2022. Dostupné z: <https://www.sbnation.com/2020/3/11/21166978/fukushima-surfing-tsunami-nuclear-disaster-anniversary>.

Barad, K. *Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning*. Durham: Duke University Press, 2007.

Barad, K. On touching: The inhuman that therefore I am [on-line]. *Differences: A Journal of Feminist Cultural Studies*, 2012. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/275445550_On_Touching—The_Inhuman_That_Therefore_I_Am.

Bolender, K. Chao, S., Kirksey, E. *The Promise of Multispecies Justice*. Durham: Duke University Press, 2022.

Bondi, L. Understanding feelings: Engaging with unconscious communication and embodied knowledge. *Emotio0* [on-line]. *Space and Society*, 2014. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/260314364_Understanding_feelings_Engaging_with_unconscious_communication_and_embodied_knowledge.

Boon, S., Butler, L., Jefferies, D. *Autoethnography and Feminist Theory at the Water's Edge: Unsettled Islands*. Cham: Palgrave Macmillan, 2018.

Booth, D. Nature sports: Ontology, embodied being, politics. *Annals of Leisure Research*, 2018. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/327761161_Nature_sports_ontology_embodied_being_politics.

Bozalek, V. Slow scholarship in writing retreats: A diffractive methodology for response-able pedagogies [on-line]. *South African Journal of Higher Education*, 2017. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/316469659_Slow_scholarship_in_writing_retreats_A_diffractive_methodology_for_response-able_pedagogies.

Bozalek, V., Braidotti, R., Shefer, T., Zembylas, M., *Socially Just Pedagogies in Higher Education: Critical Posthumanist and New Feminist Materialist Perspectives*. London: Bloomsbury, 2018.

Braverman, I. *Law of the Sea, Interdisciplinary Currents* [on-line]. London: Routledge, 2023. Dostupné z: https://www.taylorfrancis.com/books/oa-edit/10.4324/9781003205173/laws-sea-irus-braverman?_gl=1*f62kvb*_ga*MTM3NTk1MDc-4MC4xNzEyMDcxNjc*_ga_0HYE8YGOM6*MTcxMjA3M-TY3MS4xLjEuMTcxMjA3MjIyNy4wLjAuMA.*_gcl_au*MTE-ONjA1ODA3MS4xNzEyMDcxNjcw.

Britton, E., Foley, R. Sensing water: Uncovering health and well-being in the sea and surf. *Journal of Sport and Social Issues*, 2021. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0193723520928597>.

Brown, D., Ford, N. *Surfing and social theory. Experience, embodiment and narrative of the dream glide*. London: Routledge, 2006.

Brown, M., Peters, K. *Living with the Sea: Knowledge, Awareness and Action*. London: Routledge, 2019.

Carpenter, JR. *An Ocean of Static* [on-line]. London: Penned in the Margins, 2018. Dostupné z: https://www.pennedinthemargins.co.uk/downloads/samples/9781908058461_sample.pdf.

Collins, D., Kearns, R. 2007. *Ambiguous landscapes: sun, risk and recreation on New Zealand beaches* [on-line]. Therapeutic Landscapes. Ashgate Publishing Ltd, Surrey, 2007. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/345523069_Ambiguous_Landscapes_Sun_Risk_and_Recreation_on_New_Zealand_Beaches.

Conde, M., Mondré, A., Peters, K., Steinberg, P. Mining questions of 'what' and 'who': deepening discussions of the seabed for future policy and governance [on-line]. *Maritime Studies*, 2022. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40152-022-00273-2>.

Cousteau, Y. J. *Svět ticha*. Praha: Mladá fronta: Nakladatelství Československého svazu mládeže, 1956.

Cruikshank, J. *Do glaciers listen?: Local knowledge, colonial encounters, and social imagination*. Vancouver: UBC Press, 2005.

Čermák, A. *Kin Study: Water Script Sensuous Knowledge (Work in progress text)* [on-line]. Publikováno na webu Sea-Water Amplification, 2023. Dostupné z: <https://swa.abhpp.org/projekt/case-study-methodology-of-encounter/>.

Čermák, A. Pedagogika pro rozšířené-mezidruhové naslouchání [on-line]. *Envigogika: Charles University E-journal for Environmental Education*, 2023. Dostupné z: <https://www.envigogika.cuni.cz/index.php/Envigogika/article/view/664/911>.

Davidson, J., Milligan, Ch. Embodying emotion sensing space: Introducing emotional geographies [on-line]. *Social and Cultural Geography*, 2004. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/249005951_Embodying_Emotion_Sensing_Space_Introducing_Emotional_Geographies.

Da Cunha, D. *The Invention of Rivers: Alexander's Eye and Ganga's Descent*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2018.

Davis, H., Todd, Z. On the Importance of a Date, Or Decolonizing the Anthropocene [on-line]. *ACME: An International Journal for Critical Geographies*, 2017. Dostupné z: <https://acme-journal.org/index.php/acme/article/view/1539/1303>.

Duff, C. *On Celtic Tides: One Man's Journey around Ireland by Sea Kayak*. New York: St Martin's Press, 1999.

Duncan, I. The Meteorological Occult: Submergences in the Venetian Fog [on-line]. *Lagoonscapes. The Venice Journal of Environmental Humanities*, 2021. Dostupné z: https://edizionicafoscari.unive.it/media/pdf/article/the-venice-journal-of-environmental-humanities/2021/1/art-10.30687-LGSP--2021-01-005_PqTR5K6.pdf.

Edensor, T. Reconnecting with darkness: Gloomy landscapes, lightless places [on-line]. *Social and Cultural Geography*, 2013. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/263594481_Reconnecting_with_darkness_Gloomy_landscapes_lightless_places.

Edwards, C. The ocean in (planetary) excess. *Dialogues in Human Geography*, 2019. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/2043820619878568>.

Emerald, E., lisahunter. Sensory narratives: Capturing embodiment in narratives of movement, sport, leisure and health. *Sport, Education and Society*, 2016. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13573322.2015.1065244>.

Erueti, B., Palmer, F. R. Te whariki tuakiri (the identity mat): Maori elite athletes and the expression of ethno-cultural identity in global sport [on-line]. *Sport in Society*, 2014. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/285903575_Te_Whariki_Tuakiri_the_identity_mat_Maori_elite_athletes_and_the_expression_of_ethno-cultural_identity_in_global_sport.

Evans, Jeff. Reawakened: *Traditional Navigators of Te Moana-nui-a-Kiwa*. UH Press – University of Hawai‘i Press, 2022.

Furuhata, Y. *Climatic Media: Transpacific Experiments in Atmospheric Control*. Durham: Duke University Press, 2022.

Gallagher, M., Prior, J. Sonic geographies: Exploring phonographic methods [on-line]. *Progress in human geography*, 2014. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/274537962_Sonic_geographies_Exploring_phonographic_methods.

Giggs, Rebecca. *Fathoms: The World in the Whale*. Simon and Schuster, 2020.

Gottschalk, S., Vannini, P., Waskul, D. *The senses in self, society, and culture: A sociology of the senses*. New York: Routledge, 2011.

Gumbs, A. P. *M Archive: After the End of the World*. Durham: Duke University Press, 2018.

Gumbs, A. P. Being Ocean as Praxis: Depth Humanisms and Dark Sciences. *Qui Parle*, 2019. Dostupné z: <https://read.dukeupress.edu/qui-parle/article-abstract/28/2/335/151703/Being-Ocean-as-PraxisDepth-Humanisms-and-Dark>.

Haraway, D. *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Durham: Duke University Press, 2016.

Hau‘ofa, E. *We are the Ocean: Selected Works*. University of Hawaii Press, 2008.

Heller, C., Pezzani, L. *Liquid traces: investigating the deaths of migrants at the EU's maritime frontier*. Architecture Forensic (ed), Forensis: The Architecture of Public Truth. Berlin: Sternberg Press, 2014.

Helmreich, S. Waves: An anthropology of scientific things [on-line]. Transcript of the Lewis Henry Morgan Lecture given on October 22. *Journal of Ethnographic Theory*, 2014. Dostupné z: <https://www.haujournal.org/index.php/hau/article/view/hau4.3.016>.

Helmreich, S. Nature/Culture/Seawater [on-line]. *American Anthropologist*, 2011. Dostupné z: <https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1548-1433.2010.01311.x>.

Helmreich, S. Seagoing nightmares. *Dialogues in Human Geography*, 2019. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/2043820619878571>.

Helmreich, S. *Alien Ocean*. Boston: MIT Press, 2009.

Hessler, S. *Prospecting Ocean*. MIT Press, 2019.

Humberstone, B. Embodiment and social and environmental action in nature-based sport: Spiritual spaces [on-line]. *Leisure Studies*, 2011. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/233444955_Embodiment_and_social_and_environmental_action_in_nature-based_sport_Spiritual_spaces.

Ingersoll, K. A. *Waves of knowing: A seascape epistemology*. Durham: Duke University Press, 2016.

Ingold, T. (Earth, Sky, Wind, and Weather [on-line]. *The Journal of the Royal Anthropological Institute*, 2007. Dostupné z: <https://taskscape.files.wordpress.com/2011/03/earth-sky-wind-and-weather.pdf>.

Ingold, T. Footprints through the weather world: Walking, breathing, knowing [on-line]. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 2010. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9655.2010.01613>.

Ingold, T. The eye of the storm: visual perception and the weather [on-line]. *Visual Studies*, 2005. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/240545769_The_Eye_of_the_Storm_Visual_Perception_and_the_Weather.

Ingold, T. *The perception of the environment*. Oxford: Routledge, 2000.

Isensee, K., Luis, V. *The Ocean is Losing Its Breath*. GSDR Brief. IOC-UNESCO, 2015. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5849The%20Ocean%20is%20Losing%20its%20Breath.pdf>.

Jablonski, N.G. *Skin: A Natural History*. London: University of California Press, 2008.

Jennings, G. Caught in the irons: One of the lived experiences of longterm ocean cruising women. *Tourism Review International*, 2005. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/29455962_Caught_in_the_irons_One_of_the_lived_experiences_of_long-term_ocean_cruising_women.

Johnson, E. A. *What We Get It Right? Vision Of Climate Future*. Penguin Random House, in print.

Johnston, K., Lee, N., Probyn, E. *Sustaining Seas: Oceanic Space and the Politics of Care*. Rowman & Littlefield Publishers, 2020.

Kandel, R. *Water from Heaven*. New York: Columbia University Press, 2003.

Kimmerer, W. R. *Braiding Sweetgrass: Indigenous Wisdom, Scientific Knowledge, and the Teaching of Plants*. Minneapolis: Milkwood Editions, 2013.

Kimmerer, W. R. *Naslouchání mechu: Přírodní a kulturní historie mechorostů*. Praha: Nakladatelství Kazda, 2021.

Lafforgue, E. Fukushima's surfers riding on radioactive waves [on-line]. *Aljazeera*, 2016. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/gallery/2016/8/29/fukushimas-surfers-riding-on-radioactive-waves>.

Leeuw, S. de, Magrane, E., Perez, C. S., Russo, L. *Geopoetics in Practice*. London: Routledge, 2020.

Longhurst, R. *Bodies: Exploring Fluid Boundaries*. London: Routledge, 2001.

Mack, K. Senses of seascapes: Aesthetics and the passion for knowledge [on-line]. *Organization*, 2007. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/247747190_Senses_of_Seascapes_Aesthetics_and_the_Passion_for_Knowledge.

Margulis, L. *Symbiotická planeta: Nový pohled na evoluci*. Praha: Academia, 2004.

Matthewman, S. Reach for the sky: Towards a sociology of the weather. *Journal New Zealand Sociology*, 2000. Dostupné z: <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/informit.030049315075794>.

McKnight, L. 2016. Swimming lessons: learning, new materialisms, posthumanism, and post qualitative research emerge through a pool poem [on-line]. *Journal of Curriculum and Pedagogy*, 2016. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Lucinda-Mcknight/publication/311693783_Swimming_lessons_Learning_new_materialisms_posthumanism_and_post_qualitative_research_emerge_through_a_pool_poem/links/5b1642d0aca272d43b7ec67c/Swimming-lessons-Learning-new-materialisms-posthumanism-and-post-qualitative-research-emerge-through-a-pool-poem.pdf.

Merchant, S. The Body and the Senses; Visual Methods, Videography and the Submarine Sensorium. *Body and Society*, 2011. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1357034x10394670>.

Morsink, K. With Every Breath You Take, Thank the Ocean. *Ocean: Find your Blue. The Smithsonian*, 2017. Dostupné z: <https://ocean.si.edu/ocean-life/plankton/every-breath-you-take-thank-ocean>.

Neimanis, A. Feminist subjectivity, watered. *Feminist Review*, 2013.

Neimanis, A. *Bodies of Water: Posthuman Feminist Phenomenology*. London: Bloomsbury, 2017.

Obrador-Pons, P. A. Haptic Geography of the Beach: Naked Bodies, Vision and Touch [on-line]. *Social and Cultural Geography*, 2007. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/249005658_A_Haptic_Geography_of_the_Beach_Naked_Bodies_Vision_and_Touch.

Pandya, T. In academia we need two types of researcher: divers and surfers [online]. *University Affairs*, 2022. Dostupné z: https://www.universityaffairs.ca/career-advice/career-advice-article/in-academia-we-need-two-types-of-researchers-divers-and-surfers/?fbclid=IwAR2HG7cdth_7lQo1y6jwW1TLXiy1kNbnFKhm5g4eAX85TGk1zRjWwXD80Bg.

Paterson, M. Seeing with the Hands, Touching with the Eyes: Vision, Touch and the Enlightenment Spatial Imaginary. *Senses and Society*, 2006. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0264619606063399>.

Pink, S. *Doing sensory ethnography*. London: Sage, 2009.

Pearson, M. N. Littoral society: the concept and the problems [on-line]. *Journal of World History*, 2006. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/236785885_Littoral_Society_The_Concept_and_the_Problems.

Peters, D. J. *The Marvelous Clouds: Towards a Philosophy of Elemental Media*. Chicago: The University of Chicago Press, 2015.

Peters, K., Steinberg, P. The ocean in excess: Towards a more-than-wet ontology. *Dialogues in Human Geography*, 2019. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/2043820619872886>.

Probyn, E. *Eating the ocean*. Durham: Duke University Press, 2016.

Puig de la Bellacasa, M. *Matters of Care in Technoscience: Speculative Ethics in More Than Human Worlds*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2017.

Raban, J. *Passage to Juneau: A Sea and its Meanings*. Basingstoke and Oxford: Picador, 1999.

Reynolds, D., Reason, M. *Kinesthetic Empathy in Creative and Cultural Practices*. Chicago: The University of Chicago Press, 2012.

Rodaway, P. *Sensuous geographies: Body, sense and place*. London and New York: Routledge, 1994.

Sharpe, C. *In the Wake: On Blackness and Being*. Durham: Duke University Press, 2016.

Solnit, R. *Wanderlust: A history of walking*. New York, NY: Viking, 2000.

Solnit, R. *A Field Guide to Getting Lost*. Edinburgh: Canongate Books, 2006.

Straughan, E. R. Touched by Water: The Body in Scuba Diving, Emotion [on-line]. *Space and Society*, 2010. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/251705685_Touched_by_water_The_body_in_scuba_diving.

Strengers, Y., Maller, C. Adapting to 'extreme' weather: Mobile practice memories of keeping warm and cool as a climate change adaptation strategy. *Environment and Planning A*, 2017. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0308518x17694029>.

Thorpe, H., Rinehart, R. Alternative sport and affect: Non-representational theory examined [on-line]. *Sport in Society*, 2010. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/47344253_Alternative_sport_and_affect_Non-representational_theory_examined.

Throsby, K. If I go in like a cranky sea lion, I come out like a smiling dolphin': marathon swimming and the unexpected pleasures of being a body in water. *Feminist Review*, 2013. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1057/fr.2012.23?journalCode=fera>.

Tinsley, O. N. Black Atlantic, Queer Atlantic. Queer Imaginings of the Middle Passage. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, 2008. Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/article/241316/pdf>.

Tsing, A. *The Mushroom at the End of the World*. Cambridge: Princeton University Press, 2015.

Tsui, B. *Why We Swim?* Alonguion Books, 2020.

Tynan, L. What si relationality? Indegous knowledge, practices and responsibilities with kin [on-line]. *Cultural Geographies*, 2021. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/14744740211029287>.

Vannini, P. *The Routledge International Handbook of Sensory Ethnography*. London: Routledge, 2024.

Waiti, J. T. A., Awatere, S. Kaihekengarū: Māori Surfers' and a sense of place. *Journal of Coastal Research*, 2019. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26851741>.

Walls, M. Kayak games and hunting enskilment: An archaeological consideration of sports and the situated learning of technical skills. *World Archaeology*, 2012. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23210593>.

Watts, V. Indigenous Place-thought and Agency Amongst Humans and Non-humans (First Woman and Sky Woman Go on a World Tour!) [on-line]. *Decolonization: Indigeneity, Education, and Society*, 2013. Dostupné z: <https://jps.library.utoronto.ca/index.php/des/issue/view/1440>.

Webb-Campbell, S. The call of the Atlantic [on-line]. *NQ Online*, 2017. Dostupné z: <http://nqonline.ca/article/the-atlantics-call-and-response/>.

Wheeler, B. W., Phoenix, C., Bell, S. L. Using geonarratives to explore the diverse temporalities of therapeutic landscapes: Perspectives from “Green” and “Blue” settings [on-line]. *Annals of the American Assocation of Geographers*, 2017. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20180723230434id_/https://purehost.bath.ac.uk/ws/portalfiles/portal/158110133/Accepted_Version.pdf.

Wylie J. *Landscape*. London: Routledge, 2006.

Zion, L. *The weather obsession*. Victoria, Australia: Melbourne University Press, 2017.

SEZNAM VLASTNÍCH PRACÍ VZTAHUJÍCÍCH SE K TÉMATU DISERTAČNÍ PRÁCE

Výstavy

o j y r b e 1 w h E r 1 t r h t e r 2 m, Galerie města Blansko, Blansko, 25. 5.–7. 7. 2019, <https://www.artmap.cz/andras-csefalvay-ales-cermak/>.

The Transversal Navigation (TTN), Galerie AMU, Praha, 2021–2022.

O podivném bezdomovectví: sen jako skutečná praxe, Galerie Gamu, Praha, 3. 3.–18. 4. 2021, <https://www.gamu.cz/cs/podivne-bezdomovectvi-sen-jako-skutecna-praxe/>.

Ve skutečnosti se světem už dávno nekomunikujeme, Galerie Gamu, Praha, 15. 7.–28. 8. 2021, <https://www.gamu.cz/cs/ve-skutecnosti-uz-se-svetem-davno-nekomunikujeme/>.

Komunita v okamžiku rozpadu, Galerie Gamu, Praha, 19. 11.–19. 12. 2021, <https://www.gamu.cz/cs/komunita-v-okamziku-rozpadu/>.

UNSEEN, online, Skupina, 2021, <https://www.unseen.help>.

Performativní a divadelní události

Common Sense, performative installation for blind (ve spolupráci s Jindřiškou Křivánkovou), DUP39, Praha, 27., 28. a 29. 1. 2019, <https://www.abhpp.org/projekt/spolecny-smysl-2019/>.

The Earth Trembles, Deep Adaptation, DEPO, Plzeň, 14. 7. 2019, <https://theearthtrembles.wordpress.com/2019/06/20/the-earth-trembles-ed-3/>.

Deep Adaptation, Phase: II.: Ecology of Our Juridical System, Institut de Cervantes, Nové Dillí, Indie, 9. 2019, <https://theearthtrembles.wordpress.com/2019/08/05/soon-in-new-delhi-the-earth-trembles-ed-3-deep-adaptation-phase-ii-ecology-of-our-juridical-system-2019/>.

All of this is yours II., performativní práce s hendikepovanými herci, Studio Alta, Praha, 2. 12. 2019, <https://www.abhpp.org/projekt/tohle-vsechno-patri-tobe-1-2-2015-2019/>.

Film

Klára, produkce CreWcollective, 2020, <http://crewcollective.cz/projects/klara/>.

Rezidenční a výzkumné pobyty

Kone Foundation, SAARI Artist Residency Program, Finsko, 2023

Výzkumný pobyt, Hotel Europa, Lisabon, Portugalsko, 2022

Výzkumný pobyt, Hotel Europa, Lisabon, Portugalsko, 2021

Výzkumný pobyt, Hotel Europa, Lisabon, Portugalsko, 2020

Výzkumný pobyt, Universita v Novém Dillí, Indie, 2019

Artist Residency Program, DEPO, Plzeň, 2019

Publikace

Čermák, A. *The Transversal Navigation* [online], Ausdruck Books Hybrid Publishing Platform, 2021. Dostupné z: <https://www.abhpp.org/publikace/the-transversal-navigation-2/>.

Čermák, A. *Neoficiální důkaz* [online], Ausdruck Book Hybrid Publishing Platform, 2020. Dostupné z: <https://www.abhpp.org/publikace/neoficialni-dukaz-pripadova-studie-2-aliance-2021/>.

Čermák, A. *Return.Self.New* (anglické vydání), Alienist Press, 2020.

Čermák, A. *Return.Self.New*, Vysoké učení technické v Brně, Fakulta výtvarných umění, 2019.

Čermák, A. *The Twin Ship Tao*, Vysoké učení technické v Brně, Fakulta výtvarných umění, 2019.

Eco, U. *UR-FASCISM*, Ausdruck Books Hybrid Publishing Platform, 2020.

Laruelle, F. *On the Black Universe, In the Human Foundations of Color*, Ausdruck Books Hybrid Publishing Platform, 2019.

Publikované texty

Čermák, A. Pedagogika pro rozšířené-mezidruhové naslouchání [on-line]. *Envigogika: Charles University E-journal for Environmental Education*, 2023. Dostupné z: <https://www.envigogika.cuni.cz/index.php/Envigogika/article/view/664/911>.

Čermák, A. Hybrid (Artificial) Autobiography: Fragment the Second: On Diversity [online], *Trans*migrations: cartographie of queer, Litteraria Pragensia Books*, 2021. Dostupné z: https://litterariapragensia.files.wordpress.com/2021/01/transmigrations_lpb2020.pdf.

Čermák, A. Nekonečný manuál: pohyb mezi intuicí a zmatkem [online], *UNSEEN, Skupina*, 2021. Dostupné z: https://www.unseen.help/sk/cermak_sj/.

Čermák, A. Complicity at the Edge of Extinction [online], ed. Resslová, *Pollution Diaries*, 2020.

Čermák, A. Hybrid [Artificial] Autobiography, *Skupina*, 2020.

Rozhovory

Čermák, A. Doteky jsou léčivé, nebezpečné i nežádoucí [online], *Opera plus*, 2021. Dostupné z: https://operaplus.cz/performer-ales-cermak-doteky-jsou-lecive-nebezpecne-i-nezadouci/?fbclid=IwAR31sUVbdqohKOHm2QIMy5zZPyGNjSzNJg_WD4Y-b5HDxa4yvNm6pdgnEYXg.

Čermák, A. The Transversal Navigation spojuje vizuální a performativní jazyk [online], *Universitas, Magazín vysokých škol*, 2021. Dostupné z: <https://www.universitas.cz/osobnosti/7242-the-transversal-navigation-spojuje-vizualni-a-performativni-jazyk>.

Čermák, A. Transverzální navigace Aleše Čermáka [online], *3/4.sk*, 2021. Dostupné z: <https://34.sk/transverzalni-navigace-alese-cermaka/>.

Přednášky

Distribution of Flexibility, Fórum pro architekturu a média, Brno, 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=IPAuT4xMjk0> & feature=youtu.be.

Pedagogická činnost

Kurz zpomaleného čtení 001, 002, 003, Vysoké učení technické v Brně, Fakulta výtvarných umění, 2020–2021, <https://zpomalenecteni.wordpress.com>.